تصوير ابو عبد الرحمن الكردي

« ئۆجەلان »
ئەزموونێکی نوێ
و
پەندی مێژوویی

حوسێن محەمەد عەزیز

2699ک/ 1999ز

« ئۆجەلان »
ئەزموونێکی نوێ
و
پەندی مێژوویی

حوسێن محەمەد عەزیز

2699ک/1999ز

« ئۆجەلان » ئەزموونێکی نوێ و پەندی مێژوویی
دوکتۆر حوسێن محەممەد عەزیز
چاپی دووەم
کوردستان - سلێمانی
سالی 1999
تیراژ 500 دانە

چەند
ڕوونکردنەوەیەک

ئەم پەرتووکە، لە پێنج گوتاری جۆربەجۆر پێکهاتووە، لە چەند ڕووداوێکی ڕامیاریی و مێژوویی هاوچەرخ دەکۆڵێتەوە. زۆربەشیان لە ڕۆژگارێکی نزیکدا ڕوویانداوە. گوتارەکانیش، بەپێی مێژووی نووسینیان ڕیزکراون، واتا زنجیرەی ڕووداوەکان، لە نوێوە بۆ کۆن دەسپێدەکەن.

لە ڕاستیدا، نیازم نەبوو، ئەم چەند گوتارە نوێیە، لە دووتوێی ئەم پەرتووکەدا بڵاوبکەمەوە. چونکە بازاڕی چاپەمەنی کوردیی، گەلێ کز و لاوازە. جگە لەوەی نووسەر، مایەکەی خۆی دەس ناکەوێتەوە، جگە لەوەی زیاندەکا، تووشی گللەیی و ئەرکێکی قورسیش دەبێ.

بەڵام ئەوەی پتر هانیدام، ئەم جارەش هێندێ پوڵ، لە دەمی خۆم بگێڕمەوە، تا ئەم بەرهەمە نوێیەی بۆ چاپکەم، ئەم خاڵانەی لای خوارەوە بوون :

1. لەم دواییانەدا، چەند هەواڵێکی نوێ، لە سەرانسەری جیهاندا بڵاوبۆوە، بە جارێ بارودۆخی کوردستان و نێوچەکەی هەژان. لە لایەکەوە، کۆتایی بە جەنگی نێوخۆی چوارساڵەی، نێوان پارتی و یەکێتی هات، پرۆسەی ئاشتیی، لە نێوان بارزانیی و تاڵەبانیدا، لە واشنتۆن مۆرکرا.

لە لایەکی دیکەشەوە، سکرتێری گشتیی P.K.K « عەبدوڵڵا ئۆجەلان »، لە سووریا دوورخرایەوە. کەچی جگە لە چەند نووسەرێ، زۆربەی نووسەرانی کورد، لە ئاستی ئەو دوو ڕووداوە گرنگەدا، نوزەیان لێوە نەهات، هیچ جۆرە هەڵوێستێکیان دەر نەبڕی و بێدەنگ بوون! دیارە، ئەو جۆرە نووسەرانە، هەمیشە ئامادەن، لە ڕێگای ڕۆژنامە و گۆڤارەکانەوە، سووکایەتیی بە یەکدیی بکەن، گەرمەگوتار دژی لایەنێکی دیاریکراو بنووسن و چاو لە ڕاستییە مێژوویی یەکانیش بنوقێنن، بەڵام لە ئاستی چەند ڕووداوێکی مێژوویی گرنگدا، خۆیان ماتکەن!

2. ئەو مانگنامە و گۆڤارە وەرزییە کوردییانەی، لە دەرەوەی وڵات دەردەچن، زۆربەی جار، بە ئاشکرا، بێ هەڵوێستیی، ترسنۆکیی و وابەستەیی، بە تەوێڵی هێندێ لە دەستەی نووسەرانیانەوە دیارە. کەچی گەر

نووسـەرێ بیـەوێ، کـورتە باسـێکی مـێـژوویی ڕووداوەکـان، پێـشکەش بە خـوێنەران بکا، هەڵەی لایەنە کـوردسـتـانیـیـەکـان ئاشکرابکا، پەند و ئامۆژگارییەکانی لێوە هەڵێنجێ، سانسۆر لە سەر گوتارەکانی دادەنێن، بێ هۆیەکی بەجێ، نووسینەکانی بڵاو ناکەنەوە. بۆ نموونە: گۆڤاری « گزینگ » لە نامـەیەکدا، دەربارەی گـوتارەکـەی « ئۆجەلان »، بۆ نووسەری ئەم چەند دێرەی نووسیوە: (بە هۆی ناوەڕۆکی ژۆرنالیستیی و شێوازی ئیحساسی، بۆ بڵاوکـردنەوە پەسـەند نەکـرا). دیارە هەر شـتێ بڤـەبێ، دڵی سـەرانی ڕێکخـراوەکـان بیـەشێنێ، دەسـتەی نووسـەران گۆشـتی کەمـتـەرخەمـیی پێ نەگرن، لە پانیی و درێژیی پێی زیاد نەکەن، بڵاوی ناکەنەوە!
لێرەدا، چەند پرسـیـارێ خـۆی قـووتدەکـاتەوە: ئایا ئەم ڕاسـتـیـیـانەی، لەم بەرهەمـەدا تۆمـاریاندەکـەین، چ زیانێ بە سـەرجـەم بزووتنەوەی کـورد دەگـەیەنێ؟ ئایا ئێـمـە هەسـت و هۆشی سـەرکـردەی پارتەکـانی کـوردسـتـان بریندارەدەکەین، یا کردار و گوفـتارە خراپەکانی ئەوان، وامان لێ دەکەن، ئەم جۆرە گوتارانەیان لە سەر بنووسین؟ ئەدی ئەو سەرکردانە، کاتێ سوکایەتی بە ناو و ناوبانگی خۆیان، ڕێکخراو و نەتەوەکەیان دەکەن، کاتێ ناکۆکیی و دووبەرەکـیی دەنێنەوە، کـاتێ لە پێناوی دەسـەڵات و کـورسـیـدا، فـتـیلەی جەنگی نێـوخۆ هەڵدەگیـرسێنن، کاتێ ناپاکیی لە خاک و هاوزمـانەکـانی خۆیان دەکەن، کـاتێ هانا بۆ سەرانی چوار دەوڵەتەکە دەبەن، پەلی لەشکری دەوڵەتە داگـیـرکـەرەکـان دەگـرن، لە لایەنێکی دیکەی کـوردسـتـانیی دەدەن، کـاتێ دەس و پەنجەیان، بە خـوێنی ڕۆڵەکـانی، ئەم نەتەوە هەژارە چەوسـاوە بندەسـە سووردەکەن، بۆچی دەبێ، ئەو کارە چەپەڵانەیان باس نەکرێ؟ هەڵە، تاوان و ناپاکییەکانیان بۆ بشاردرێتەوە؟ ڕەخنەی توندیان لێ نەگیرێ؟
3. بڵاوکـراوە کوردییـەکـان، بە شـێـوەیەکی قـووڵ و بابەتانە، لە ڕووداوەکان ناکۆڵنەوە، تەنیا لە تەنکاییدا پەلدەکوتن. زۆربەی نووسینەکان، خۆیان لە گللەییکردن و پێـشنیـازکـردندا دەنوێنن. بێ ئەوەی کـورتەیەکی مـێـژوویی، هەمـوو ڕووداو و کارەساتەکان، بیری جەماوەری نەتەوەکەمان بخەنەوە، بێ ئەوەی، پەند و ئامـۆژگـاریی پێـویسـتی لێ وەرگـرن، تا بۆ هەمـوو لایە ڕوونبێتەوە، ئەو کـارەساتانە بۆ ڕوویاندا؟ کەڵک و زیانەکـانیـان چی بوون؟ کێ قـازانجی لێ کرد و کێ زیانی لێ کەوت؟ ئەو جۆرە لێکۆڵـینەوانەش، بە تەواویی تینوێتی جەماوەر ناشکێنن.

4. تا ئێستا، پەنابەرانی کورد لە دەرەوەی وولات، بڵاوکراوەیەکی ڕۆژانەیان نییە، تا کورتەهەواڵ، دەنگوباسی کوردستان و جیهان، گوتارەکانی نووسەران بە شێوەیەکی دیمۆکراسییانە و لە کاتی خۆیدا بڵاوکاتەوە. ئەو مانگنامە و گۆڤارانەی دەریشدەچن، جگە لەوەی هێندێ جار گێلەدەکەن و لەکاتی خۆیاندا، بە ڕێکوپێکی دەرناچن، گەلێ جاری دیکەش، لە ژێر کارتێکردنی ناکۆکیی نێوان نووسەران، ئیرەیی بە یەکدی بردن، ڕقوکینە، تۆڵەکردنەوە و دەستیاودا، تا بینەقاقایانی تێدەنێن. لە هەمان کاتیشدا، ئەو بابەتانەی بڵاویشیدەکەنەوە، تا بە دەس خوێنەران دەگا، بە تەواویی کۆندەبن، هێز و پێزیان لەبەردەبڕێ.

5. ئەز وەک کوردێ، تا لە ژیاندابم، تا دەسم پێنووس بگرێ، تا مێشکم توانای بیرکردنەوەی هەبێ، تا گیرفانم ئاوەدانبێ، بڕیارمداوە، لە ئەرکە نەتەوەیی یەکانی سەرشانم دوانەکەوم، هەرچی ڕاستیی هەیە، بۆ جەماوەری نەتەوەکەمی ئاشکراکەم. جا هەر کەس و لایەنێکی کوردستانیی، بەو ڕاستییانە نیگەراندەبێ، کەشتیی بەرژەوەندییەکانیان، لە زەریای نووسینەکانمدا نقومدەبێ، بە لای منەوە گرنگ نییە. چونکە ڕاستیی و هەق، بە تاکە سەرمایەی ژیانم دەزانم، هەر وەک « مەحوی »یش دەفەرمووێ :

بە حەق هەر حەق، بە ناحەق ناحەقم وتوە لە ڕۆژێ بووم
وەکوو مەنصوور ئەگەر بیشمکوژن ناکەم لە حەق لادەم

بۆیە گەر لەو ڕێگایەشدا، خۆم و پێنووسەکەم گلابن، ئەوا چاوی ڕاستیپەرستان، هەقپەرستان، نیشتمانپەروەران، خوێنەرانی هێژا و کۆمەڵگەی کوردەواریی خۆشبێ!

لەبەر ئەو هەموو هۆیانەی باسمکردن، بڕیارمدا، ئەم چەند گوتارە، لەم پەرتووکە جوانەدا بڵاوبکەمەوە، پێشکەش بە خوێنەرانی هێژای بکەم. هیوادارم کەلێنێکی لە پەرتووخانەی کوردیدا پڕکردبێتەوە، ڕێڕەوی ڕووداوەکانی بە شێوەیەکی بێلایەن و پڕ لە ڕاستیپەرستانە ڕوونکردبێتەوە، لەو ماڵە گەورەیەی مێژووی کوردیشدا، بەردێکمان لە سەر بەردێ دانابێ.

دوکتۆر حوسێن محەممەد عەزیز
ستۆکهۆلم
1998/01/01

پێشەکیی چاپی دووەم

سەرەتا دەمەوێ، شتێ بڵێم: ئەم بەرهەمە، هەر زوو لە نێو دڵ و دەروونی، کوردە پەنابەرەکاندا، جێگەی شیاوی تایبەتیی خۆی کردەوە. هەرچەندە، گوتارەکەی « ئۆجەلان »، پێش ڕفاندنی نووسراوە، بەڵام تا ئەورۆ، لە یەک پیتی پەشیمان نیم. چونکە وا دەردەکەوێ، نیشانم پێکاوە، بۆچوونەکان ڕاست دەرچوون، ئەو برایانە سوود لە هەڵەکانی خۆیان وەرناگرن!

پاشان دەمەوێ، هەل بقۆزمەوە، چەند شتێ دەربارەی پارتە ڕامیارییەکانی کوردستان و دێمۆکراسیی ڕوونکەمەوە. پارتەکان، دەرگای دێمۆکراسیی بە دوکان و بازاڕێکی تایبەتیی خۆیان دەزانن، هەر کاتێ ئەو دوکان و بازاڕە، قازانجی هەبوو، ئەوا گرنگیی پێ دەدەن. بە پێچەوانەشەوە، گەر زیانیان لێ بینی، ئەوا دوکان و بازاڕەکەیان دادەخەن.

شتێکی سەیرنییە، گەر هەموویان بە ڕواڵەت دێمۆکراسیی بن، بانگاشەی دێمۆکراسیی بکەن، چونکە لە لایەکەوە، دێمۆکراسیی مژدەی سەردەمە و ناوبانگێکی باشی هەیە، ئەوانیش بە هۆی ئەو ناوبانگەوە، خەڵکی پێ هەڵدەخەڵەتێنن. لە لایەکی دیکەشەوە، لە نێو کۆڕ و کۆمەڵە ڕامیارییەکانی جیهانیشدا، لافوگەزافی دێمۆکراسیی، پێشکەوتنخوازیی و مرۆڤپەروەریی پێوە لێدەدەن. بەڵام سەیر ئەوەیە، گەر نووسەرێ وەک لۆتی، زوڕنایان بۆ بژەنێ، چاو لە کەموکوڕییەکانیان بپۆشێ، ئەوا بە نووسەرێکی گەورەی دادەنێن و ڕێزی لێ دەگرن. کەچی گەر نووسەرێ، ڕەخنەیان لێ بگرێ، هەرچەندە ڕەخنەکەش دروسکەربێ، لە دڵسۆزییەوە بێ، ئەوا بە چاوی دوژمن تەماشایدەکەن. با لێرەدا، چەند نموونەیەکی زیندوو، لە هەڵسوکەوتی ڕێکخراوەکانی « سوید »یان بێنینەوە :

1. پارتی دێمۆکراتی کوردستان، کە ووشەی دووەمی ناوی ڕێکخراوەکەیان، هەر لەو ڕۆژەی دامەزراوە، لە دێمۆکراسیی پێکهاتووە. لەبەرئەوەی ئەز دەربارەی هەنگاوە ناپاکەکانی(1996/08/31) و (1997/05/15)، وەک کوردێکی نەتەوەپەروەر، باوەڕی خۆم دەربڕی و ڕەخنەم لێ گرتن، تا ئێستا هەرچی لە دەسیان هاتووە، درێغییان نەکردوە.

2. یەکێتی نیشتمانیی کوردستان، لەبەرئەوەی لە پەرتووکی(ڕۆڵی سیستێمی بنەماڵە لە بزاڤی ڕزگایخوازی نیشتمانیی کوردستاندا)ڕەخنەم لە

کاره نالەبار و خراپەکانیان گرتووە، ماوەی سێ ساڵێ دەبێ، جگە لەوەی هەموو جۆرە پێوەندییەکی دۆستانەیان لەگەڵدا پچڕاندووم، بەرهەمەکەشیان بە « جنێونامە » لە قەڵەمداوە. بە مەرجێ زۆربەی زۆری ئەو بەرهەمە، بۆ پارتی و بنەماڵەی بارزانیی تەرخانکراوە!

3. P.K.K. تا ڕەخنەم لێ نەگرتبوون، منیان بە دۆستێکی نزیکی خۆیان دادەنا. بەڵام کاتێ لە(1998/01/05)دا، لە « MEDTV »، بەرنامەی « دەنگی گەل »، دەربارەی « جەنگی نێوخۆ » چاوپێکەوتنێکیان لەگەڵدا کردم، ڕەخنەم لە کردارە توندڕەوەکانیان گرت، لەو ڕۆژەوە بە هیچ جۆرێ پێوەندییان پێوە نەکردووم. هەروەها، کاتێ لە مانگی (مارسی/1998)دا، لە کۆبوونەوەیەکی فراوانی « کۆنگرەی نەتەوەیی »، لە شاری ستۆکهۆلم ڕەخنەم لێ گرتن، جگە لەوەی بە تێلێفۆن ناڕەزایی خۆیان دەربڕی، هەروەها لە تێلێڤیزیۆنی « مەد »یشەوە، تێلێفۆنیان بۆ کردم، گوایە، لەو کۆبوونەوەیەدا « جنێو »م پێ داون! لەبەرئەوە بڕیارمانداوە، چیدیکە وانەکانی « جوگرافیای ڕامیاریی » بڵاونەکەینەوە. هەرچەندە دوایی هەر خۆشیان پەشیمانبوونەوە، بەرنامەکانیان بەگەڕخستەوە، بەڵام ئیدی لەو کاتەوە، لای هەموو لایەکیان، چارەم ڕەشبووە.

لێرەدا زۆر بە ڕاشکاویی دەڵێم: کاتێ ڕەخنە لە ڕێکخراوێکی دیاریکراو دەگرم، لەبەرئەوە نییە، شتێکی تایبەتیم دژی ئەو ڕێکخراوە هەبێ، چونکە من وەک کوردێکی بێلایەن، هیچ شتێکم لەگەڵ هیچ لایەکیاندا نییە. یا لەبەرئەوە نییە، تەنیا حەزم لە ڕەخنەگرتن بێ، بەڵکوو بڕیارێکە و داومە، تا ماوم، ئەو ڕێکخراوانە، هەر هەڵەیە، تاوانێ، ناپاکییە بەرانبەر بە ڕۆڵەکانی نەتەوەکەم و خاکی نیشتمانەکەم بکەن، پێوەندیی بە ئێستا و پاشەڕۆژی نەتەوەکەمەوە هەبێ، زیان بە نیشتمانەکەم بگەیەنێ، هەرگیز بێدەنگ نابم، وەک تا ئێستا بێدەنگ نەبووم. بۆیە بە هیچ شێوەیە ناتوانم، قوڕقەپی لێ بکەم، چاو بنوقێنم و خۆم کەڕکەم. خۆ گەر کردەوەی ئەو ڕێکخراوانە، تەنیا پێوەندیی بە خۆمەوە بووایە، تەنیا زیانی بە خۆم بگەیاندایە، ئەوا ئەو کاتە، خۆم کەڕ و لاڵ و کوێر دەکرد، وەک چەندین جاری دیکە پشکوێم خستوون. جا با بزانین، بۆ ئەم بەرهەمە نوێیەم چی دەڵێن و چی دەکەن!!!

1999/03/21

ئاشتیی بە دەنگ نییە، بە ڕەنگە!

پێش هەموو شتێ دەبێ، ئەوە بزانین، لە وڵاتە دیمۆکراسییەکاندا نەبێ، لە نێو هیچ ڕێکخراوێکدا، لە هیچ دەوڵەتێکی ئەم جیهانەدا، هەرگیزاوهەرگیز، دوو سەرەگا لە مەنجەڵێکدا، پێکەوە جێگایان نەبۆتەوە و جێگاشیان نابێتەوە.
هەر وەک چەندین جار بە نووسین، لە گفتوگۆی ڕادیۆ و چاوپێکەوتنی تیلیڤیزیۆندا باسمانکردووە، جەنگی نێوخۆی نێوان پارتی و یەکێتی لە باشووری کوردستان، شتێکی نوێ نییە، ڕووداوێکی کتوپڕیی نەبووە و نییە. بەڵکوو لە دووتوێی لاپەڕەکانی دیرۆکی نوێی کورددا، مێژوویەکی ڕەش و چەپەڵی بۆ خۆی تۆمارکردووە. ئەو ناکۆکیی و دووبەرەکییەی ئەوڕۆ دەیبینین، هەر لە یەکەم ڕۆژی دامەزراندنی پارتییەوە سەریهەڵداوە. بە جۆرێ لە جۆرەکان، ناکۆکییەکە لە نێوان ئەندامانی سەرکردایەتی پارتدا هەبووە، چەند جارێ، بە شێوەی جیاجیا تەقیوەتەوە. هێندێ جاریش، بە پلەی جیاواز تاوی سەندووە، لە شێوەی پێکدادانی چەکداریدا خۆی

نواندووه، ریزی ڕێکخراوەکەی دوولەتکردووە و خوێنێکی زۆر ڕژاوە. وەک هەموو ئەو ناکۆکیی و دووبەرەکییانەی، نێوان سەرانی پارت لە سالی(1952)، ناکۆکیی نێوان سەرۆک بارزانیی و هەمزە عەبدوللا لە سالی(1959) و دووبەرەکیی نێوان سەرۆک بارزانیی و بالەکەی پەلیتبیرۆ لە سالی(1964)دا ڕوویدا. ئەوەبوو، دوا جاریان بە ناپاکیی و کارەساتێکی نەتەوەیی گەورە کۆتاییپێهات. دەتوانین، بلێین : چەندین سال پارتی، وەک ڕێکخراوێ لاوازکرد، بزووتنەوە چەکدارییەکەی(11/سێپتێمبەری)، وەک شۆڕشێ کرمۆلکرد، خەلکی باشووری کوردستانیشی، وەک گەلێکی سەربەخۆ دواخست، فێری جەنگی کوردکوژیی و ناپاکیی کرد. چونکە گەر دووبەرەکیی و جەنگی نێوخۆ نەبووایە، هەلبەتە، سەرانی ڕێکخراوەکان، هەر لە سالی(1966)ەوە تا ئەوڕۆ، شانۆگەرییە گالتەجارییە مێژوویی یەکەی، میرنشینی بابانیان دووبارەنەدەکردەوە، هەر جارەی بە نۆرە، لایەکیان لەشکری عەرەب، فارس و تورکیان، بۆ سەر یەکدی نەدەهێنا!
بەلام زۆر بە داخەوە، سەرانی کورد، نەک هەر پەندیان لە هەلەکانی مێژووی کۆنی کورد وەرنەگرت، بەلکوو ئەو هەموو هەلە، ناکۆکیی، دووبەرەکیی، تاوان و ناپاکییانەشیان، بە خراپترین شێوە، لە سالەکانی(1977-1987) دا، لە شۆڕشی نوێی گەلی باشووری کوردستاندا دووبارەکردەوە. دە سالی ڕێک سەرانی پارتی و یەکێتی، دوژمنی داگیرکەری دەولەتی عێراقیان پشکوێخستبوو، مندالی کوردیان بە دەسی یەکدی بە کوشتدەدا.
هەروەها، لە دوای ئەوەی ڕاپەڕینەکەش ڕوویدا، پەرلەمانی کوردستان هەلبژێررا، میریی هەرێم دامەزرا، خەلکی ڕەشوڕووتی کورد، ئاهێکیان پێداهاتەوە، وایاندەزانی، سەرانی کورد، کەلکیان لەو ئەزموونە تالانەی پێشوو وەرگرتووە، ئیدی جەنگی کوردقڕان هەلناگیرسێننەوە، وەک برا پێکەوە فەرمانڕەوایی کوردستان دەکەن، نیشتمانە هەژارە بێکەسە زامدارەکەمان دەبووژێننەوە، لایە بە لای مندالانی هەتیوی باوککوژراو و بێوەژنانی مێردکوژراودا دەکەنەوە. هەولدەدەن، هەموو ژان و ئازارێ، لە بیر ڕۆلەکانی گەلەکەمان بەرنەوە، دلنەوایی دایک و باوکی شەهیدانی کورد دەکەن. کەچی، ئەم سەرکردە چنگسوورە کوردکوژانە، هیچ لە مێژووی پڕ لە

شەرمەزاریی، ئەو چەند ساڵە فێرنەبوون! لە ڕۆژی(01/مای/1994)دا، جەنگێکی سەرتاسەریی ماڵوێرانکەرانەی چەپەڵیان بەرپاکرد، کەم سوچ و قوژبن مابوو، کەم بن دار و بەردی، باشووری کوردستان مابوو، بە خوێنی رۆڵەکانی ئەم گەلە هەژارە، سووریان نەکردبێ!

لە ڕاستیدا، حەزمدەکرد، سەرانی کورد هێندە ژیربوونایە، نەک هەر لە سەر دەسەڵات شەڕیان نەکردایە، بەڵکوو هەرگیز، دڵی منداڵێکی کوردیان ئازارنەدایە، مێروولەیەکی وولاتەکەیان پاننەکردایەتەوە و لقێ داری سەوزیشیان نەشکاندایەتەوە. بەڵام، هەر وەک جەنگەکەشیان دامەزران، دوای چوار ساڵ کوردکوژیی، گەلێ ئاواتەخوازبووم، بیرێکیان لە باری ناڵەباری نیشتمانەکەیان و خەڵکی چەوساوەی بێچارەی کورد بکردایەتەوە. هەر هیچ نەبووایە، لایەکیان دەسپێشکەریی بکردایە، وازی لەو کەللەرەقیی، دڵرەشیی، ڕقوکینە، پاوەنخوازیی، مەزنخوازیی و کەڵکەڵەی دەسەڵاتە بێنایە.- لە کورتەدیبەکی کوردستان کۆببونایەتەوە، وەک دوو برا، رازوگلەییەکانی خۆیان لە یەکدی بکردایە، رەخنەی توندوتیژیان لە یەکدی بگرتایە. پاشان، باوەشیان بۆ یەکدی بکردایەتەوە، دەسی برایەتییان لە ملی یەکدی بکردایە، بەڵێنیان بۆ رۆڵەکانی، ئەم گەلە دڵسۆزە نوێ بکردایەتەوە، کە جارێکی دی، کوڕی کورد بە دەسی کورد بەکوشتنادەن، هەرچی گرفتێکی رامیاریی، ئابووریی، ڕاگەیاندن و دەسەڵات هەیە، بە شێوەیەکی دیمۆکراسییانە چارەسەردەکەن. نەک پەنا بۆ بەر هێز و دەسەڵات بەرن، چەکی سووک و قورس بەکاربێنن، ئەو چەکانەی تا ئێستا، دژی سوپای داگیرکەری دەوڵەتی عێراق، بەکاریاننەهێناوە! لەو باوەڕەدام، هەر لایەک ئەم کارەی بکردایە، لای رۆڵەکانی گەلەکەمان، جێگای رێز و ستاییش دەبوو. چونکە لە مێژە گوتوومانە: هەر لایەنێکیان مل بۆ داواکارییەکانی لایەنەکەی دی بدا، بە دڵ و بە گیان هەوڵ بۆ ئاشتیی بدا، ئەوا هیچ کاتێ ئەوە ناگەیەنێ، ئەو لایەنە لە بەر لاوازیی و بێدەسەڵاتیی، ئەو کارە بە ئەنجامدەگەیەنێ، بەڵکوو گەر لە دڵسۆزیشەوە نەبووایە، جەماوەر هەر بە دڵسۆزیی بۆی دەژمارد. چونکە ئەو لایەنە، بەو کارەی، ئاوێکی بە ئاگری ئەگریسی ئەو جەنگە گلاوەدا دەکرد.

هێندێ کەس هەن، ئەم سەردانەی بارزانیی و تالەبانیی بۆ واشنتۆن، بە دەسکەوت و سەرکەوتنێکی مەزن دەزانن. بەڵێ ڕاستە، چونکە لە لایەکەوە کێشەی کوردی زیندووکردەوە، هێندەی دی جوڵاندیی و بەرەوپێشەوەی برد. کاربەدەسانی دەوڵەتی ئەمەریکا، بەڵێنیان بە سەرکردەی هەر دوو ڕێکخراوەکە دا، گەلی باشووری کوردستان، لە مەترسی هێرشی دڕندانەی، سوپای دەوڵەتی داگیرکەری عێراق بپارێزن، لە دەس کیمیاباران و ئەنفالکردن قوتاریکەن. نەخشەیەکیان بۆ چەسپاندنی ئاشتیی، نێوان ئەو دوو ڕێکخراوە کێشا و ڕەنگیان ڕشت. گەر خاڵەکانی ڕێککەوتننامەکە، لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا جێبەجێبکرێ، ئەوا لە ڕووی ڕامیاریی و دیپلۆماسیشەوە، گەلێ کەڵکی دەبێ. چ لە ناوەوە و چ لە دەرەوەی وڵات، کار و باری کورد، بەرەو باشتر دەبا.

بەڵام لە لایەکی دیکەوە، گەر بە وردیی بیری لێ بکەینەوە، دەبینین، بە تراژیدیایەکی مێژوویی نەتەوەیی بێ وێنە دادەنرێ. چونکە سەرکردەی هەر دوو ڕێکخراوە شەڕکەرەکە، هەرچی جلە چڵکنەکانی خۆیان هەبوو، لە سەر شووشەی تیلیڤیزیۆنی دەوڵەتەکانی جیهان، بە تەنافی ئەمەریکادا هەڵیانواسی. گەلانی جیهانیان لێ تێگەیاندین، کە کورد نەتەوەیەکە، بە ڕاستیی دواکەوتوو، ناکۆک و ناتەبایە. دوای ئەو هەموو تراژیدیایانەی، گەلی باشووری کوردستان بینیوویانە، دوای ئەو هەموو ژان و ئازارانەی چێشتوویانە، کوردەکان ناتوانن، فەرمانڕەوایی خۆیان بکەن، لە نێوخۆیاندا ڕێکناکەون، پارتەکان لە سەر کۆنترۆڵکردنی کوردستان، سەرکردەکانیش لە بەر کورسیی و پلەوپایە، هێندەی دی نیشتمانەکەیان وێراندەکەن، ڕۆڵەکانی گەل بە دەسی یەکدی بەکوشتدەدەن. بە ڕاستیی ئەمە بە گاڵتەجاڕیی و شەرمەزارییەکی گەورە لە قەڵەمدەدرێ!

جگە لەوانەش، ئێمە دەمانویست، هەردوو سەرکردە، بۆ باسکردنی کێشەی کورد، ئەو گەشتەیان بکردایە، بۆ بڕیاردانی چارەنووسی گەلی باشووری کوردستان هەوڵیانبدایە، بۆ چەسپاندنی سیستێمە فیدرالییە جوانەمەرگەکە خەباتیانبکردایە، بۆ مسۆگەرکردنی ژیانێکی پڕ لە ئازادیی و ئاشتیی بکۆشانایە. ئەمەریکا وەک چۆن هەوڵیداوە و هەوڵیشدەدا، ناوبژیی لە

نێوان سەرکردەکانی، گەلی فەلەستین و دەوڵەتی ئیسرایلدا بکا، وەک چۆن خۆی ماندووکردووە و خۆشی ماندوودەکا، ئاشتیی لە نیشتمانی هەر دوو گەلی عەرەبی فەلەستین و جوودا بچەسپێنێ، وەک چۆن دوێنێ، (یاسر عەرەفات و ئیسحاق رابین)ی ئاشتکردەوە، وەک چۆن ئەورۆش (یاسر عەرەفات و بنیامین نەتانیاهۆ)ی بە یەکگەیاند، ئێمەش، وەک رۆڵەی گەلێکی مافخوراو و بندەس، حەزماندەکرد، دەوڵەتێکی زلهێزی بە توانای وەک ئەمێریکا، سەرانی کورد و دەوڵەتی داگیرکەری عێراق رێکبخا، کۆتایی بە کێشەی جەنگ لە کوردستان و نائارامیی لە نێو کورددا بهێنێ، مافە رەواکانی گەلی باشووری کوردستان دەستەبەربکا.

جگە لەو شتانەی ئاماژەشمان بۆ کردن، ئەز پڕ بە دڵ دەمخواست، ئەو رێککەوتنە لە گوندێکی کوردستاندا بووایە. بارزانیی و تالەبانیی، بە هەموو باوەڕێکەوە، باوەشی برایەتییان بۆ یەکدی بکردایەتەوە، بە هەر دوو رێکخراوەکە، بە هەر دوو سەرکردە هەوڵیانبدایە، کوردستان ببوژێننەوە، رۆڵەکانی گەلیش، لەو مەترسیی، دڵەڕاوکە، بێکاریی و برسێتییە رزگاربکەن. نەک لە ناچاریدا، ملی رێگای ئەمێریکا بگرنەبەر! جا گەر وا نەبووایە، هەڵبەتە، بارزانیی و تالەبانیی، رۆژێ لە رۆژان، لە ماوەی ئەم سێ ساڵەی دوایی جەنگی نێوخۆدا، تەنیا جارێ پێکەوە لە کوردستان کۆدەبوونەوە! یا کاتێ لە تێلێڤیزیۆندا دەرکەوتن، شەپۆلی رقێکی قووڵی بێسنوور، لە زەریای چاوەکانی بارزانییدا نەدەبینرا، هەڵەشەیی و شپرزەییەکی زۆر، بە هەڵسوکەوتی تالەبانییەوە دیارنەدەبوو! یا لە چاوپێکەوتنە تێلێڤیزیۆنییەکەی (MBC) دا، پێکەوە دادەنیشتن! بەڵام جگە لەوەی بە شێوەیەکی گشتیی، کورد لەو ئاشتییە قازانجدەکا، هەڵبەتە دیارە، یەکێتی لە چاو پارتیدا، کەڵکێکی زۆر لەو رێککەوتنە وەردەگرێ، چونکە هەموو فاکتەرە رامیاریی، سەربازیی، ئابووریی، پێوەندییە نێوخۆیی و نێوچەیی و نێونەتەوەیی یەکانیش، لە بەرژەوەندیی پارتیدا بوون، بۆیە بەو شێوەیە رەفتاریاندەکرد!

هەرچی لە رێککەوتننامەکەی واشنتۆندا هاتووە، تەنانەت گەر تەنیا هەنگاوێ، ئەو دوو لا شەڕکەرە لە یەکدی نزیکبکاتەوە، ئاشتیی لە

کوردستاندا بچەسپێنێ، ئەوا هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر دەبێ، بە دڵ و بە گیان پشگیریبکا. هەرچەندە بەپێی رێککەوتنەکەبێ، ئاشتیی بۆ بەشێکی نیشتمانەکەمان دەگەڕێتەوە، بەڵام دوورنییە، خوێنێکی زۆر لە چەند بەشێکی دیکەی کوردستاندا بڕێژرێ! بۆیە گەر، لە بەر رۆشنایی بەرژەوەندیی نەتەوەکەماندا، سەرنجێکی سەرپێیی لە هێندێ خاڵی رێککەوتننامەکە بدەین، ئەوا چەند شتێکمان بۆ رووندەبێتەوە :

1. ئەم رێککەوتننامەیە، وەک خاتوو « ئۆلبرایت »، شالیاری دەرەوەی ئەمەریکا گوتی : هەر هەمان رێککەوتننامە کۆنەکەی ساڵی(1996)ی نەنقرەیە و سەرلەنوێ دارێژراوەتەوە.

2. بەشێکی رێککەوتننامەکە، بۆ دژایەتیکردنی P.K.K. تەرخانکراوە. پوختەکەی دەڵێ :

(هەر دوو پارتەکە پێکەوە هاوکاریدەکەن، پارێزگاریی ئاسایشی سنوورەکانی تورکیا و ئێران دەکەن. کۆنترۆڵی رێگاوبانەکان دەکەن، تا تیرۆریستەکان لەو سنوورانەدا جموجۆڵنەکەن و سنوور نەبەزێنن. هەر دوو پارتەکە پەیاندەدەن، لە هەر ناوچەیەکی کوردستانی عێراقدا، شوێنی حەوانەوە بۆ ئەندامانی P.K.K. دابیننەکەن. جەخت لە سەر ئەوە دەکەن، هیچ بنکەیەکی P.K.K.، لە باکووری عێراقدا نەمێنێ. هەروەها رێگە لە شێواندنی نارامیی و ناسایش لە نێوچەکەدا و بەزاندنی سنووری تورکیا دەگرن.) «16» کەچی، رێککەوتننامەکە بە هیچ شێوەیە، لە دەستدرێژیی هەر دوو دەوڵەتی داگیرکەری تورکیا و ئێران، بۆ سەر کوردستان نەدواوە!

هەر کوردێکی خوێندەوار، کەمێ بە وردیی، سەرنجی سەرتاپای خاڵەکان بە گشتیی، ئەو چەند دێڕەی سەرەوە بە تایبەتیی بدا، یەکسەر بۆی دەردەکەوێ، جگە لەوەی هەر دوولای شەڕکەر ئاشتدەکاتەوە، پارێزگاریی کورد لە باشووری کوردستاندا دەکا، لە رووی رامیارییەوە، هیچ جۆرە مژدەیەکی خۆش و نوێی، بۆ گەلی باشووری کوردستان تێدانییە. لێرەدا زۆر بە روونی دیارە، چ ئەمەریکا و چ تورکیا، چ پارتی و چ یەکێتی، هەموو لایەکیان لە سەر ئەوە رێککەوتوون، گەر پێویست بکا، هێزەکانی تورک بۆی هەیە، سنووری نێودەوڵەتیی عێراق ببەزێنێ، بە دوای

گریلاکانی P.K.K.دا بگەڕێ و پەلاماریانبدا. ئەمەش هەر خۆی لە خۆیدا، لە لایەکەوە، بە یەکێ لە ناوەڕۆکی ئەو خاڵانەی، ڕێککەوتننامە کۆنەکانی نێوان تورکیا و عێراق دادەنرێ، کە کاتی خۆی لە سەرەتای هەشتاکاندا، لە نێوان هەر دوو دەوڵەتی داگیرکەردا مۆرکرا. لە لایەکی دیکەشەوە، هەر هەمان ڕێککەوتننامەیە، کە چەندین جار سەرانی تورک، بە سەر سەرکردایەتی پارتی و یەکێتییاندا سەپاند. واتا لێرەدا دەتوانین، زۆر بە ڕاشکاویی بڵێین: ئەوەی تەوەری ئەمێریکا، تورکیا و ئیسرایل، لە نێوچەکەدا دەیانەوێ، بە تەواویی بە سەر پارتی و یەکێتیدا سەپاندوویانە. جا گەر ئەمە بۆ دوارۆژ، جێگای مەترسیی نەبێ، ئیدی دەبێ، لەوە زیاتر مەترسیی چی بێ؟!!

ئەوا سیوحەوت ساڵی ڕێکە، کوردی پارچەکانی دیکەی کوردستان، لە پێناوی شۆڕشی باشووردا، بە هەموو شێوەیە، قوربانیی بە دەسکەوتەکانی خۆیان دەدەن، بە سەدانیان لێ دەکوژرێ، ماڵیان وێراندەبێ، بە مەرجێ شۆڕشی باشوور، هەر لە سەرەتاوە تا ئەوڕۆ، لە زیان زیاتر، چ سوودێکی بە تەئەوەی کورد نەگەیاندووە، نازانم، بۆ دەبێ، بەو شێوەیە چاکەیان بدرێتەوە؟ ئایا ئەوانیش وەک کوردی باشوور، بە دەس ڕژێمە داگیرکەرەکانی کوردستانەوە ناچەوسێندرێنەوە؟ ئایا ئەوان، لە نێو ئاو و هەوای سازگاری بەهەشتی پانوبەرینی تورکیا و ئێراندا دەژین، ئەمانیش لە نێو ژیلەمۆی دۆزەخی تەنگەبەری عێراقدا دەبرژێن؟ ئایا ئەوان داگیرکەرەکانیان، نوێژ لە سەر دامێنی فریشتە دەکەن، ئەمانیش داگیرکەرەکەیان، نوێژ لە سەر دامێنی ئەهریمەن دەکا؟ هەڵبەتە گەر وا بێ، ماڵی داگیرکەران، بانێکە و دوو هەوا!

کاتێ گوێمان لێ دەبێ، ئەندامانی پارتی و یەکێتی، پڕوپاگەندە بۆ ڕێککەوتنەکە دەکەن، بە یەک ساز و ئاواز، گۆرانیی بۆ دەچڕن، کەسێ شارەزانەبێ، وا دەزانێ، سەرکەوتنێکی مەزنیان بە دەسهێناوە. بەڵام لە ڕاستیدا، هەر ئەوەیە، لە سەرەتاوە لە کوێوە دەسیانپێکردووە، پاش چوار ساڵ جەنگی نێوخۆ، بۆ هەمان جێگا گەڕاونەتەوە، بەڵکوو خراپتریش بووە، چونکە باری ئاساییش و هێمنیی کوردستانیان، بە تەواویی تێکداوە، هەڵە مێژوویی یەکەیان، لە کیس کورد داوە، بە هەزاران کوڕی کوردیان بە

کوشتداوه. بۆیە دەبێ، سەرلەنوێ لە نووکەوە دەسپێبکەنەوە، واتا گەر هەنگاوێکیان بۆ پێشەوە نابێ، دوو هەنگاو بۆ دواوە گەڕاونەتەوە.
ئێمە لە کاتێکدا، پڕ بە دڵ پشگیریی پرۆسەی ئاشتیی دەکەین، لە هەمان کاتیشدا دەمانەوێ، چاوێ بە ڕووداوەکانی ڕابردوویەکی نزیکی گەلەکەماندا بخشێنینەوە. لە لایەکەوە، بۆ ئەوەی بزانین، دوێنێ چی ڕوویداوە؟ لە پێناوی چیدا، ئەو جەنگە چەپەڵە خۆکوژییە هەڵگیرسا و چوار دانە ساڵی ڕەبەق، بەردەوامبوو؟ لە لایەکی دیکەشەوە، تا بە تەواویی ڕێز لە ئاشتیی بگرین و نرخی بزانین.
ئێمە نابێ، هەرگیز ئەوەمان لە یادبچێ، لە ماوەی ئەم چوار ساڵەی جەنگیدا، هێندەی کوڕی ئازا و ڕۆژی تەنگانە کوژران، هێندەی کادیری ڕامیاریی و سەربازیی، گیانیان لەدەسدا، دەولەتی داگیرکەری عێراق، لە ماوەی چل ساڵدا، هێندەی بۆ نەدەکوژرا. هێندەی خوێنڕێژندرا، دوورنییە، بۆ ڕزگارکردنی کەرکوک و ناوچەکانی دیکەی بندەسی عێراق، شتێ کەمتر یا هەر هێندەی خوێن بویستایە. هێندەی گوند و شارۆچکەکانی کوردستان وێرانکرانەوە، هێندەی ڕۆڵەکانی گەل دەربەدەری وولاتان بوون، هێندەی بێرەوشتیی، بێکاریی و برسێتیی لە کوردستان بڵاوبۆوە، هێندەی دەزگا سیخوڕییەکانی، هەر چوار دەولەتە داگیرکەرەکە، لە شارەکانی کوردستان تەراتێنیاندەکرد، هێلانەی سیخوڕییان دادەمەزراند، گەرای ناکۆکیی، دووبەرەکیی و ناپاکییان دەخست، هێندە دەولەتە داگیرکەرەکە، بەو هەموو دڕندەییەی خۆیەوە، لە هەڵەکسەمادانەبوو.
بە کورتییەکەی، هەرچی بەعسی فاشیست، لە ماوەی دەسەلاتیدا فریانەکەوت، دژی خەڵکی کوردستان جێبەجێبیکا، ئەو دوو ڕێکخراوە لەم ماوەیەدا، بە زیادەوە بۆیان تەواوکرد. کەواتا ئێستا بۆمان هەیە، ڕووی دەمان، لە هەر دوو ڕێکخراوی شەرکەر بکەین، لە ئەندامانی سەرکردایەتی ئەو دوو ڕێکخراوە بە گشتیی و بارزانیی و تاڵەبانیی بە تایبەتیی بپرسین، ئەو هەموو خوێنە کوردییە، لە پێناوی چیدا ڕژێندرا؟!!! داوای خوێن و گیانی، ئەو ڕۆڵە قارەمانانەی گەلەکمان لە کێ بکەین؟!!!
ئێمە لەم ڕۆژە ناسکەدا، بۆیە ئەم شتانە باسدەکەین، بۆیە ئەم پرسیارانە،

ئاراستەی جەماوەر دەکەین، بۆیە یەخەی سەرکردەی ڕێکخراوەکان دەگرین، بۆیە قەتماغەی ئەم برینە سەختانە هەڵدەکەنین و زامەکان دەکولێنینەوە، تا جارێکی دی، ئەو کارەساتە نەتەوەیی یە ترسناکانە، چەند بارە نەبنەوە، تا سەرانی ئەو دوو ڕێکخراوە، پەندێ لە مێژووی پڕ لە شەرەمزاریی و لە خوێنهەڵکێشراومان وەرگرن، تا ئەوەی ماوە و لە دەسنەچووە، بە هەمورمان قووتاریکەین. بەڵێ، نابێ هەرگیز ناخۆشیی و کارەساتەکانی جەنگی نێوخۆمان بیرچێتەوە. هەڵبەتە هەموو کاتێ دەبێ، لە ڕۆژانی خۆشیی، سەرکەوتن و ئاشتیدا، ناخۆشیی و کارەساتەکانمان لە یادنەچێ و بیری خۆمانی بێنینەوە، تا خۆشیی و سەرکەوتنەکانمان لێ تێکنەچێ. لە هەمان کاتیشدا دەبێ، لە ڕۆژانی ناخۆشیی و تەنگانەدا، هەرگیز ورە بەرنەدەین، ڕەشبین نەبین، بۆ ئاسۆیەکی گەش و پڕشنگدار بڕوانین، ڕۆژی سەرکەوتن و سەربەرزیمان لە پێش چاوبێ، بۆ ئەوەی بە سەر ناخۆشیی و گرفتەکاندا سەرکەوین. لەگەڵ ئەوەشدا نابێ، هێندەش باسی ناخۆشییە بکەین ئەوەی ڕۆڵەکانی گەل بڕوخێنین. بۆیە دەبێ، لە ئاشتیدا ڕۆژە سەختەکانی جەنگمان لە یادبێ، لە کاتی جەنگیشدا، ئاشتیی باوەڕ و هیوامان بێ!

هەر چەندە لە یەکەم ڕۆژەوە گوتوومانە، ئاگری ئەو جەنگە ناڕەوایەی، لە نێوان پارتی و یەکێتیدا هەڵگیرسا، لە مێژووی نوێی گەلەکەماندا، کارەساتێکی نەتەوەیی مەزنبوو، ناپاکییەکی گەورەبوو. بەڵام پێویستە، بە هەر شێوەیەبێ، کۆتاییپێبهێنرێ. هەر لە سەرەتاشەوە دەمانزانی، جگە لە ئاشتبوونەوەی گشتیی و دیمۆکراتیزەکردنی کوردستان، هیچ جۆرە چارەسەرێکی دیکە نەبووە و نییە و نابێ. هەروەها دەمانزانی، ئەم فیلمەی ئەم جارەی جەنگی نێوخۆی، نێوان پارتی و یەکێتیش، هەر لە سەر حسێبی، خوێنی گەشی ڕەشوڕووتی ڕۆڵەکانی گەل تەواودەبێ، سەرکردەی هەر دوو ڕێکخراوەکەش، وەک کورە ئازاکانی فیلم، پێستی خۆیان ڕزگاردەکەن، وەک پاڵەوانەکانی چیرۆک، بە ساغی بۆی دەردەچن. ئەو کوردە بێلایەنە نیشتمانپەروەر و دڵسۆزانەی، هەر لە یەکەم ڕۆژی جەنگەکەشەوە، دژی ڕەفتار و گوفتاری شەڕخوازان بوون، هەمیشە هەوڵیان بۆ ئاشتیی داوە، لە کۆتاییدا، وەک گێرەشێوێن و ئاژاوەچیی نێوزەددەکرێن، وەک ناپاکیی فیلم

و چیرۆک باسدەکرێن! هەڵپەرەستەکانیش، ئەوانەی بە شێوەیە لە شێوەکان، پشکیریی لایەنێکیان دەکرد، دژی لایەنەکەی دی دەدوان، پروپاگەندەی خراپ و درۆیان بڵاودەکردەوە، جنێوی پیسیان دەدا، ئەورۆ جارێکی دی هەوڵدەدەن، بەپێی بەرژەوەندیی تایبەتیی تاکەکەسیی خۆیان، گوڵەبەرۆژە ئاسا، لەگەڵ خۆری باروذۆخی پرۆسێسی ئاشتییەکەدا، خۆیان بگونجێنن.

بە لای منەوە، شتێکی زۆر سەیرنییە، ئەو دەمە بۆگەنانەی تا دوێنێ بوو، فوویان لە گڕی ئاگری جەنگی نێوخۆ دەکرد، کەچی ئەورۆش گوڵاوپرژێنی ئاشتیی بکەن! لە رادیۆ و تێلێڤیزیۆنەکاندا، وتووێژیان لەگەڵدا دەکەن، لە رۆژنامە و گۆڤارەکاندا، بە گوتارنووسێن پێشبڕکێ لە سەر ئاشتیی دەکەن!

بەڵام هەرچی چۆنێ بێ، دەبێ، هەموومان کار بۆ ئاشتیی بکەین، چونکە تەنیا هەر بە ئاشتیی، برایەتیی، تەبایی و یەکێتیی، ریزە لێکدابڕاوەکانی گەل یەکدەگرنەوە، زامەکان سارێژدەبن، رۆڵەکانی گەل، بە وەرەیەکی بەرز و پتەوی پۆڵایینەوە، بە هێز و توانایەکی مەزنیوە، بەرەنگاری نەخشە و پیلانە گڵاوەکانی، دوژمنانی نێوخۆ و داگیرکەران دەبنەوە، وەک قەڵایەکی قایم، بە رووياندا رادەوەستن، کورد لە مەترسیی چەوساندنەوە رزگاردەبێ، وردەوردە پێشدەکەوێ، دوژمنانی نێوخۆ و داگیرکەرانیش تێکدەشکێن.

لێرەدا با بزانین، دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان، دوێنێ چییان دەکرد و ئەورۆش چی دەکەن؟ هەموومان دەزانین، کاتێ بەرەی کوردستانیی هەبوو، پارتی و یەکێتی رێکبوون. دواتر جەماوەری چەوساوەی کورد راپەری، هەر چوار دەوڵەتە داگیرکەرەکەش، لەوە دەترسان، نەبا راپەرینەکە، ئامانجەکانی خۆی بە تەواویی بەدیبێنێ. نەبا دەوڵەتێکی کوردیی، لە باشووری کوردستان دابمەزرێ. نەبا مەترسیی راپەرین، بۆ بەشەکانی دیکەی، کوردستانی بندەستی خۆشیان بتەنێتەوە. نەبا نەتەوەی کورد، لە هەموو بەشەکانی کوردستان، دژی داگیرکەر راپەرێ، داوای مافی سەربەخۆیی و دامەزراندنی دەوڵەتێکی ناسیۆنالی تایبەتیی بکا. بەڵام هەیهوو، ئاش لە خەیاڵێ بوو، ئاشەوانیش لە خەیاڵێکی دیکەدا بوو!

ئەوەبوو، کاتێ راپەرینەکەش سەرکوتکرا، ئەو مەترسییە لە بەردەم دەوڵەتە داگیرکەرەکاندا نەما، ئیدی ئەو ترسەیان نەما. کەچی کاتێ، پەرلەمانی

کوردستـان هەڵبژێردرا، دەزگاکانی میریی هەرێم دامەزرا، ئەم جارەش هەر چوار دەوڵەتەکە، دەسیان بە جرتوفرتکردەوە. بە شێوەیەکی ئاشکرا و بە تایبەتییش، هەر سێ دەوڵەتەکەی تورکیا، ئێران و سووریا، هەر شەش مانگ جارێ، لە یەکێ لە پێتەختەکانی ئەو سێ دەوڵەتە داگیرکەرە کۆدەبوونەوە. بە ڕاشکاویی، دژی سیستێمی فیدراڵی و پەرلەمانی کوردستان، نەخشە و پیلانیان دادەنا. کۆنەجاش، دوژمنانی نێوخۆ و ناپاکەکانی کوردیشیان، بە پارە دەکڕی، ڕایاندەسپاردن، لە شارەکانی کوردستان خەڵکی بترسێنن، دزی بکەن، لە شوێنە قەرەباڵغەکان، بۆمبا و ئۆتۆمۆبیل بتەقێننەوە. بەڵام کاتێ جەنگی نێوخۆ دەسپێکرد و بە تەواویی گەرمبوو، ئەوانیش وازیان لەو پێکگەیشتنانە هێنا، ئەو کۆبوونەوانە ڕاوەستێنران. ئینجا سەرانی دەوڵەتە داگیرکەرەکان، زۆر بە دڵخۆشیی و بە وردیی، سەرنجی جەنگەکەیان دەدا، لە دوورەوە جڵەوی ئەسپی سەرکێشی جەنگەکەیان ڕادەکێشا، بە شێوەیە لە شێوەکان، هەر دەوڵەتێ لەو دەوڵەتە داگیرکەرانە، یارمەتی لایەنێکی شەڕکەریان دەدا، تا دەیانتوانی، پتر بەنزینیان بە ئاگری جەنگەکەی نێوان پارتی و یەکێتیدا دەکرد.

دیارە ناهەقیشیان نەبوو، ئەو کارە بکەن، چونکە کاتێ سەرانی پارتی و یەکێتی، نەخشە و پیلانە گڵاوەکانی ئەوانیان پیادەدەکرد. ئیدی بۆچی و لە پێناوی چیدا، کۆبوونەوە بکەن؟ ئەدی کورد دەبێ، لەوە زیاتر چیدیکە لە دوژمنان و داگیرکەرانی نیشتمانەکەی چاوەڕێبکا؟!! جا ئێستاش، کە ناوی پرۆسێسی ئاشتیی لە ئارادایە، بارزانیی و تاڵەبانیی، بە سەرپەرشتیی کاربەدەسانی واشنتۆن کۆبوونەتەوە، دوورنییە، جارێکی دی ئەو کۆبوونەوە سێقۆڵیانە دەسپێبکاتەوە، گەر ئەم جارە چوارقۆڵیش نەبێ و عێراقیش بە ئاشکرا بەشداریی تێدابکا! بۆیە هەر لە یەکەم ڕۆژی دانیشتنەکەوە، تورکیا، هاواری لێ هەستا، بە پەلە نوێنەری بۆ بەغدا نارد، پێوەندیی دیپلۆماسیی، بۆ سەردەمی پێش جەنگ گێڕایەوە، بە هەر دوولایان، دژی ناوەڕۆکی ڕێککەوتنەکە ڕاوەستان، دەسیان بە هەڕەشەکردن کرد.

ئەز لەو باوەڕەدام، وەک چۆن هەوا بۆ مرۆڤ، ئاو بۆ ماسی، شیر بۆ منداڵی ساوا پێویستە، هەر بەو شێوەیەش، ئاشتیی بۆ کورد پێویستە. بۆیە هەر

کەسێ، هەر دەستەیە، هەر ڕێکخراوێکی ڕامیاریی کوردستان، لە هەر پارچەیە بێ، دژی ئەو پرۆسەی ئاشتییە ڕەفتاربنوێنێ، گەورەترین ناپاکیی بەرانبەر خوێنی شەهیدان و نەتەوەی کورد دەکا، بە دوژمنێکی گەورەی سەرسەختی کورد و کوردستان لە قەڵەمدەدرێ. چونکە جگە لەوەی، ئەورۆ کاتی ئەوە هاتووە، ئاشەمەکینەی جەنگ، بە یەکجاریی لە کاربخرێ و چیدیکە لەوە پتر نەگەرێ، ئاشتییەکەش، کوێرایی بە چاوی دوژمنانی نێوخۆ، کۆنەجاش، بازرگانانی جەنگ، هەلپەرستەکانی نێو ڕیزەکانی پارتیی و یەکێتیدا دێنێ. بە شێوەیەکی گشتییش، لە قازانجی نەتەوەی کورد دایە، تەنیاوتەنیاش، داگیرکەرانی کوردستان زیانی لێدەبینن.

بەڵام کاتێ ئێمە، بێ لە سەر ئاشتیی دادەگرین، لە هەمان کاتیشدا دەبێ، ئەوە بزانین، مەبەستمان لە کام ئاشتییە؟ چ جۆرە ئاشتییەکمان دەوێ؟ ئاشتیی لەگەڵ کێ؟ ئاشتیی بە کێ پێکدێ؟ کێ دەیچەسپێنێ؟ کێ برەوی پێدەدا و دەیپارێزێ؟ بۆ وەڵامی هەموو ئەم پرسیارانە، هەوڵدەدەین، بە چەند خاڵێکی کورت، باری سەرنجەکانی خۆمان دەربڕین :

1. دەبێ ئاشتییەکی ڕاستەقینەبێ، تا سەربێ و کاتیی نەبێ. تەنیا بۆ تاکتیک نەبێ. واتا لە بارەڕەوە هەڵقولابێ.

2. دەبێ ئاشتییەکی سەرتاسەریبێ، هەموو گۆشەیەکی کوردستان بگرێتەوە. هیچ ڕێکخراوێکی کوردستانی لێدەرنەکرێ.

3. نابێ، هەل بۆ دەوڵەتە داگیرکەرەکانی تورکیا و ئێران برەخسێندرێ، بۆ ئەوەی بە ئاسانیی، بە ئاماجە چەپەڵەکانی خۆیان بگەن، کەڵک لەو بارە وەرگرن. هەر دەوڵەتێکیان دەرفەت بێنێ، داشەهارەی خۆی بە سەر پارتی و یەکێتیدا سوارکا، کاسەی پڕی ئاشتیی و تەبایی نێوان خۆیان، وەک بەڵا و نەگبەتییە، لە سەری هەر دوو(حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و پارتی کارگەرانی کوردستان)دا بشکێنن. بە هیچ شێوەیە نابێ، گۆرەپانی جەنگەکە بۆ باکوور و ڕۆژهەڵاتی کوردستان بگوێزرێتەوە. نابێ، سەرانی کورد وا تێبگەن، جەنگی نێوخۆ تەنیا لە نێوان پارتی و یەکێتیدا ڕوودەدا، بۆ ئەوەی ئاشتیی لە باشووری کوردستان بچەسپێنن، هەموو شتێ لای ئەوان ڕەوابێ! واتا گەر پەلاماری ئەندامان و هێزە چەکدارەکانی ئەو دوو ڕێکخراوە بدەن،

ئەوە بە ئەرکی سەرشان و بە پێویستی بزانن، بە جەنگی نێوخۆی دانەنێن!
لێرەدا شتێ هەیە، پێویستە ئاماژەی بۆ بکەین، ئەویش ئەوەیە، تورکیا و ئێران، وەک دوو دەوڵەتی گەورەی داگیرکەری کوردستان، بەو هەموو سوپا گەورەیەوە، بەو هەموو چەکە مۆدێرنەوە، بەو هەموو توانا و دەسەڵاتەوە، گەر نەتوانن، پارێزگاریی سنوورە دەسکردەکانی خۆیان بکەن، ئایا پارتی و یەکێتی، بە چ شێوەیە دەتوانن، سنوورەکانی تورکیا و ئێران بپارێزن؟ پاشان بۆ کێ و لە کێی دەپارێزن؟ بۆیە دەبێ، زۆر بە وردیی، بیر لەم کێشە گرنگە بکەنەوە، بە زمانی دیالۆگ و بە شێوازێکی نەرم، پێوەندیی بە سەرانی ئەو دوو ڕێکخراوەوە بکەن، هەموو شتێکیان بە ئاشتیی لەگەڵدا ببڕێننەوە، بۆ ئەوەی ئەم جارەش، هەموو لایەنەکان، لاقیان بە تەڵەی، سەرانی دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستاندا نەتەقێتەوە!
جێگەی داخە، یەکێ لەو شتە خراپانەی، لە ڕێککەوتننامەکەدا تۆمارکراوە، ئەوەیە، سێ جار، ناوی P.K.K بە تیرۆریست هاتووە. ئەمەش خۆی لە خۆیدا، هەر لە سەرەتاوە، مەترسیی بەردەوامبوون و دووبارەبوونەوەی جەنگی نێوخۆی لێدەکرێ!
4. چ « حدکا » و چ « پکک » دەبێ، چاوێ بە بەرنامەی تایبەتیی، کاری رامیاریی و سەربازیی خۆیاندا بخشێننەوە، هەرگیز بە فیتی دەوڵەتە داگیرکەرەکان، کارێ نەکەن، زیان بەو بارودۆخە ناسکەی باشووری کوردستان و پرۆسەی ئاشتیی بگەیەنن.
5. ئەو ئاشتییەی لە ژێر باڵی ئەمەریکادا بەدیدەهێنرێ، پارتی و یەکێتی لە نێوچەکەدا، وەک کلک بە تەوەری تورکیا ـ ئیسرایلەوە نەبەستێتەوە، چونکە گەورەترین دوژمنی نەتەوەی کورد تورکە و لە دوارۆژیشدا کورد زیانی زۆری لێدەبینێ.
6. کۆمیتەیەکی تایبەتیی، لە کەسانی بێلایەن، نیشتمانپەروەر، پیاوانی ئایینیی و نوێنەرانی ڕێکخراوەکان پێکبهێنرێ، لە نزیکەوە چاودێریی جێبەجێکردنی پرۆسێسەکە بکەن. لە هەر جێگەیەکی کوردستان، هەر کەسێ، هەر لایەنێ، کارێکی خراپی کرد، بە مەرجێ لەگەڵ ڕێباز و ئامانجی پرۆسێسەکەدا نەگونجێ، هەر زوو بیگرن و دادگایی بکەن.

7. لەبەرئەوەی، چوار ساڵی ڕەبەق، جەنگی نێوخۆ لە کوردستان گەرمبووە، خەڵکێکی زۆر کوژراوە، جۆرە دوژمنایەتییە لە نێوان ڕۆڵەکانی گەلدا دروسبووە. دەبێ، زۆر ئاگاداری باری دەروونیی خەڵکی بکرێ. بە هیچ جۆرێ نەهێڵن، کاری تۆڵەسەندنەوە سەردەربێنێ، هەوڵبدەن، ئاسایش و هێمنیی شارەکان و نێوچەکانی دیکەی کوردستان بپارێزن.

8. دەبێ، دەزگاکانی ئاسایش، هەموو ڕێکخراوە پیشەیی، دیمۆکراسیی و رامیارییەکانی کوردستان، زۆر وریابن، ماوە بە سیخوڕەکانی چوار دەوڵەتە داگیرکەرەکە نەدەن، دەسی نامەردانەی خۆیان، لە تێکۆشەرانی کورد بوەشێنن، سەرلەنوێ فتیلەی ئاگری جەنگی نێوخۆ هەڵگیرسێننەوە.

9. بمانەوێ و نەمانەوێ، بارزانیی و تاڵەبانیی، لە نێو ڕێکخراوەکانی خۆیاندا، دەسەڵاتێکی ڕەها و بێ چەندوچوونیان هەیە. دیارە، ئەم جەنگە ماڵوێرانکەرانەیەش، لە سەر دەسەڵاتی رامیاریی و کێشەی رابەریی بوو. لەبەرئەوە، قورسایی جێبەجێکردنی ڕێککەوتننامەکە، بە پلەی یەکەم، لە ئەستۆی بارزانیی و تاڵەبانیی دایە. بۆیە هەر دووکیان بەرانبەر داگای گەل و مێژوو، وەک یەک بەرپرسیارن. جا بۆ ئەوەی، چیدیکە گەلەکەمان، بەرەو گێژاوێکی نوێ نەبەن، دەبێ، شەو و ڕۆژ، بە دڵ و بە گیان، کار بۆ ئاشتیی بکەن. هەوڵی جێبەجێکردنی خاڵەکانی ڕێککەوتننامەکە بدەن. ماوە بە هەلپەرست و دەسندەخۆرەکانی دەسەڕاست و دەسەچەپیان نەدەن، چیدی لەوە زیاتر، کلکی ئاژاوەیان، لە هەموو کاروبارێکی ڕێکخراوەکانیان و گەلی باشووری کوردستان وەردەن. لەبەرئەوە، زۆر بە پێویستی دەزانم، زووزوو یەکدی ببینن، تا ئەو بەستەڵەکە سایکۆلۆژییەی نێوانیان، بە تەواویی بتوێتەوە، هەرچی گرێوگۆڵێکی دەروونیی هەیە، لە نێوانیاندا نەمێنێ. بۆیە دەبێ، هەر دوو سەرکردەی ڕێکخراوەکە، بە کوڵودڵ هەوڵبدەن، ئاشتییەکە بە تەواویی بچەسپێ. هەر دووکیان ڕاستەوخۆ سەرپەرشتی پرۆسێسەکە بکەن، بۆ کارێکی زۆر پەلە و پێویست نەبێ، هیچیان کوردستان بەجێ نەهێڵن.

10. دەبێ، لە کاتی دیاریکراوی خۆیدا، هەموو خاڵەکانی ڕێککەوتنەکە جێبەجێکرێ. دەسەڵاتی هەر دوو ڕێکخراوەکە، لە هەر دوو ناوچەکەدا یەکبگرنەوە. لە کاتی خۆیدا هەڵبژاردن بکرێ، بە هیچ شێوەیە، هیچ

هەنگاوێ دوانەخرێ. بەڵام بە داخەوە، گۆڕانێ لە کاتی هەڵبژاردنی پەرلەماندا کراوە، ئەوەش خۆی لە خۆیدا، لە لایەکەوە گومان پەیدادەکا، لە لایەکی دیکەشەوە، جێبەجێکردنی ڕێککەوتننامەکە دوادەخا.

11. سەرئەنجامی هەڵبژاردنەکە، هەرچی چۆنێ بێ، دەبێ وەک خۆیان بەڵێنیانداوە، پەسەندییکەن. بە هیچ شێوەیە نابێ، ئەزموونی تفتوتاڵی پەنجاپەنجا دووبارەبکرێتەوە. گەر لایەکیان دەنگی پتری هێنا، لایەنەکەی دی کەمتربوو، دەبێ، زۆر بە سنگفراوانیی و بە دڵێکی پاکەوە، بەو سەرئەنجامە ڕازیبێ. بەرژەوەندیی باڵندی بزووتنەوەکە و گەلی باشووری کوردستان، پێش بەرژەوەندیی تەسکی پارتایەتی بخا. دیارە، ئەو لایەنەی دەنگ کەمتردەهێنێ، جەماوەری گەل هەر هێندەی دەوێ! بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا، بە پێی ڕێژەی ئەو دەنگانەی دەیانهێنێ، لە پەرلەمان و میریی هەرێمدا بەشدارییدەکا، یا لە بەرەی ئۆپۆزیسیۆندا دەمێنێتەوە، تا جارێکی دی هەڵبژاردن دەکرێتەوە، چاوەڕێی هەلی سەرکەوتن دەکا.

گەر هەر دوولایان بەم شێوەیە، هەڵسوکەوت لەگەڵ یەکدی بکەن، بەپێی پرینسیپەکانی دیمۆکراسیی بجوڵێنەوە و بڕیاربدەن، ئەوا جگە لەوەی جەنگی نێوخۆ، بۆ تاهەتایە زیندەبەچاڵدەکرێ، ڕۆڵە ڕەشوڕووتەکانی گەلی باشووری کوردستان دەبووژێنەوە، نیشتمانەکەمان دەگەشێتەوە و پێشدەکەوێ، کورد لە مەترسی لەدەستدانی دەرفەتەکە قوتاریدەبێ، ئەو کلتووری دیمۆکراسییەش دەچەسپێ، لە داهاتووشدا هیچ لایە ناتوانێ، لێی لادا، وەک لە وڵاتە دیمۆکراسییەکانی جیهاندا پێڕەودەکرێ. هەروەها هەموو گەلانی جیهان، ڕێکخراو و دەزگا نێو دەوڵەتییەکانیش، بە جۆرێکی دی لە گەلەکەمان دەڕوانن، بە شێوەیەکی دی، هەڵسوکەوت لەگەڵ کێشەی نەتەوەیی کورددا دەکەن، وەک پەیمانیشیانداوە، لە قڕکردن دەمانپارێزن.

12. ئەم تراژیدیا نوێیەی گەلەکەمان، کە لە ماوەی ئەم چوار ساڵەی جەنگی نێوخۆدا ڕوویداوە، نابێ، هەروا بە خێرایی چاوی لێ بنووقێنرێ. نابێ، ئەو ئەزموونە تفتوتاڵە، بێ هەڵسەنگاندن پشگوێبخرێ. بەڵکوو دوای ئەوەی، ئاشتیی ڕاستەقینە بە تەواویی دەچەسپێ، پێویستە لێکۆڵینەوەیەکی زانستانە و بێلایەنانەی لە سەر بکرێ، هەر دوولای شەڕکەر دەبێ، زۆر

ئازايانه، دەکۆمێنتەکانیان له بەردەسی نووسەران و لێکۆڵەراندا دابنێن، تا بتوانرێ، دەسپێشکەر و تاوانباری ڕاستەقینەی جەنگ دیاریبکرێ. بەرەو ڕووی دادگای گەل و مێژوو بکرێتەوە، بۆ ئەوەی هەروا بە خۆڕایی، وەک بەرزەکی بانان بۆی دەرنەچێ! ئەو کاتە دەبێ، ئەو لایەنە، دان بە هەموو هەڵەکانی خۆیدا بنێ. داوای لێبووردن، له خێزان و بنەماڵەی شەهیدان بە تایبەتیی، له سەرجەمی گەلی باشووری کوردستان بە گشتیی بکا، پەیمان نوێبکاتەوە، جارێکی دی تاوان و ناپاکیی وا دووبارەنەکاتەوە.

13. گەلێ به پێویستی دەزانم، هەر کاتێ بارودۆخی کوردستان، بە تەواویی هێمن بووەوە، ئاشتیی له هەموو گۆشەیەکی نیشتمانەکەمان، ڕەگی قووڵی داکوتا، ئەو کاتە کۆنفرانسێکی نەتەوەیی بگیرێ، هەموو کەسایەتییە نیشتمانپەروەرە بێلایەنەکان، پیاوانی ئایینیی، ئەکادیمییەکان، نوێنەری هەموو ڕێکخراوە پیشەیی، دیمۆکراسیی و ڕامیارییەکانی باشووری کوردستان، بەشداریی تێدابکەن، پەیماننامەیەکی نەتەوەیی مۆربکەن، بەڵێنی کوردایەتیی و مەردایەتیی، بۆ گەلەکەمان نوێبکەنەوە. گفتبدەن، جارێکی دی، هیچ جۆرە گیروگرفتێکی نێوان ڕێکخراوەکان، بە جەنگی نێوخۆ چارەسەرناکەن، پەنا بۆ بەر چەک و هێز نابەن. پاشان ئەنجومەنێکی یەککرتووی ئاشتیی هەڵبژێرن، تا داهاتوویەکی دووریش کاربکا، ئەرکی سەرشانی، چەسپاندنی ئاشتیی و تەبایی ڕیزەکانی گەل بێ. هەر لەو کۆنفرانسە نەتەوەیی یەشدا دەتوانن، هەرچی گرفتی نێوان ڕێکخراوەکان و گەل هەیە، چارەسەرێکی بنەڕەتیی بۆ بدۆزنەوە، بە تەواوییش بڕیار لە سەر، پاشەڕۆژی گەلی باشووری کوردستان بدەن. چونکە ئەوە ماوەی هەشت ساڵە، کێشەی کورد لە بازنەیەکی بۆشدا دەخولێتەوە، ئیدی لەمەودوا بەرەو کوێ دەڕۆا؟ چی بکەین؟ هەنگاوی داهاتوومان چۆن دەبێ؟ تا ئێستا کەس هیچ نازانێ، چارەنووسی گەلەکەمان دیارنییە!!!

ئەمڕۆ کاتی ئەوەمان هاتووە، چ وەک تاک و چ وەک ڕێکخراو، کەمێ بیربکەینەوە، کەمێ لەگەڵ خۆمان و ڕۆڵەکانی گەلەکەماندا ڕاستگۆبین، درۆ لەگەڵ یەکدی نەکەین، یەکدی هەڵنەخەڵەتێنین. لە کانگای دڵەوە پێخۆشبوونی خۆمان، بەرانبەر پرۆسەی ئاشتیی دەرببڕین. وەک ڕۆڵەی

گەلێکی چەوساوە و بندەس، بە هەموو شێوەیە پشگیریی پرۆسەی ئاشتیی بکەین. بە هەموو توانامانەوە، هەوڵ بۆ چەسپاندنی بدەین. لەگەڵ ئەوەشدا، تا دەتوانین، دوژمنانی ئاشتیی ڕیسوابکەین. هەرچەندە لە ڕاستیدا، ئەز وەک کوردێ زۆر گەشبین نیم، بەڵام هەرگیز ڕەشبین نەبووم و ڕەشبینیش نیم، چونکە وەک مارانگازانمان لێهاتووە، مارانگازانیش لە خشەی پەتکێکیش دەترسن! جا بۆیە، گەر جەماوەری گەلەکەمان بسڵەمێنەوە، یا باوەڕ بەو ئاشتییە نەکەن، ناهەقیان ناگرم! چونکە لەو بوارەدا، چەندین ڕێککەوتن و تاقیکردنەوەی، وەک دانیشتنەکانی(پەرلەمانی کوردستان، پاریس، دبلن و ئەنقەر)مان هەیە، هیچیان سەرکەوتوونەبوون. بۆیە تا هەر دوو سەرکردە، بە کردەوە نیازپاکیی خۆیان، بۆ جەماوەر نسەلمێنن، باوەڕناکەم، کەس باوەڕیان پێ بکا! ئەورۆش دوو مانگی تەواو، بە سەر مۆرکردنی ڕێککەوتننامەکەدا تێدەپەڕێ، تا ئێستا شتێکی ئەوتۆ هەستپێناکرێ. بەڵام خۆزگە پرۆسەی ئاشتیی، بە تەواویی سەریدەگرت، بۆ تاهەتایە دەچەسپی، جا ئەو کاتە، با هەزارانی وەک ئێمە، گومانەکەی لە جێی خۆیدا نەبووایە!

کەواتا، با بە هەموومان کار بۆ چەسپاندنی ئاشتیی بکەین، چونکە دوورنییە، گەر ئەم جارە، ئەو هەلە زێڕینەمان لە کیسچێ، ئەوە دوا پەلەقاژەی مەرگی، هەوڵدانی پرۆسێسی ئاشتیی بێ! گەر ئەم جارە پرۆسێسەکە سەرنەگرێ، لەوانەیە هەموو ڕیسەکەمان ببێتەوە بە خوریی! لەوانەیە ئیدی هیچ جۆرە چارەسەرێکی دیکەمان، لە بەردەمدا نەمێنێ!

هێندەی دی ئەو ڕووبارە خوێنە کوردییە، بە خوڕ لە بەر گەلەکەمان بڕوا.

لە کۆتاییدا دەڵێم: هەرچەندە هیچ کوردێکی دڵسۆز، هەرگیزاوهەرگیز، ئەو چوار ساڵە وشکە، پڕ لە دڕکوداڵە مەترسییەی جەنگی نێوخۆی بیرناچێتەوە، هیچ کوردێکی نیشتمانپەروەری ڕاستەقینە، ناپاکیی سەرانی پارتی و یەکێتی لە یادناچێ. چونکە گەر ئەو چوار ساڵە، پڕ لە قاتوقڕیی، بەڵا و نەگبەتییەی جەنگی نێوخۆمان بیرچێ، گوێ بەو هەموو خوێنە کوردییە بەناهەقڕژاوە نەدەین، باوەڕناکەم، هیچ جۆرە ژیریی و دڵسۆزییەکی تێدابێ! ئەوەی ئەو مێژووە ڕەشەش لە بیر خۆی دەباتەوە، نیشتمانپەروەری ڕاستەقینە نییە. گەر کارەسات و ڕووداوەکانی ئەو چوار ساڵە لە یادکەین،

لەوانەیە لە ئایندەیەکی نزیکدا، بە خراپترین شێوە سەرهەڵبداتەوە. بۆیە ئەز لەو باوەڕەدام، هێشتا ناکۆکیی و دووبەرەکییەکە، بە تەواویی کۆتایی نەهاتووە، هێشتا هەموو دەردەکان تیمار نەکراون. هێشتا هەموو زامەکان قەتماغەیان نەبەستووە. ئەمەی تا ئێستا هەیە، هەر ئەوەیە، بارزانیی و تاڵەبانیی ڕێککەوتننامەیەکیان ئیمزاکردووە، چەند جارێ یەکدیان بینیوە، لە سەر شووشەی تیلیڤیزیۆنەکانی جیهان دەرکەوتوون، ئەمانەش هەمووی، بە شتێکی سەرزارەکیی و بابەتی ڕۆژانەی کاری ڕامیاریی و دیپلۆماسیی دادەنرێن. بەڵکوو لە هەموو شتێ گرنگتر ئەوەیە، هەر دوو لایان، خاڵ بە خاڵی ڕێککەوتننامەکە جێبەجێبکەن. هیچ کەلێن و کەلەبەرێ، بۆ بڕوبیانووی پێکدادانی دواڕۆژ نەهێڵنەوە، چونکە ئاشتیی، تەنیا هەر بە دەنگ نییە، بەڵکوو بە ڕەنگە!

هەروەها، جگە لەوەی نابێ، سەرانی پارتی و یەکیتی، ڕێگا بە هیچ گێرەشێوێن و ئاژاوەچییەکی نێوخۆ بدەن، سەرلەنوێ فوو لە ئاگر بکا و گڕی جەنگەکە خۆشبکاتەوە. لە هەمان کاتیشدا دەبێ، گوێ بۆ سرتەوبۆڵە، هەڕەشە و چاوسوورکردنەوەی، دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان ڕانەگرن. دەبێ، بە هەموو توانایەکمانەوە هەوڵبدەین، ئاشتی لە کوردستاندا بچەسپێنین، هەر کارەساتێ، ناخۆشییە لە هەر شوێنێکی کوردستان ڕوویدا، هەر زوو دەبێ، چواردەوری بگیرێ، دەنگی کپکرێ، هەر لە بێشکەدا بتاسێنرێ، لە شوێنی خۆیدا سزای تاوانباران بدرێ، بە هیچ شێوەیەکیش نەهێڵین، وەک سەرەتای جەنگەکە، لە شارۆچکەی « قەڵادزێ »وە دەسپێکرد، پاشان هەموو کوردستانی گرتەوە، جارێکی دیکە بەو شێوەیە بتەنێتەوە و جەنگێکی دی سەرتاسەریی هەڵگیرسێتەوە.

[illegible]را خەریکە ڕەگی گوڵیی جەنگی نێوخۆ دەقرتێ، خونچەی هیوای کورد دەگەشێتەوە. بۆیە لێرەدا بە پێویستی دەزانم، زۆر بە ڕاشکاویی بڵێم: هەزار سڵاو و ئافەرین، بۆ هەموو ئەو کوردە بە ئەمەک و بە ئابڕووانەی، چ لە کوردستان و چ لە هەندەران، چ لە دوورەوە و چ لە نزیکەوە، چ بە دەم و چ بە کردەوە، بە هیچ جۆرێ، بەشداریبیان لەو جەنگە چەپەڵ و ناپاکییە گەورە مێژوویی یەدا نەکرد، چیلکەوچەوێڵی پتریان لە ئاگری کوردقران

ئەھاویشت، ئەورۆ بە ملکەچیی، لە بەر دادگای ڕەوای گەلدا ڕانەوەستاون، شەرمەزاری بەر دەروازە گەورەکەی مێژوو و یەزدانی گەورە نەبوون، سەریان هێندەی هەموو چیا سەرکەشەکانی کوردستان بەرزە، هێندەی قوڵایی هەموو زەریاکان، شانازیی بە خۆیان و نەتەوەکەیانەوە دەکەن!

ستۆکهۆڵم
1998/ 11 /18

تێبینی :

1. ناوەرۆکی ئەم گوتارە، دوو جار لە ڕادیۆی « هەنگاو »ی شاری « ستۆکهۆڵم » لە(1998/09/13 و 1998/10/18) باسکراوە.

2. جارێ لە بەرنامەی ڕادیۆی « هێڵی » شاری « مالمۆ » لە (1988/09/27)، بە وتووێژێکی تێلێفونی ڕاگەیەندراوە.

3. لە دیمانەیەکی « تێلێفیزیۆنی نامیز »، لە شاری « یۆتۆبۆری » لە (1988/10/31)دا بڵاوکراوەتەوە.

4. هەروەها جارێکی دیکەش، لە ڕادیۆی « هەنگاو »، لە(1998/11/15) خوێندرایەوە.

5. دوای ئەوەی دوو مانگی تەواویش، بە سەر مۆرکردنی ڕێککەوتننامەکەدا تێپەڕبوو، لە شێوەی ئەم گوتارەدا ئامادەکرا.

6. لە گەرمەی جەنگی نێوخۆیی نێوان پارتی و یەکێتیدا، نامەیەکی درێژم بۆ هەر دوو سەرکردەی ئەو دوو ڕێکخراوە نووسیی و بۆم ناردن. لەبەرئەوەی ناوەرۆکی ئەم گوتارە، لە گەلێ ڕووەوە، پەیوەندییەکی زۆری بە ناوەرۆکی ئەو نامەیەوە هەیە، بە پێویستم زانی، وەک خۆی چۆن بووە، لە کۆتایی گوتارەکاندا بڵاویکەمەوە. تکایە تەماشای ل93 بکە.

ئۆجەلان
ئەزموونێکی نوێ
و
پەندی مێژوویی

هەمـــوومـــان دەزانین، مـــاوەی پازدە ســـالێ دەبێ، شـــۆڕشی چەکـــداریی لە باکـــووری کـــوردســـتـــان دەســـیـــپـــێکردووە. مـــاوەی پازدە ســـالێ دەبێ، گـــریلا ئازاکانی پارتی کرێکارانی کوردستان، تەنگیان بە کاربەدەستانی، دەولەتی داگـــیـــرکـــەری تورک هەلچنیـــوە. گـــەورەترین زیانیـــان بە ئابووریی تورکـــیـــا گـــەیاندووە. بۆیە هیـــچ ڕێگایەکی ســـەرکـــوتکەرانە نەمـــاوە، تورکـــەکـــان بەکـــارینەهێنن. هیـــچ دەولەتێ نەمـــاوە، پەنای بۆ نەبەن، تا جـــولانەوە چەکدارییـــەکەی P.K.K. لەنێـــوبەرن. تەنانەت لە دوا پەلەقاژەی مەرگـــیـــاندا خەریـــکبوون، پەلامـــاری سووریا بدەن، جەنگێکی گـــەورەی مـــالوێرانەکـــەرانە هەلگیرسێنن، نێوچەی ڕۆژهەلاتی نێوەڕاست، لە زەریای خوێن و فرمێسکدا نقومبکەن.

تا ئۆجـەلان لە ســـووریا بوو، تا دەســـەلاتی هەبوو، تا گـــلـــۆلەی بەرەو لێـــژی تلۆرنەبووبۆوە، بە شێـــوەیەکی دیکە خۆی دەنواند، کردارێدەکرد، گـوتارێدەدا،

هەڵوێستێکی دیکەی، بەرانبەر سەرانسەری کێشە نەتەوەیی یەکانی کورد هەبوو. بەڵام ئەورۆ، لە جیهانێکی دیکەی گەلێ جیاوازدا دەژی، شێوەیەکی دیکەی هەیە، ئەو توانا و دەسەڵاتەی نەماوە، تووشی شکستێکی رامیاریی و سەربازیی بووە. بۆیە وا بەو شێوەیە، تامی دەمی گۆڕاوە، زەمانی توندوتیژیی و هەڕەشەکردنی بڕاوە. تەنانەت جەماوەری کوردیش، پێبەپێی ئەو بارودۆخە گۆڕاون. هێندێ لەوانەی کاتی خۆی، کاڵەکخۆربوون و بێستانڕن نەبوون، هەمیشە ویردی سەر زمانیان، ئۆجەلان بوو، ئەورۆ پشتیان لە رووگەی بێستانەکەی وەرگێڕاوە. هێندێکی دیکەش، لەوانەی دژایەتییاندەکرد، ئەورۆ هەڵوێستیان گۆڕیوە، چونکە ئەرکی نیشتمانیی و نەتەوەیی وا پێویستدەکا، بە هەموو توانایەکەوە پشگیریی بکەن و دژی دەوڵەتی کۆلۆنیالیستی تورک بوەستنەوە.
وە نەبێ، ئەز ئێستا ئەم قسانە دەکەم، یەکێ لەو کاڵەکخۆرانە بووبم، ورگم لە بێستانەکەی « ئۆجەلان »دا تێرکردبێ، هەلەکەسەمام بۆ کردبێ. بە پێچەوانەوە، ئەوەتەی پێوەندیم، لەگەڵ ئەندامانی ئەو رێکخراوەدا هەیە، هەمیشە دەنووکم لەسەریانبووە، بەرەوڕوو رەخنەم لێگرتوون. تەنانەت زۆر بە راشکاویی و بە ئاشکرا، لە کۆبوونەوەکانی کۆنگرەی نەتەوەیی لە برۆکسل و ستۆکهۆڵم، لە کۆڕە رووناکبیرییەکانی شاری ستۆکهۆڵم، لە سەر شووشەی تێلێڤیزیۆنی مەد و لە رێگەی رادیۆ کوردییەکانی شاری ستۆکهۆڵمەوە، رەخنەی توندوتیژم ئاراستەکردوون، بە شێوەیە سەرانی ئەو رێکخراوە، هەموو پێوەندییەکیان لەگەڵ مندا پچڕاندووە. چونکە رێکخراوێکی هێندە کەللەرەق و لووتبەرزبوون، رەخنەیان لە کەس قەبووڵ نەدەکرد. کەس بۆی نەبوو، بە خراپ ناوی سەرۆک « ئاپۆ »یان بەرێ! بەڵام ئەورۆ، هەستدەکەم، ژیانی ئۆجەلان لە مەترسیدایە، .P.K.K لە تەنگانەدایە، دوارۆژی گەلی باکووری کوردستان، لە بارێکی سەختدایە، تورکە داگیرکەرەکان بە هەموو شێوەیە، هەڕەشە لە چارەنووسی، شۆڕشی چەکداریی گەلی باکووری کوردستان دەکەن. بۆیە منیش وەک ناسیۆنالیستێکی نیشتمانپەروەری کورد، دەنگی خۆم بلندەکەم، تا دەتوانم، داکۆکیی لە ژیانی ئۆجەلان، دوارۆژی گەلی باکوور و چارەنووسی شۆڕشە رەواکەیان دەکەم.

دیاره، ئەو کوردانەی، خەڵکی هەر پارچەیەکی کوردستان بن، گەر لە هەموو سەردەمێکدا، بە دوای بەرژەوەندیی تایبەتیی خۆیاندا وێڵبن، گومانی تێدا نییە، بە هەموو جۆرێ، دژی بزووتنەوەی کوردایەتی ڕادەوەستن. هەمیشە وەک پوازی کوردیی، چ بە دەم، چ بە نووسین، چ بە کردەوە، وەک کەری دێز، حەز بە تۆپینی خۆیان و مردنی خاوەنەکانیان دەکەن. تەور ئاسا پوازیان لە دارە. بۆیە ئەوڕۆ زۆر بێشەرمانە، دژی خەبات و ئامانجەکانی P.K.K. ڕادەوەستن. ئاوات بە مەرگی ئۆجەلان دەخوازن. شانبەشانی داگیرکەری تورک، بە هەموو شێوەیە هەوڵدەدەن، ڕێکخستنی P.K.K. لەنێوبەرن، تا ئافەرینێکی ژەنەڕاڵەکانی تورکیان پێببڕێ، دڵی ئاغاکانیان ڕازیکەن. بە لای منەوە، ئەو جۆرە کەسانە، تەنیا بە زمان کوردن، ئەگینا کوردێ، لە هەست و هۆشی نەتەوەیی شۆرابێتەوە، هیچ جۆرە لێکدانەوەیەکی دیکەی بۆ ناکرێ، جگە لەوەی، لەگەڵ داگیرکەری تورکدا هاوئامانج و هاوڕێن. چونکە یەک ئامانج کۆیاندەکاتەوە، ئەویش ئەوەیە، P.K.K. نەهێڵن! جا گەر ئەو مافە، وەک داگیرکەرێ بە تورک بدەین، بە دڕندانەترین شێوە پەلاماری کورد بدا و بیسووتێنێتەوە، ئەوا نازانم، ئەو جۆرە کوردانە، بۆ دەبێ، هێندە ساویلکەبن، مەرگی خۆیان بە ئاوات بخوازن؟!! تۆ بڵێی، جگە لە خۆفرۆشتن و چڵکاوخۆریی تورک زیاتر، لە هیچ فەرهەنگێکی دیکەی ئەم جیهانەدا، جێگایان بێتەوە؟!!

زۆرم لا سەیرە، ناکۆکیی لە سەر دەسەڵات، جیاوازیی دید و بۆچوون، لە نێوان سەرکردەی ڕێکخراوەکانی کوردستاندا، بەو ڕادەیە بگا، بۆ دوژمنە خوێنەخۆرەکانی خۆیان، وەک سەگەکانی ڕەزاخان، کلک و گوێی یەکدی بخۆن! ئەمە گەر لە کورد ڕوویندەدابێ، ئایا لە سەرتاسەری مێژووی کۆمەڵگەی مرۆڤایەتیدا، لە نێو چ نەتەوەیەکی ئەم سەر زەوییەدا ڕوویداوە؟!! بۆیە ئەوەی ڕۆژێ کوردی ناسیبێ، بێ پەردە کوردی، بە نەتەوەیەکی خۆخۆر، ناکۆک و ناتەبا داناوە.

بە باوەڕی من، ئەو ناکۆکییەی لە نێوان ئۆجەلان، بارزانیی و تاڵەبانییدا هەیە، ناکۆکییەکە بە پلەی یەکەم، دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان دروسیانکردووە. هەر ئەوانیش، ڕۆژبەڕۆژ بازنەی ئەو ناکۆکییانەی

نێوانیان، گەورەتردەکەن و گەشەپێدەدەن. چونکە هەر کاتێ، داگیرکەران چۆکیان بە ویست و ئارەزووی، ڕۆڵەکانی نەتەوەکەمان دانەدابێ، بە چەک دەرەقەتی کورد نەهاتبن، ئەوا هەر زوو وەک پیشەی سەدان ساڵەیان، پەنایان بۆ بەر ئاژاوەنانەوە و گێرەشێوێنیی بردووە، تیرە و هۆزەکانی کوردیان، بە گژ یەکدیدا کردووە، کوردی نێوچە جیاجیاکانی کوردستانیان، لە یەکدی بەرداوە، جەنگێکی خوێناوی کوردکوژییان هەڵگیرساندووە. بۆیە نووسەرێکی وەک « کەسپار دایمون » لە ساڵی(1809)دا گوتوویەتی: (تورک و ئێران لەوە بێهێزترن، کە بتوانن، بە چەک سەر بە کوردەکان دانەوێنن. لەبەرئەوە، ئاژاوە ئەخەنە ناو هۆزەکانەوە، یارمەتی لایەک ئەدەن و لایەکی تر تیژئەکەن و هەمیشە لەمەدا، کەڵکی خۆیان وەرئەگرن)«32،11»

لەبەرئەوە، هەرچی جۆرە ناکۆکییە، لە نێوان سەرکردە و ڕێکخراوەکانی کوردستاندا هەبێ، دەبێ، هەمیشە وەک یاسا و سەرەتایەکی نەتەوەیی، ئەوە لە یادنەکرێ، هەر دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان کەڵکی لێوەردەگرن، تەنیا لەو کەلێنانەشەوە، زەفەر بە کورد دەبەن. تەنیاوتەنیاش، هەر کورد زیانی لێدەکەوێ. دەبێ، ئەوەش بزانین، لە هەر شوێنێکی ئەم جیهانەدا، هەر سەرکردەیەکی کورد، هەر ڕێکخراوێکی کوردستانیی، بە هەر جۆرێ، تووشی زیانێکی بچووک یا گەورە ببێ، ئەوا بێ چەندوچوون، زیانێکی گەورە، لە سەرجەم بزووتنەوەی کوردایەتیی دەکەوێ. وەک پەیامبەری ئیسلامیش دەفەرموێ: (گەر یەکێ لە ئەندامەکانی جەستەی مرۆڤ، بە دەس ئازارێکەوە نالاندی، هەموو ئەندامەکانی دیکەی جەستەی هاوار دەکەن).

بۆیە دەبێ، هەموو ئەو ناکۆکییە لاوەکییانە وەلاخەین، هەمیشە برابین، ڕوو لەیەکدی و پشت لە دوژمن بکەین، پشتی یەکدی بگرین، بە هەموو شێوەیە، دژی هەموو نەخشە و پیلانە گڵاوەکانی، داگیرکەرانی کوردستان ڕابوەستین، بەرژەوەندیی باڵای نەتەوەی کورد، لە سەروو هەموو شتێکی دیکەوە دابنێین، نەک هەر کاتێ داگیرکەرەکە ویستی، وەک کەر کورتانمان کا، بۆ کوێی بۆێ، هەر چۆنێکی بوێ، وامان لێخوڕێ!

هەر وەک هەژاری موکریانیی دەڵێ: (هەر کەس لە هەموو جیهاندا ناوی تورکی بەر گوێ کەوێ، نەعوزەنبیللایەک دەڵێ، تورک و دڵڕەشیی و

خوێنەخۆریی سێ ووشەن لە یەک مانادا. مێژووی ئەورووپا و ئاسیا، چەندین سەدە لە باسی شومیی و بەدفەڕیی حوکمی تورکان هەڵاژناوە.) «840،8»
هەڵبەتە، هەموو مرۆڤێکی بە وێژدان دەزانێ، هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر بە چاوی خۆی دەیبینێ، سەرانی دەوڵەتی کۆلۆنیالیستی تورک، بە چ شێوەیە، مافە سەرەکییەکانی مرۆڤ، لە تورکیادا پێشێلدەکەن، بە دەیان تاوانی تیرۆریستیی، بە ئەنجامدەگەیەنن، ساڵانە بە هەزاران تەن، تلیاک بە ئەورووپا دەفرۆشن، کەچی سەرەڕای ئەوەش، هەموو ئەو تاوانانە، بە نێوچەوانی (ئۆجەلان و P.K.K) ەوە دەلکێنن! پێش ئەوەی، بەرەو قووڵایی باسەکە هەنگاوبنێین، لێرەدا دەمەوێ، دوو خاڵی گرنگ روونبکەمەوە :
یەکەم ـ کێشەی تیرۆریستیی: ئەورۆ وا خەریکە، تیشکی خۆری سەدەی بیستەم ئاوادەبێ. نزیکەی بیست میلیۆن کورد، لە باکووری کوردستاندا دەژین، لە هەموو جۆرە مافێکی نەتەوەیی و مرۆیی خۆیان بێبەشکراون. لە لایەن دەوڵەتی تورکیاوە، بە خراپترین شێوە دەچەوسێندرێنەوە، بە هیچ شێوەیە، دان بە بوونی نەتەوەیی و کێشە ڕەواکەیاندا نانێن، بە هەموو شێوەیە، هەوڵی تواندنەوەیان دەدەن. کەچی تازە سەرانی دەوڵەتێکی کۆلۆنیالیستی وەک تورکیا، ئەو تاوانانە دوای کورد دەخەن! شتێکی سەیر نییە، گەر داگیرکەرانی کوردستان، دەوڵەتێکی وەک ئیسرایل و زلهێزێکی وەک ئەمەریکا، هەرچی پڕوپاگەندەی ناشیرین و تاوان هەیە، دوای سەرکردە، ڕێکخراو و شۆڕشەکانی کوردی بخەن. چونکە لە لایەکەوە، ئەمە یەکەم جار نییە، ئەم تاوانانە لە ملی ڕۆڵەکانی نەتەوەکەمانەوە دەئاڵێنن. لە لایەکی دیکەشەوە، لەوە زیاتر دەبێ، چی لە دەوڵەتێکی داگیرکەری گەورەترین بەشی کوردستان و دۆستەکانی چاوەڕێبکەین؟
بەڵام ئەوەی لێرەدا جێی داخە، ناکۆکیی و دووبەرەکیی نێوان ڕێکخراوە کوردستانییەکان، بە ڕادەیە گەیشتووە، تازە هێندێ کوردی ساویلکە، لە شیرین خەوی غەفڵەتدان، تازە هێندێ ڕێکخراوی کوردستانیی، بە دەم خەوەوە دەبزڕکێنن، ناووناتۆرەی ناشیرین و درۆودەلەسەکانی تورک، دوای ڕێکخراوێکی شۆڕشگێڕی وەک P.K.K دەخەن. بە هەموو توانایانەوە، دژی خەباتی ڕامیاریی، بزووتنەوەی چەکداریی، ئامانج و ئاواتەکانیان

ڕادەوەستن! بە تیرۆریست و قاچاغچیی نێوزەدیاندەکەن! لێرەدا بۆمان هەیە، لەو کوردانە بپرسین: کێ ئەم ناووناتۆرانەی بە سەر(ئۆجەلان و P.K.K.)دا دابڕیوە؟ ئایا جگە لە تورک و هاوسەنگەرەکانی، هیچ لایەنێکی دیکە هەیە، ئەو تاوانانەی پاڵ ئەوان دابێ؟

لە ڕاستیدا، کێشە و باسی تیرۆریستیی، لە جیهانی ڕامیارییدا، شتێکی نوێ نییە. بەڵکوو هەر کاتێ، داگیرکەران ویستبێتیان، کەسایەتییە شۆڕشگێڕ و ڕێکخراوەکانی گەلانی بندەسی ئازادیخوازی جیهان، سووک و ڕیسوابکەن، ئەوا چەند تاوانێکی وەک بەکرێگیراو، چڵکاوخۆر، ناپاک و تیرۆریستییان پێوە لکاندوون. شتێکی زۆر سەیر نییە، گەر سەرکردەیەکی تێکۆشەری وەک « یاسر عەرەفات » و ڕێکخراوێکی شۆڕشگێڕی وەک (ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین)، لە لایەن دەوڵەتی داگیرکەری ئیسرایل و ئیمپریالیزمی ئەمەریکاوە، تا دوێنێ بوو، بە تیرۆریست ناودەبران. ئەو عەرەفاتەی هاوڕێی تیرۆریستێکی وەک « کارلۆس » بوو، لەگەڵ دوو ڕێکخراوی مافیا و تیرۆریستی وەک(بەدرماینهۆف و ئاڵای سوور)دا هاوکارییدەکرد، کەچی ئەوڕۆ، زۆر ڕێزی لێدەگرن، بە شۆڕشگێڕ، تێکۆشەر، نیشتمانپەروەر، دیمۆکراسیخواز و ئاشتیخواز باسیدەکەن. تەنانەت خەڵاتی ئاشتییشی وەرگرت! کەچی فەلەستینییەکان، جاران چۆن بوون، ئێستاش هەر وان! هیچ لە کێشەکە نەگۆڕاوە، تەنیا ئەوەندە هەیە، ئەوڕۆ لە دەربەدەریی ڕزگاریانبووە، لە سەر خاکی خۆیان تۆزدەکەن و ئاڵای فەلستین، بە سەر کۆشک و تەلارەکانیانەوە دەشەکێتەوە!

با لێرەدا، نموونەیەکی دیکەی زیندوو بێنینەوە. دوای ئەوەی، بەعس لە ساڵی(1968)دا، بە پیلانی ئیمپریالیزم، کۆدەتا خوێناوییەکەیان جێبەجێکرد، دەسیان بە سەر دەسەڵاتی ڕامیاریی و دەزگاکانی دەوڵەتدا گرت، هەموو ڕۆژێ، لە دەزگاکانی ڕاگەیاندنی دەوڵەتەوە، بە دەیان تاوانیان پاڵ سەرۆک بارزانیی دەخست. تاوێ بە چڵکاوخۆری ئێران، تاوێکی دیکەش بە بەکرێگیراوی ئیسرایل و ئەمێریکا، تاوانبارییاندەکرد. تەنانەت هێندێ کوردی هەڵخەڵەتاویش، پڕوپاگەندەکانی دوژمنان و داگیرکەرانیان دووبارەدەکردەوە، قسەی ساردوسووکیان، بە سەرۆک بارزانیی دەگوت. لە

تیلیڤیزیۆنی کەرکوکەوە، کاریکاتێریان لە سەر بارزانیی پیشاندەدا، بە (مەلا چۆمبی!) ناویاندەبرد. ئەم کاریکاتێرە، ماوەیەکی زۆر، هەموو ڕۆژێ چەندین جار پیشاندەدرا. کەچی کاتێ، لە(11/مارسی/1970)دا، سەرکردایەتی شۆڕش و بەعس پێکهاتن، ڕێککەوتننامەکەی نێوانیان بڵاوکرایەوە، ئیدی هەر هەمان بارزانیی چڵکاوخۆر و بەکرێگیراو بوو، زۆر بە ڕێزەوە باسدەکرا، سەرانی بەعس سەردانیاندەکرد، نەسوکایەتیپێکردن لە گۆڕێداما، نە کاریکاتێریش پیشاندەدرا! نە کوردە هەڵخەڵەتاوە نەیارەکانی بارزانیش، قسەی نابەجێی دەزگاکانی بەعسی داگیرکەریان دووپاتدەکردەوە. بەڵکوو بارزانیی، لە مەلا چۆمبیی، چڵکاوخۆر، بەکرێگیراوی ئێران، ئیسرایل و ئەمێریکا ڕزگاریبوو، وەک پیاوێکی تێکۆشەر، نیشتمانپەروەر، ئاشتیخواز، خواناس و سەرکردەی گەلی کورد ناسرا!

ئەمە گەر شتێ بگەیەنێ، تەنیا ئەوەیە، کورد هەرگیز نابێ، بەیتوبالۆرە و قسەی ناشیرنی داگیرکەرانی بە مێشکدا بچێ. گەر دوێنێ، ناو و خەباتی سەرۆک بارزانییان، بەو پروپاگەندانە لەکەداردەکرد، ئەوڕۆ مەسعوود بارزانیی و جەلال تاڵەبانیی، بە بەکرێگیراوی ئەمێریکا دادەنێن! ئایا ئەم جۆرە پروپاگەندانە ڕاستن؟ نەخێر. بەڵام بمانەوێ و نەمانەوێ، کورد پێویستی بە یارمەتیی و پشگیریی، ئەو دەوڵەتە گەورانە هەیە. ڕاستە، ئەوان لە بەر خاتری چاوی کاڵی کورد، ئەو یارمەتییە نادەن و ئەو پشگیرییە ناکەن. بەڵکوو چۆن کورد پێویستی بە یارمەتیی ئەوان هەیە، ئەوانیش لە نێوچەکەدا، بەرژەوەندیی تایبەتیی خۆیان هەیە، پێویستیان بە کورد هەیە، تا نەخشە و پلانەکانیان جێبەجێبکا. هەرچەندە، هەمیشە هەر ئەوان، گرێویان بردۆتەوە و کورد دۆڕاندوێتی، هەر ئەوان سەرکەوتووبوون و کورد ژێرکەوتووبووە، هەر ئەوان ئامانجەکانی خۆیان بەدیهێناوە، کوردیش ئامانجەکانی خۆی نەپێکاوە. چونکە ئەوان، بە نەخشە و پلان کاریانکردووە، کورد نەخشە و پلانی نەبووە. ئەوان لە گەلی کورد بە تواناتر و زاناترن، دەسەڵاتی پتریان هەیە، گەلێ دۆستی گچکە و گەورەشیان، لە نێوچەکە و جیهانیشدا هەیە، بەڵام کورد وەک سلێقی ڕووت وایە و کەسی نییە!

ده دیاره ئەوڕۆش، کێشە و باسی تیرۆریستیی و تلیکافرۆشتنەکەی (ئۆجەلان و P.K.K.)ش، هەر لە هەمان قالبدا جێگای دەبێتەوە. تورکیا، ئیسرایل و ئەمێریکا، ئەم جۆرە پروپاگەندە ژاراوییانە بلاودەکەنەوە، کوردە بێهۆش و گۆشەکانیش، دووبارەیاندەکەنەوە. ئەگینا ئەوا ماوەی حەفتاوپێنج سال دەبێ، دەوڵەتی نوێی تورکیا دامەزراوە، گەلی باکووری کوردستان، بە هەموو شێوەیە دەچەوسێننەوە، بە هەزاران کوردیان تیرۆرکردووە، چەندین کۆمەلکوژیی وەک شیوی « زیلان »یان بە ئەنجامگەیاندووە، بە سەدان جار، لە بەر چاوی باوک، برا و مێرد، بە ئاشکرا لاقەی دایک، خوشک و ژنانیان کردووە، گەر خەلکی وێژدانیان هەبێ، دەبێ، زۆر بە ڕاشکاویی، دان بە تاوانەکانی تورکدا بنێن.
بە ڕاستیی، تراژیدیایەکی سەیر و پڕ لە شەرمەزاریی و گالتەجاڕانەیە، مێژوو بە خراپترین شێوە خۆی دووبارەدەکاتەوە. کورد هەرگیز فێری تێکۆشانی ڕاست نابێ. کەلک لە تاقیکردنەوەکانی مێژوو وەرناگرێ. جیاوازیی لە نێوان دۆست و دوژمندا ناکا. پەی بە پیلانە چەپەلەکانی داگیرکەران نابا. هیوادارم، گەر کۆمەلانی خەلکی کورد، گوێ لە نووسەر و نیشتمانپەروەرانی کورد ناگرن، گوێ لە ئاژاوەچیی، گێرەشێوێن و ناپاکەکانی کوردیش نەگرن! نازانم، بۆ ئەو جۆرە کوردانە، گوێ بۆ پروپاگەندەکانی تورک و داگیرکەرانی دیکەی کوردستان ڕادەدێرن؟ کەچی گوێ بۆ دوو دیمۆکراسیخوازی مرۆدۆستی تورکی وەک (سمایل بێشکچیی) زاناو نووسەر، « ئێکیم بیردال »ی سەرۆکی کۆمیتەی مافی مرۆڤ لە تورکیادا ڕاناگرن، کە هەردووکیان بە دوو دۆستی هەرە نزیک و دلسۆزی نەتەوەکەمان دادەنرێن! ئایا تەنیا لەبەرئەوەیە، ئەوان پشگیریی کورد دەکەن، گولی گەنجێتی خۆیان، ژیانیان، سەر و مالیان، لە پێناوی کێشە ڕەواکەی کورددا بەختکردووە، یا هەر کورد خۆی، نەتەوەیەکی بێ هەست و هۆشە، ڕاست و چەپی خۆی نازانێ، چاک و خراپ لێکجیاناکاتەوە، دۆست و دژمنی خۆی بە باشیی ناناسێ!
بۆیە دەبێ، جارێکی دی لە خۆمان بپرسین: کێ تیرۆریست و قاچاغچیی ڕاستەقینەیە؟ کێ لە تورکیادا، مافی کورد و مرۆڤ پێشێلدەکا؟ ئایا

(ئۆجەلان و P.K.K.) تیرۆریستن، یا سەرانی دەوڵەتی تورک؟ من پێموایە، گەر یەک تیرۆریست لە تورکیادا هەبێ، تەنیا دەسەلاتدارانی تورک خۆیانن، هەر لە ئەتاتورکەوە تا بە مەسعوو یەڵماز دەگا! ئایا ئەندامانی P.K.K. قاچاغچیێتی دەکەن و تلیاک دەفرۆشن، یا سەرانی رژێمی تورک، ئەو کارەدەکەن؟ ئایا لە باکووری کوردستان و تورکیادا، P.K.K. خەڵک دەکوژێ، یا میتی تورکیی و رێکخراوە شۆڤێنیستەکانی تورک، خەڵک دەکوژن؟!! وا بزانم، هەر مرۆڤێ کەمێ هۆشی هەبێ، بەکرێگیراوی لایەنێ نەبێ، شتەکان بە لێکدانەوە و وێژدان هەڵسەنگێنێ، لەگەڵ دەروونی کەیلی خۆیدا، ئەم شتانە بەراوردبکا، بەو ئەنجامە دەگا، هەرچی ئەم بەیتوبالۆرانە هەیە، دەوڵەتی تورکیای داگیرکەر دەیهۆنێتەوە، کوردە ساویلکە و ناپاکەکانیش، زۆر بێباکانە کاوێژیدەکەنەوە! مەگەر ئەوانەی بڕیاریانداێ، تا سەر دوژمنی خۆیان و نەتەوەکەیان بن، ئەگینا هیچ باوەڕ و وێژدانێ ئەوە پەسەند ناکا، کورد بەو شێوەیە، دواکەوتووبێ، لە بندەسی تورکدابێ، بە هەموو جۆرێ بچەوسێندرێتەوە، کەچی هێندێ کورد هەبن، کاغەزی سپی پێشکەوتنخوازیی، دیمۆکراسیخوازیی و مرۆدۆستیی بۆ تورک مۆربکەن. بە هەموو شێوەیە، پشتی داگیرکەری تورک بگرن. هەروەها لە هەمان کاتیشدا، تاوانی تیرۆریستیی و تلیکافرۆشیی، بە تەوێڵی(ئۆجەلان و P.K.K.)ەوە بنێن، هەموو خەسڵەتێکی خراپیان، دوابخەن! ئەمە وەک «پیرەمێرد»ی نەمر دەفەرمووێ: مەگەر هەر مەسەلەی کورد بێ و لە کورد ڕوبدابێ، ئەگینا وەک دەڵێن: لە قوتووی هیچ عەتارێکدا جێی نابێتەوە!!!

دووەم - ڕووداوەکە لە ڕووی مێژوویی یەوە: هەڵبەتە، ئەمە یەکەم جار نییە، سەرکردەکانی کورد و شۆڕشی کوردستان، تووشی هەرەس و کارەساتی تێکشکان دەبن. ئۆجەلان، یەکەم سەرکردەی رێکخراوێکی کوردستانیی نییە، لاقی بە تەڵەی داگیرکەراندا دەتەقێتەوە، بەو شێوەیە دەسی بە زاخدا دەکرێ. واتا ئەم تاقیکردنەوەیەی ئۆجەلان، لە مێژووی نەتەوەکەماندا، شتێکی نوێ نییە، بەڵکوو هەر هەمان ڕووداوە، بەلام لە سەردەمێکی دیکەی مێژوو ییدا، بە شێوەیەکی دیکە دووبارەدەبێتەوە.

هەمووما‌ن دەزانین، هەر کاتێ، دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان

ویستبێتیان، سەرۆک تیرە و هۆزێکی کورد، ڕابەری شۆڕشێ، ڕێکخراوێکی ڕامیاریی کوردستان، وەک مقاشێ بەکاربهێنێن، هەر کە ئامانجەکانی خۆیان بەدیهێناوە و ئیشیان پێیان نەماوە، ئیدی زۆر بە ئاشکرا، بە تەواویی پشتیانتێکردوون، دەسبەرداریانبوون، بە یەکجاریی هێز و توانایان لێ بڕیوون، لە سەر خوێن و فرمێسکی کورد، لەگەڵ دەوڵەتە داگیرکەرەکەی دیکەدا ڕێککەوتوون. لە مێژووی نەتەوەی کورددا، گەلێ نموونە و ئەزموونی لەو جۆرانەمان هەیە، بەڵام لێرەدا، تەنیا سێ نموونەیان لێ باسدەکەین :

1. دوای ئەوەی جەنگی یەکەمی جیهان تەواوبوو، تورکیا و ئێران لە سەر هێندێ کێشە ناکۆکبوون. لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان،(سمایلاغای سمکۆ) دژی ئێران ڕاپەڕی. داوای سەربەخۆیی دەکرد. پێوەندیی لەگەڵ دەوڵەتی تورکیادا بەتینبوو. تورکەکان لە سەرەتادا یارمەتییاندەدا، تا ئامانجەکانی خۆیان پێکا. کاتێ تورکیا و ئێرانیش ڕێککەوتن، ئیدی پشتیان تێکرد. سمکۆش تێکشکا و بەرەو باشوور هەڵات.

2. کاتێ جەنگی دووەمی جیهان دەسیپێکرد، ڕووسەکان بەشێکی ئێرانیان داگیرکرد. کورد لە ڕۆژهەڵاتی کوردستان ڕاپەڕی. کۆماری کوردستان بە پشتیوانی سۆڤیەت دامەزرا. بەڵام کاتێ ستالین لەگەڵ ئێران ڕێککەوت، لەشکری سوور گەڕایەوە. ئێران هەموو کوردستانی داگیرکردەوە. لەو ناوەدا کورد بە تەنیا مایەوە، هێندێ لە سەرکردەکان هەڵاتن، هێندێکی دیکەشیان لە سێدارەدران. ئیدی هەموو شت کۆتاییپێهات.

3. لە دوای کۆدەتا سەربازییەکەی(14/یولی/1958)، ناکۆکییە لە نێوان ئێران و عێراقدا دروسبوو. بارزانیی بە هەموو شێوەیە، لە شۆڕشی (11/سێپتێمبەر/1961)دا، پاڵی بە ئێرانەوە دابوو، تا بە پیلانێکی نێودەوڵەتیی پشتیانشکاند. ئێران ئەوەی ویستی، دەسیکەوت، ئیدی وازی لە بارزانیی و شۆڕش هێنا. چارەنووسی بارزانیی و شۆڕشەکەش ئاشکرایە!

ئەمانە، چەند نموونەیەکی زیندووبوون، لە مێژووی نوێی نەتەوەکەماندا ڕوویانداوە. بەڵام ئەوڕۆ دەبینین، جارێکی دیکەش دووبارەدەبنەوە. ئەم جارە، ناکۆکییەکە لە نێوان، دوو دەوڵەتی داگیرکەری دیکەی، وەک تورکیا و سووریادا خۆی دەنوێنێ. ئەم جارە، بازی کارەسات و لێقەومانەکە، بە سەر

ئۆجەلانەوە دەنیشێتەوە. با بزانین، ئەم ڕووداوە چیمان بیردەخاتەوە؟ ئێمەی کورد دەتوانین، چ جۆرە پەندێ، لە زەریای ئەم تاقیکردنەوە تفتوتاڵەی (ئۆجەلان و P.K.K.)ەوە هەڵێنجین. گەر کەمێ بە وردیی، لەم ڕووداوەی ئۆجەلان وردبیینەوە، دەتوانین، چ جۆرە پەندێکیان لێوە فێربین؟!!

لێرەدا هەوڵدەدەین، باری سەرنجەکانمان بە چەند خاڵێ دەربڕین :

1/ هەرچەندە ئۆجەلان، لە لایەکەوە، بە یەکێ لە سەرکردە ڕووناکبیرە تێکۆشەرە مەزنەکانی گەلی باکووری کوردستان دادەنرێ. ڕۆڵێکی گەورەی لە بواری خەباتی کلتووریی، کۆمەلایەتیی، ڕامیاریی، سەربازیی و دیپلۆماسیدا وازیکردووە. ئۆجەلان تێکۆشەرێکی کوردە، خۆی خۆی پێگەیاندووە، لە سەرشانی یەکێ لە بنەماڵە دەرەبەگ، ئایینیی، تیرە و هۆزەکانی کوردستان بەرزنەبۆتەوە. پارتی کارگەرانی کوردستانی دامەزراندووە. چەندین ساڵی تەمەنی ژیانی خۆی، لە پێناوی کورد و کوردستاندا بەختکردووە. ئەمە یەکەم جارە، لە دوای سەرۆک بارزانیی، سەرکردەی ڕێکخراوێکی کوردستانیی بتوانێ، بەو شێوەیە، لە هەموو پارچەکانی کوردستان، جەماوەر لە دەوری خۆی کۆبکاتەوە.

بەلام لە لایەکی دیکەوە، بە گوتەکانیدا دەردەکەوێ، تا بڵێی پیاوێکی کەللەڕەق و تووڕەیە. زۆر شانازیی بە خۆیەوە دەکا. وەک سەرکردەی P.K.K.، ڕەنگی ڕێبازێکی دیکتاتۆرانەی، لە نێو ڕێکخراو و گەلی باکووری کوردستاندا ڕشتووە. پێوەندیی ڕامیاریی و نەتەوەیی، لەگەڵ ڕێکخراوەکانی بەشەکانی دیکەی کوردستان بە گشتیی، لەگەڵ باشووری کوردستان بە تایبەتیی باش نییە. چونکە دوای ئەوەی، جەماوەری گەل لە باشوور ڕاپەڕی، هەڵبژاردن کرا، میریی هەرێم دامەزرا، ئۆجەلان هەڵوێستێکی خراپی، بەرانبەر ئەو تاقیکردنەوە نوێیەی گەلەکەمان دەربڕی. بۆیە شتێکی سەیرنییە، ئەورۆ تورکەکان وەک کوردێ ڕاویدەنێن، هەوڵی لەنێوبردنی دەدەن، کەچی لە بستێکی نیشتمانەکەیدا جێینابێتەوە، پارتەکانی باشوور نەک هەر ئامادەنین، یارمەتیبدەن، بەڵکوو هێندێکیان گەر بۆشیان بلوێ، دەسگیریدەکەن و بە باڵبەسراویی ڕەوانەی تورکیای دەکەنەوە. هەرچەندە ئۆجەلان، وەک سەرکردەی ڕێکخراو و شۆڕشێکی

گەورەی باکووری کوردستان، لە نێو گریلادا نەژیاوە. بەڵکوو هەر لە سەرەتاوە، لە لوبنان و سووریا بووە. کەچی لەگەڵ ئەوەشدا، زۆر ئازادیی هاتوچۆکردنی نەبووە، بە تایبەتیی لەم سێ ساڵەی دواییدا. لە سووریا وەک دەسبەسەر وابووە!

2/ .P.K.K، (لە رووی ئایدۆلۆژیای رامیاریی و شیکردنەوەی باری کۆمەڵگەی کوردەوارییەوە، بە رێکخراوێکی « مارکسیی ـ لینینیی » ناوی رۆیشتووە. لە رووی ستراتیژەوە، بە رێکخراوێکی رامیاریی کوردستانی دەناسرێ.) «63،6» لە رووی مەڵبەندی کارگوزارییەوە، بە رێکخراوێکی کوردستانیی دادەنرێ. لە رووی رێکخستنەوە، پێڕەوی سیستێمی دێموکراسیی ناوەندیی دەکا. ئەندامەکانی(زۆر کوردانە و کوردستانیانە بیردەکەنەوە. گەلێ دڵسۆزی پارت، نیشتمان و نەتەوەکەی خۆیانن. دیسیپلینێکی بەرز و پتەوی پارتایەتییان هەیە.) «69-68،6» تا بڵێی، پارتێکی رێکوپێک و توندوتۆڵە. ئەمە یەکەم جارە، لە مێژووی نەتەوەی کورددا، پارتێکی وا بەهێز و بەتوانا دادەمەزرێ، ئەو هەموو جەماوەرە زۆرە، لە دەوری ئالاکەی خۆی کۆدەکاتەوە، ئەو هەموو ئەندامە گوێڕایەڵانە پێدەگەیەنێ، فێری دیسپلینێکی توندوتۆڵی پۆلایینیان دەکا. وەک پارتێکی چەپ، جڵەوی تێکۆشانی پارتایەتیی، خەباتی رامیاریی، بزووتنەوەی چەکداریی و سەرکردایەتیی، لە قوولی مشتی چینی دەرەبەگ ـ نیمچەدەرەبەگ و شێخە ئایینییەکانی کوردستان دەردێنێ. ئەندامەکانی خۆیان، بە شیری پاکی کوردایەتیی راستەقینە پەروەردەدەکەن، بە شێوەیە، ئەو گیانبازییەی ئەوان، لە پێناوی کورد و کوردستاندا دەیکەن، هێشتا لە مێژووی هیچ رێکخراوێکی کوردیی و کوردستانییدا نەبووە و نییە. سەرکردە و رێکخراوەکەی خۆیان زۆر خۆشدەوێ، گەلێ گوێڕایەڵی فەرمانەکانی سەرکردایەتین، سەر و ماڵ و گیانیان، لە ئاستی فەرمانەکانی سەرۆک و سەرکردایەتیی.P.K.Kدا دەبەخشن. رێکخراوێ ئەندامەکانی خۆی، بەو شێوەیە پەروەردەبکا، نیوەی ئەو پارەیەی دەسیاندەکەوێ، بۆ پارتەکەیانی تەرخانکەن، بێ ئەوەی دزی لە رێکخراو و گەلەکەیان بکەن. رێکخراوێ بە سەدان ئەندامیان، لە گرتووخانەکانی دەوڵەتی داگیرکەری

تورکیـادا، مـان لە خـواردن بگرن، بەربەرەکـانییـەکی پاڵەوانانەی ڕژێمی تورکیا بکەن، بەرگەی لێدان و ئازاری جەندرمەکانی تورک بگرن، پێشبڕکێ لەگەڵ مەرگدا بکەن، بۆ ئەوەی یەک تۆز لە ورەیان کەم بێتەوە، بۆ ئەوەی ناپاکـیی لە ڕێکخـراو و گـەلەکـەی خـۆیان بکەن. ڕێکخـراوێ بە دەیان هەڤاڵیـان، لە گۆڕەپانەکـانی وڵاتانی ئەوروپادا، نارەزایی خۆیان بەرانبەر تورک دەربڕن و خـۆیان بسـووتێنن، ئەمە مـەگـەر هەر لە قـوتابخـانەکـەی P.K.K.دا هەبێ، ئەگـینا نەک هەر تەنیـا، لە نێـو ڕێکخـراوەکـانی دیکەی کـوردســـتـانـدا، بەڵکوو لە نێـــو هەمـــوو ڕێکخـــراوەکـــانی ڕۆژهەڵاتی نێوەڕاستیشدا، زۆر بە دەگمەن نموونەی وەک P.K.K. دەبینین. بۆیە دەبێ، لێکۆڵینەوەی تایبەتیی، بێلایەنانە و زانستانە، لە سەر باوەڕ، ڕێکخستن، هەڵوێست و بۆچوونەکانیان بکەین.

لەگەڵ ئەم هەموو خەسڵەتە باشانەی هەشیانە، گەورەترین کەموکوڕیی ئەم ڕێکخـــراوە ئەوەیە، لە ســەداســەد بە هەمـــوو بڕیارەکـــانی ســەرۆکـــەوە بەسراونەتەوە، وەک بت ئۆجەلان دەپەرستن. بە هیچ شێوەیە دیمۆکراسیی لە نێو ڕیزەکانی P.K.K.دا نییـە. تا ئێستـا ئەندامانی سەرکـردایەتییـان دیارنین. سکرتێری گشتیی، جێگری نییە. ئەمانەش هەموو وایان لێدەکا، لە ڕۆژێکی ئاوادا، کە ئۆجەلان لێی دەقەومێ، سەرکردایەتی ئەو ڕێکخراوە نەتوانن، بە تەواویی بڕیارێکی کـــۆنکرێت بدەن، چی بکەن؟ چ جـــۆرە هەنگاوێ بهـاوێژن؟ بەڵکوو تا ئەوڕۆش، لە قـوژبنی گـرتووخانەکـەیەوە، بە هۆی دەزگـاکـانی ڕاگـەیاندنەوە، هەر خـۆی بڕیاردەدا! یا گـەر ئۆجـەلان مـرد، دوای ئەوە چارەنووسی ئەو ڕێکخـــراوە چی لێ بەســـەردێ؟ کێ جـــێی دەگرێتەوە؟ تۆ بڵێی، وەک کورد دەڵێ: گەر مانگا مرد، دۆ بپڕێ!

هەروەها ئەندامـانی P.K.K.، (بۆ لە سـەر خـەباتێکی وشکی ئایدۆلۆژیی دادەگـرن، کـە سـەردەمـەکـەی بە تەواویی کـزولاوازبووە.) «67،6» هەرچەندە ئەوان وا خۆیان پیشاندەدەن، هەموو داگیرکەرانی کوردستان، بە یەک چاو تەماشـادەکەن، باوەڕیان بەو سنوورە دەسکردانە نییە، بەڵام لە ڕاستیدا وا نییە، چونکە کردار و ڕەفتـارەکـانیـان، پێچەوانەی ئەوەی سەلماندووە. ئەوان تورک بە گەورەترین دوژمنی داگیرکەری کوردستـان دادەنێن، لەبەرئەوە، دژی

دەوڵەتی تورکیا خەباتی چەکداریی دەکەن. لە هەمان کاتیشدا، پێوەندییەکی باشیان، لەگەڵ هەر سێ دەوڵەتە داگیرکەرەکەی دیکەی ئێران، عێراق و سووریادا هەیە. ئەو پێوەندییە بە شێوەیە بووە، هێندێ جار لە سەر حسێبی خەباتی کوردی، ئەو بەشانەی کوردستان تەواوبووە. بۆیە گەلێ هەنگاوی هەڵەیان ناوە، تاوانیان بەرانبەر کورد کردووە. ئەوە جگە لەوەی، هەر لە زووەوە گوتوومانە: (پێوەندییەکی نابەرانبەر و ناتاسایی، لە نێوان P.K.K. و دەوڵەتی داگیرکەری سووریادا هەیە. ئەو پێوەندییە بە شێوەیەکە، لە داهاتوودا مەترسییەکی گەورەی لێ چاوەڕواندەکرێ.) «67،6» گەر ئەوڕۆش، ئەو بەزمە ڕوویداوە، ئەوا شتێکی سەیر نییە و چاوەڕوانکراوبووە!

3/ هیچ کوردێکی دڵسۆز، هیچ ڕێکخراوێکی نیشتمانپەروەر نابێ، باوەڕ بە داگیرکەرانی کوردستان بکا. چونکە داگیرکەر هەر داگیرکەرە، هیچ جۆرە جیاوازییەکیان، لە داگیرکردنی کوردستان و دیلکردنی نەتەوەی کورددا نییە. گەر تەنیا جیاوازییەکیشیان هەبێ، ئەوا لە شێوازی چەوساندنەوەکەدا خۆی دەنوێنێ! لەوانەیە، ئەم داگیرکەر بەهێزتر، بە تواناتر و دەوڵەمەندتربێ، ئەوی دیکەیان بێهێز، بێ توانا و هەژاربێ. ئەمیان نەرمونیانتربێ، ئەوی دیکەیان توندوتیژتربێ. ئەمیان کەمێ باوەڕی، بە سیستێمی دیمۆکراسیی هەبێ، ئەوی دیکەیان پێڕەوی، سیستێمێکی دیکتاتۆریی بکا.

لە بەر تیشکی ئەم ڕاستییانەدا، ئەوەمان بۆ دەردەکەوێ، چەندین ساڵە، سەرکردەیەکی وەک ئۆجەلان خەباتدەکا، لە هەمان کاتیشدا، یارمەتییەکی گەورەی ڕژێمی داگیرکەری سووریای داوە، ئەوانیش وەک کارتێکی ڕامیاریی و سەربازیی، دژی تورکیا بەکاریانهێناوە. هەمیشە سەری ئۆجەلان، لای سوورییەکان، لەگەڵ ناوی فوراتدا یەکسانبووە. کەچی سەرەڕای ئەوەی ئۆجەلان، بە کامی دڵی خۆی، بە(سەرکردەی مێژوویی شۆڕشگێڕی سووریا حافز ئەسەد!)یدا هەڵدەدا، «153،15» لە ناسکترین کاتدا، چۆکیان بۆ هەڕەشەکانی تورکیا دادا، ئەو سووریا پێشکەوتنخوازەی، نەک هەر ئۆجەلان، بە شان و بازوویدا هەڵدەدا، بەڵکوو هەموو سەرکردەی ڕێکخراوەکانی دیکەی کوردستانی مەزنیش، دەهۆڵیان بۆ دەکوتا، ئەو سووریایەی ماوەی پازدە ساڵێ دەبێ، نکوڵی لەوە دەکا، ئۆجەلان لە سووریا

بێ، بارەگـاکـانی .P.K.K کـرابنەوە، کـەچی لە چاوتروکـاندنێکدا، دانی بە هەموو شتێکدا نا! نەک هەر ئۆجەلانی بە ئاسانترین شێوە دەرکرد، نەک هەر بارەگاکانی .P.K.Kی داخست، نەک هەر پەیمانی بە تورکەکان دا، جارێکی دیکە ڕێگەیان نەدا، بە سـووریادا هاتوچۆبکەن، بەڵکوو بە هەر دەپەنچـە، بۆی مـۆرکـردن، ئۆجـەلان تیـرۆریسـتـە و .P.K.Kکـەش ڕێکخـراوێکی تیرۆریستییە. ئەوە لە کاتێکدا، ئەوەی ئۆجەلان بۆ سووریا بە تایبەتیی، بۆ فەلەستین و لوبنان بە گشتیی کردی، هێندەی خۆێنی ڕۆڵەکانی کوردی بۆ عەرەب ڕشت، کەم عەرەب هەیە، بۆی کردبن! لە کاتێکدا ئۆجەلان، لە بەر خـاتری چاوی کـاڵی، سـەرانی دەوڵەتی داگـیـرکـەری سـووریا، پازدە هەزار کیلۆمەتری چوارگۆشەی، لە خـاکی خۆراوای کـوردستان دابڕی، (نکولی لە بوونی کـوردسـتـان لە سـووریادا دەکرد)«167،15»، کەچی چونکە سووریا، هەر لە یەکـەم ڕۆژەوە، وەک دەوڵەتێکی داگـیرکـەر، هەڵسـوکـەوتی لەگەڵ (ئۆجەلان و .P.K.K) بە تایبـەتیی و هەمـوو نەتەوەی کـورد بە گـشـتـیی کـردووە، هەمـوو ئەو ئەرک و ڕاژەکـردنەی ئۆجـەلان، بایی ئەوەندە نەبوو، لە ژێرزەمـینێـکی سـووریـادا بیـشـارنەوە! ئەمـە پەندێکە، پێـویسـتـە، هەمـوو سەرکردەی ڕێکخراوەکانی کوردستان کەڵکی لێوەربگرن.

هەرچەندە، هەر ئۆجەلان خۆی بوو، کاتێ هەر دوو شالیاری دەرەوەی تورکیا و سووریا (فاروق ئەلشەرع و سمایل جێم) لە مانگی مارسدا، پێکەوە لە شاری « دەوحە » کۆبوونەوە، هەوڵی نزیکبوونەوەیان دەدا، هێندە باوەڕی بە دەوڵەتی داگـیـرکـەری سـووریـا هەبوو، لەو بارەیەوە هێنندە کـورتبـینبـوو، دەیگوت: (پێـشکـەوتنی پێـوەندییـەکـانی نێـوان هەر دوولا، بە هیـچ جـۆرێ نامـانتـرسـێنێ، بەڵکوو بە تەواویی بە پێـچەوانەوەیە.)«18،17» هەروەها لەبەرئەوەی، دڵی هەر سێ دەوڵەتە داگیرکەرەکەی ئێران، عێراق و سووریا ڕابگرێ، دژی هەمـوو دەسکـەوتەکـانی گـەلی باشـوور دەجـولایەوە! ئەو دەسکەوتانەی بە دژایەتیکردنی خـۆی دادەنا. پێـی وابوو، گـەر دەوڵەتێـکی کـوردیی دابمەزرێ، وەک خـەنجـەرێ لە پشـتـی دەچەقێ. بۆیە بە ئەرکی سـەرشـانی خـۆی دەزانی، بە هەمـوو شـێـوەیە، بەر بە دامـەزراندنی بـگرێ! ئەوەتا زۆر بە ڕاشکاویی دەڵێ: (هەر لەبەرئەوەشـبـوو، لە باشـوور، بە

شێوەیەکی زۆر توندوتیژ و چڕوپڕ، بەرەو قۆناغی بەرگریکردن هەنگاومانناـ. گەر بهاتایە، ئەو قەوارەیە دابمەزرایە، هەڕەشەیەکی ڕاستەوخۆی لە باکووری جیهانی عەرەب، خۆراوای ئێران و هەموو گەلانی نێوچەکە دەکرد، بەڵام توانیمان، ئەو مەترسییە بوەستێنین.)«19،17» کەچی سەیر ئەوەیە، چ عێراق و چ سووریا، کاتێ ئۆجەلان لێیقەوما، نقەیان لێوە نەهات، بە هیچ شێوەیە، پاداشتی ئەو قسانەیان نەدایەوە، بەڵکوو بە یەک هەڕەشەی تورک، وازیانلێهێنا، ئەوەیە پاداشتی داگیرکەران! کورد چاکی فەرمووە:(هەزار ساڵ بکەی بێگانەپەرستیی، ئاخری هەر دەهێنی نووشوستیی)!

تەنانەت سەرانی دەوڵەتی ئێران، هەر زوو جرتوفرتیان دەسپێکرد، زۆر بە کوڵوڵەوە هەوڵیاندەدا، لە نێوان تورکیا و سووریادا، ناوبژیبکەن. کاتێ هەر دوولاش، لە سەر حسێبی ئۆجەلان ڕێککەوتن، ئێرانییەکان گوتیان: سووریا ڕێگایەکی ژیرانەی هەڵبژارد. بە مەرجێ ئۆجەلان، تا ئێستا لە کوڵ کالتری، بە دەوڵەتی داگیرکەری ئێران نەگوتووە! تەنانەت هەمووی پێش چەند مانگێ بوو، گریلاکانی P.K.K.، نۆ کوردی شۆڕشگێڕی ڕۆژهەلاتیان کوشت، تەرمەکانیان بە دیاری پێشکەش بە ئێران کردەوە، ئێرانیش ئەوە هەڵوێستیانبوو! جگە لەمانەش، ئەوەتا ئێران داوا لە سەرانی تورکیا و سووریا دەکا، کۆبوونەوە سێقۆڵییەکانی جارانیان زیندووبکەنەوە، تا بەر بەو تاقیکردنەوەیەی باشووری کوردستان بگرن، پرۆسەی ئاشتیی تێکبشکێنن، هەر تروسکاییەک، لە هەر پارچەیەکی کوردستاندا بگرێ، هەر زوو بە هەر سێلایان بیکوژێننەوە.

4/ ئێمە تا ئێستا، چەندین جار، ئەوەمان دووپاتکردۆتەوە :

یەکەم ـ هەڵکەوتی باری جیۆپۆلیتیکی کوردستان، لە پێناوی مافی (ئۆتۆنۆمیی ـ فیدراڵیی)دا، خەباتی چەکداریی هەڵناگرێ. ئەو خەباتە، پتر لەگەڵ سەربەخۆیی و دامەزراندنی دەوڵەتی ناسیۆنالدا دەگونجێ.

دووەم ـ مۆدێلی خەباتی چەکداریی، لە مێژە بەسەرچووە. لە هەر پارچەیەکی کوردستاندا، هەرچی نەگبەتیی، ماڵوێرانیی و بەلا هەیە، هەر لە کۆنەوە یەخەی کوردی گرتووە، هەمووی لە ئەنجامی ئەو شێوە خەباتە سەختەدابووە. گەر خەباتی چەکداریی نەبووایە، چۆن هەر چوار دەوڵەتە داگیرکەرەکە

دەیانتوانی، چ بە نهێنی و چ بە ئاشکرا، دەس لە کاروباری نێوخۆی، پارچە جیاجیاکانی کوردستان وەردەن؟ چ بە کۆمەکی مرۆیی و چ بە کۆمەکی سەربازیی، سەرکردەی ڕاێکخراوەکان ڕستکەن؟ لە پێناوی بەرژەوەندییە تایبەتییەکانی خۆیاندا، هەڵیانسوڕێنن! گەر خەباتی چەکداریی نەبووایە، بۆچی هەر جارەی بە نۆرە، ڕێکخراوەکان لەشکری دەوڵەتە داگیرکەرەکانی (تورکیا، ئێران و عێراق)یان، بۆ سەر یەکدی دەهێنا ؟ بۆچی بە دەسی خۆیان، لە ژێر دروشمی ناچاریدا، ناپاکییەکی گەورەی مێژوویی یان، بۆ خۆیان و ڕێکخراوەکانیان تۆماردەکرد؟

لێرەدا سەیر ئەوەیە، هەموو ڕێکخراوە رامیاریی یەکانی کوردستانی مەزن، داوای(ئۆتۆنۆمیی ـ فیدراڵیی)دەکەن، کەچی دەیانەوێ، ئەو مافە سەرەکییە دێمۆکراسییانە، بە شۆڕشی چەکداریی بەدیبێنن! لە کاتێکدا، تاقیکردنەوەی گەلانی ئازادیخوازی جیهان، ئەوەی سەلماندووە، خەباتی چەکداریی و (ئۆتۆنۆمیی ـ فیدراڵیی)، وەک حوشتر و قاپقاپ وان، بە هیچ شێوەیە ڕێک ناکەون. چونکە جوڵانەوەی چەکداریی دەبێ، تەنیا لە پێناوی ئازادیی، سەربەخۆیی و دامەزراندنی دەوڵەتێکی ناسیۆنالی تایبەتیدا بکرێ!

بەڵێ گەر ڕێکخراوەکان، پەندیان لە وانەکانی مێژوو وەربگرتایە، هەڵبەتە، لە دوای شۆڕشەکانی(شێخ سەعیدی پیران، ژەنەراڵ ئیحسان پاشا و سەیید ڕەزا) لە باکوور، لە دوای شۆڕشەکانی(سمکۆ و کۆماری مهاباد) لە ڕۆژهەلات، لە دوای زنجیرە شۆڕشەکانی(شێخ مەحموود و سەرۆک بارزانیی) لە باشووری کوردستان، هەرگیز بیریان لە شۆڕشی چەکداریی نەدەکردەوە. چونکە هیچ نەتەوەیە، بە قەدەر نەتەوەی کورد، لە خەباتی چەکدارییدا، زیانی لێ نەکەوتووە. لەبەرئەوە، سێ شت هەیە، دەبێ، بە باشی بیزانین :

یەکەم ـ خەباتی چەکداریی، گەر بۆ سەردەمێکی دیاریکراویش گونجاو بووبێ، ئەوا ئەوڕۆ سەردەمەکەی بەسەرچوو.

دووەم ـ کورد نەتەوەیەکی بێ پشت و پەنایە، دۆستی ستراتیژیی نییە، بۆیە تەنیا بە خەباتی چەکداریی ناتوانێ، ئامانجە نەتەوەیی یەکانی خۆی

بەدەسبێنێ. هیچ گەلێکی ئەم جیهانەش، بە تەنیا بە هێزی بازووی خۆی، خۆی ڕزگارنەکردووە، بەڵکوو هێندێ لە دەوڵەتەکانی جیهان، یارمەتییەکی زۆریان داوە، تا سەربەخۆیی چنگکەوتووە.
سێیەم ـ خەباتی چەکداریی، گەر لە ماوەیەکی کورتدا، ئامانجەکانی خۆی نەپێکا، ئەوا جگە لەوەی شۆڕشگێڕەکان ماندوودەبن، لە هەمان کاتیشدا، ناکۆکیی و دووبەرەکییەکی گەورە، لە نێوان ڕیزەکانی گەلدا دروسدەکا، پاشان جەنگی نێوخۆی لێدەکەوێتەوە، هێندێ جاریش بە ناپاکیی کۆتاییدێ.
بۆیە گەر ڕێکخراوەکان، لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا، ئەم شۆڕشە چەکدارییەیان بەرپانەکرادیە، هەڵبەتە، یەکێکی وەک سەرۆک بارزانیی، ئاوارەی ئەمێریکا نەدەبوو، بە دەربەدەریی سەری نەدەنایەوە. یا یەکێکی وەک ئۆجەلان، پێویستی بەوە نەدەکرد، بە دەوڵەتەکانی جیهاندا بخولێتەوە، هیچ دەوڵەتێکیش لە ترسی تورک و ناتۆ، لە بەر بەرژەوەندیی تایبەتیی خۆیان، جێگەی نەکەنەوە، تەنانەت وەک پەنابەرێکیش وەرینەگرن. بەڵکوو ئەمێریکای ئاغاشیان دەیەوێ، ئوجەلان لە هیچ شوێنێکی ئەم جیهانەدا دالدەنەدرێ، وەک تیرۆریستێ ڕەوانەی تورکیا بکرێتەوە. یا دەیانەوێ، وەک تاوانباری جەنگ، دادگایی بکرێ! ئەوە لە کاتێکدا دەبووایە، دەیانی وەک(سەددام حوسێن)ی خوێنڕێژ دادگایی بکرایە، کە بەرانبەر بە خوێنی چەندین میلیۆن مرۆڤ بەرپرسیارە، بەڵام چونکە ئەو دەوڵەتی تایبەتیی خۆی هەیە، دەوڵەتەکان ناتوانن، بڕیارێکی لەو بابەتە بدەن!!!
پێموایە، کاتی ئەوەمان هاتووە، سەرکردە و ئەندامانی سەرکردایەتی ڕێکخراوەکان، زۆر بە کوڵودڵ، بیر لەم کێشە گرنگە بکەنەوە. بە هەر شێوەیە بێ، زمانێکی هاوبەش، لەگەڵ دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستاندا بدۆزنەوە، لە هەر پارچەیەکی کوردستاندا، بە شێوەیەکی ئاشتییانە، چارەسەرێکی نیوەناچڵی دیمۆکراسییانە، بۆ کێشەی کورد بدۆزنەوە، تا گۆڕانکارییەکی دیکەی گەورە، لە جیهاندا ڕوودەدا، تا هەلێکی دیکەی مێژوویی بۆ کورد هەڵدەکەوێ، بە شێوەیەکی بنەبڕیی، چارەسەری کێشەکەی دەکرێ و دەوڵەتی یەککرتووی ناسیۆنالی خۆی دادەمەزرێنێ. با لەم بوارەدا،

چاو لە تاقیکردنەوەی فەلەستینییەکان بکەین. ئەوان زۆر ئازایانە، لە ساڵی (1988)ەوە، وازیان لە خەباتی چەکداریی هێناوە. ئەوەتا ئەورۆ دەبینین، کەڵکیان لە گۆڕانکارییەکانی جیهان وەرگرتووە، خاوەنی دەسەڵاتی ئۆتۆنۆمیی خۆیانن، ڕۆژبەڕۆژیش، پرۆسەکەیان بەرەو پێشەوە دەڕوا، لە ئایندەیەکی نزیکیشدا، دەوڵەتی ناسیۆنالی خۆیان دادەمەزرێنن. بەڵام گەر هەر لە سەر خەباتی چەکداریی بەردەوامبوونایە، لەگەڵ ئیسرایلدا تا سەر بیانکێلایە، باوەڕناکەم، جگە لە تیرۆریست، بە شێوەیەکی دیکە ناویان بهاتایە و بە هیچ ئامانجێکی خۆشیان نەدەگەیشتن!

5/ ئەم تاقیکردنەوەیەی ئۆجەلان، دیسانەوە ئەوەمان فێردەکا، ڕێکخراوەکانی کوردستان. چەند بە دەسەڵاتبن، چەند بە توانابن، چەند پارەوپولیان زۆربێ، چەند خاوەنی دەزگایەکی ئابووریی پتەو و سەربەخۆبن، چەندین هەزار ئەندامیان، لە ڕیزی پارتەکەیاندا ڕێکخستبێ، خاوەنی سوپایەکی مەشقپێکراوی گوێڕایەڵ و زۆریش بن، هەر کاتێ سەرکردەی ڕێکخراوەکە بە تایبەتیی، یا جوڵانەوە ڕامیاریی و چەکدارییەکە بە گشتیی، تووشی گرفتێکی گەورە بوون، لێیان قەوما، لە نێو چوارچێوەی چوار دەوڵەتەکە و لە سنووری دەوڵەتەکانی نێوچەکەدا، تەنانەت لە گۆڕەپانە نێونەتەوەیی یەکەشدا، بە پلەی یەکەم، بەرژەوەندیی نێو دەوڵەتان، ڕۆڵی سەرەکیی دەبینێ. ئەگینا لە مێژووی کورددا، بە دەیان جار، کارەساتی گەورە و دڵتەزێن، بە سەر نەتەوەیەکی مەزنی وەک کورد هاتووە، کەس گوێی خۆی بۆ لە خوم نەداوە! کێشەی کورد و شۆڕشە ڕەواکانی لە نێوچەکەدا، تەنیا وەک جوڵانەوەیەکی ئاژاوەچیی، گێرەشێوێن، یاخیبوو، تێکدەر، تیرۆریست و جیاوازیخواز تەماشاکراون، هیچ جۆرە لێکدانەوەیەکی دیکەیان بۆ نەکراوە، تا سەریش، هیچ جۆرە پشتوپەنایەکی نەبووە. کەچی دەوڵەتێکی پچکۆلانەی وەک (کوێت)، ژمارەی دانیشتووانی دوو میلیۆن نابێ، کاتێ عێراق پەلاماریدا، بە سی دەوڵەت پەلاماریان دایەوە و لە کوێتیان دەرپەڕاند.

6/ هەموو داگیرکەرانی کوردستان، بە یەک چاو لە سەرکردە و ڕێکخراوە ڕامیارییەکانی کوردستان دەڕوانن. یەک حسێبیان بۆ نەتەوەی کورد کردووە.

هەموویان لە یەک ئامانجی سەرەکیدا یەکدەگرنەوە، ئەویش ئەوەیە، هەرگیز کورد بە هیچ نەبێ، بەشە کوردستانەکەی بندەسیان لە کیسنەچێ، تا دەتوانن، بە گژ یەکدیاندا بکەن، ئاساییش و ئارامیی لە کوردستاندا نەبێ، بۆ ئەوەی بە ئاسانترین شێوە کورد بتوێننەوە. لای ئەوان کوردی هیچ پارچەیە، لەگەڵ کوردی پارچەکەی دیکەدا جیاوازیی نییە. چونکە پێیانوایە، کورد لە هەر پارچەیەکدا، فشەمافێکی دەسکەوێ، لە دوارۆژێکی نزیک یا دووردایێ، کار لە هەست و هۆشی، کوردی هەموو پارچەکانی دیکە دەکا، ئەوانیش وەک شارە زەردەواڵە، لێیان دەوروژێن، داوای مافە رەواکانی خۆیان دەکەن، وەک ئێستا بە ئاشکرا، لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا دەیبینین.

7/ هەرچەندە دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان، لە نێوخۆیاندا زۆر ناکۆکیشبن، چەند ساڵ جەنگی خوێناویی، لە نێوانیاندا روبدا، بەڵام هەمیشە هەموویان، لە چارەسەرکردنی کێشەی کورددا، یەک باری سەرنجیان هەیە. هەموویان یەکدەگرن، هێز و توانایان یەکدەخەن، دەوڵەتەکانیان لە مەترسیی جوڵانەوەی کورد و پارچەپارچەکردن رزگاردەکەن. چونکە بە هیچ شێوەیە، هیچ دەوڵەتێکی داگیرکەری کوردستان، باوەڕ بە هیچ رێکخراوێکی رامیاریی کوردستان ناکا. واتا ئەوان، بۆ لەنێوبردنی کورد، هەمیشە یەکدەگرنەوە. کەچی بە پێچەوانەوە، هەرگیز کورد، بۆ سەربەخۆیی و بەربەرچدانەوەی داگیرکەران یەکناگرێتەوە. تەنیا لە یەک شتدا یەکدەگرنەوە، ئەویش ناکۆکیی و دووبەرەکییە. هیچ لایە دان بە لاکەی دیکە و هیچ سەرکردەیە دان بە سەرکردەکەی دیکەدا نانێ. بۆیە هەمیشە، یەکێ لە رێکخراوەکان، وەک بەرخی نێر، خۆیان بە قوربانی نەخشە و پیلانەکانی، یەکێ لە دەوڵەتە داگیرکەرەکان کردووە، دژی هاوزمان و هاونیشتمانەکانی خۆیان راوەستاون، داگیرکەرەکەش بۆ خۆی حەواوەتەوە. کورد لە نێوخۆدا یەککرتوونییە. تەنانەت دەوڵەتە داگیرکەرەکان، چەند لە نێوخۆشیاندا ناکۆکبن، کورد کەڵک لەو ناکۆکییانەش وەرناگرێ.

8/ ئەم رووداوەی ئۆجەلان، شتێکی دیکەمان بۆ دەسەلمێنێ، ئەویش ئەوەیە، کورد تەنیا لە رۆژانی تەنگانە و لێقەوماندا، بیر لە یەکێتیی،

تەبایی، برایەتیی و لاوازیی خۆی دەکاتەوە. گەلێ جار، تەنیا کارەساتێکی گەورەی نەتەوەیی جوڵاندوویەتی، وەک لە سێدارەدانی سەرکردەیەکی کورد، هەرەس، کیمیابارانی کوردستان و ئەنفالەکان، هەموو لایەکی کۆکردۆتەوە، هەست و هۆشی هەموو ڕۆڵەکانی نەتەوەکەی، لە ناخەوە هەژاندووە. هەموو لاکان بیریان لە بێکەسیی، بێدەسەڵاتیی، لاوازیی، بێتوانایی و لێقەوماویی کورد کردۆتەوە. ئەوڕۆش دەبینین، زۆربەی زۆری کورد، دژی داواکارییە ناڕەواکانی تورک و ئەمەریکا ڕادەوەستن، داوای ئازادیی و سەفرازیی بۆ ئۆجەلان دەکەن. هەرچەندە ئەمەش خۆی لە خۆیدا، هەر دەرکەوتەیەکی باشە، جارێکی دیکە، یەکێتی ڕیزەکانی کورد بەهێزدەکاتەوە، هێزێکی مرۆیی گەورەی کوردیی، پیشانی دۆست و دوژمنانی نەتەوەکەمان دەدا. بەلام بریا هەمیشە کورد، لە نێوخۆدا کۆک و تەبابووایە، لە ڕۆژانی خەبات و ئاشتیشدا، یەککرتووبووایە، ئینجا دەمانبینی، چۆن سەردەکەوت! ئینجا دەمانزانی، چۆن دوژمنان دۆشدادەمان، بە هیچ شێوەیە نەیاندەتوانێ، پشتی کورد لە زەوی بدن و زەفەری پێبەرن!

9/ بە ڕاستیی، بۆ نەتەوەیەکی چل میلیۆنی وەک کورد، بۆ خاکێکی گەورە و پانوبەرینی پێنجسەدهەزار کیلۆمەتری چوارگۆشەی وەک کوردستان، مایەی شەرمەزارییە، گەر نەتوانرێ، لە گۆشەیەکی نیشتمانەکەماندا، یەکێکی وەک ئۆجەلان دالدەبدرێ. لە کاتێکدا، بە سەدان ئۆپۆزیسیۆنی عەرەب، فارس و تورک، لە دەس ڕژێمەکانی خۆیان هەڵهاتوون، لە کوردستانی بندەسی خۆیاندا جێگایان بۆتەوە، ڕێزیان لێ دەگیرێ، کەچی سەرکردەیەکی تێکۆشەری وەک ئۆجەلان، بە هیچ شێوەیە ناوێرێ، ڕوو لە بستێکی نیشتمانەکەی خۆی بکا! لەوانەیە، ئەمەش بۆ دوو هۆ بگەڕێتەوە :

یەکەم ـ سەرانی ڕێکخراوەکان ناوێرن، لە ترسی تورک دالدەی بدەن.

دووەم ـ پێوەندیی ئۆجەلان، لەگەڵ سەرکردەی ڕێکخراوەکانی دیکەی پارچەکانی کوردستاندا باش نییە.

10/ ئێمە لە باشووری کوردستاندا دەبینین، ماوەی سیوحەوت ساڵ دەبێ، خەباتی چەکداریی دەکرێ، بێ ئەوەی تا ئێستا هیچمان دەسکەوتبێ. دوو سەرکردەی وەک(بارزانیی و تاڵەبانیی)ش، بە خۆیان و پارتەکانیانەوە، بە

شێوەیەکی بەردەوام کاردەکەن و تا ئەورۆ ماونەتەوە. بە ئاشکرا دەتوانن، کاربکەن، بێن و بچن. وا دیارە، لە لایەکەوە ئەوان بە قەدەر ئۆجەلان، هەم مەترسییان بۆ سەر داگیرکەرانی کوردستان نییە. هەم دژی بەرژەوەندییەکانی ئیسرایل و ئەمێریکا نین. چونکە ئەوان زۆربەی کات، زۆر بە ئاسانیی و بە ئاشکرا، بە ئاسمانی ئەو چوار دەوڵەتە داگیرکەرانەدا، وەک کۆتری ئاشتیی، لە شەقەی باڵدەدەن و دەفڕن، بێ ئەوەی کەسێ ڕێگەیان لێ بگرێ یا هەوڵی لەنێوبردنیان بدا! دیارە، گەر ئۆجەلانیش لە باکووری کوردستان بووایە، لە سەر پەتی ناکۆکییەکانی، ئەو دەوڵەتە داگیرکەرانە یارییکردایە، هەڵبەتە ئەویش وەک ئەوان دەمایەوە.
لە لایەکی دیکەشەوە، گەر ئۆجەلان نەخشە و پلانەکانی، دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستانی، بە تەواویی جێبەجێبکردایە، هەر ڕۆژەی لەشکری دەوڵەتێکی داگیرکەری، بۆ سەر لایەنێ لە لایەنەکان کێشبکردایە، هەڵبەتە زۆر بە ئاسانیی دەیتوانی، لە یەکێ لەو دەوڵەتە داگیرکەرانەی وەک ئێران و عێراقدا، جێگەی خۆی بکاتەوە، وەک پشیلەی حەوت گیانی لێبێ، بە هیچ داگیرکەرێکی کوردستان نەکوژرێ!
11/ ئەم ڕووداوە، دۆست و دوژمنی نێوخۆ و دەرەوەی، بۆ نەتەوەکەمان بە گشتیی و P.K.K. بە تایبەتیی ئاشکراکرد. لە لایەکەوە، هەموو ئەو کەسایەتیی، ڕێکخراو و دەوڵەتانەی، لەگەڵ ئەوەدابوون، پەنابەریی ڕامیاریی بە ئۆجەلان بدرێ، وەک دۆستێکی نەتەوەکەمان ناسران. لە لایەکی دیکەشەوە، ئەوانەی دژی ئۆجەلان بوون، بە تیرۆریست تاوانباریاندەکرد، داوایان لە ئیتالیا دەکرد، ڕەوانەی تورکیا بکرێتەوە، وەک دوژمنێ دەسەکانیان کەوتەڕوو.
12/ سەرکردایەتیی P.K.K.، لە پێش هەموشیانەوە ئۆجەلان، پێویستە، بە نەخشەی ستراتیژیی، ڕامیاریی، سەربازیی، پێوەندیی خۆیان و باڵەکانی دیکەی بزووتنەوەی کوردایەتیدا بچنەوە. چاوێ بە بەرنامەی کار و پێوەندییەکانیان لەگەڵ داگیرکەراندا بخشێننەوە. پێبەپێی باروودۆخە نێونەتەوەیی یە نوێکە، هەنگاوبنێن. ڕێز لە ویست و ئارەزوو، دید و بۆچوونەکانی، جەماوەری نەتەوەکەمان بگرن. بناغەی پێوەندییەکی نوێی

توندوتۆڵ، لەگەڵ جەماوەردا دابڕێژن. واز لە لەخۆباییبوون، کەللەڕەقیی، توندوتیژیی، پەرگیریی، تۆڵەسەندنەوە و پاوەنخوازیی بهێنن. لە نێو ڕێکخراوەکەی خۆشیاندا، پرۆسێسێکی دیمۆکراسییانە پیادەبکەن. دان بە هەڵەکانی خۆیاندا بنێن، کەڵک لەم ئەزموونە گەورەیە وەرگرن، تا جارێکی دیکە، تووشی تراژیدیای لەو چەشنە نەبنەوە. ئەگینا گەر هەر لە سەر، ڕێوشوێنە کۆنەکەی خۆیان بڕۆن، باوەڕناکەم، سەد سالی دیکەش بمێنن، تێبکۆشن، هیچ بە هیچ بکەن!

13 / با بە ئاسپایی، شتێ بە گوێی زۆڵەکوردەکاندا بچرپێنین، با تورکیای ئەتاتورکیش باش بزانێ، ئەوەتەی تورکەکان ئیمپراتۆریای عوسمانییان لە تورکیای ئەوڕۆدا دامەزراندووە، هەوڵی تواندنەوەی کورد دەدەن، بەڵام تا ئەوڕۆ نەیانتوانیوە، ئامانجە گڵاوەکانیان بەدیبێنن.

کاتێ سالی(1923)، کۆماری تورکیا دامەزرا، ژمارەی دانیشتووانی کورد، لە باکووری کوردستاندا، نزیکەی دوو ملیۆن دەبوو، کەچی لەگەڵ ئەو هەموو چەوساندنەوە، ژینۆسایید، ڕاگواستن و تواندنەوەیەدا، ئەوڕۆ دوای حەفتاوپێنج ساڵ، نەک هەر کورد نەتواوەتەوە، بەڵکوو ژمارەی کورد دە هێندەی دیکە زیادیکردووە. لەبەرئەوە، باشتر وایە، سەرانی تورک، هۆشێ بە بەر خۆیاندا بێننەوە، کێشەی کورد بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە و دیمۆکراسییانە چارەسەربکەن، نەک هەر وەک لە کۆنەوە، قەوانە سواوەکەیان لێدەدەنەوە و دەڵێن:(لە هەر کوێ خەنجەری تورک لە کێلانەکەی هەڵکێشرا، گیروگرفتی کورد لەو جێیە تەواودەبێ.)«202،4»

یا دەڵێن:(ئەوەی لەم وڵاتەدا لە ڕەگەزی پاکی تورک نەبێ، تەنیا یەک مافی دەکەوێ، مافی خزمەتکاریی و کۆیلەیی)«202-201،4».

14 / هەرچەندە تورکەکان، لەو ڕۆژەوە کوردستانیان داگیرکردووە، هەوڵی تواندنەوەی کوردیان داوە، بەڵام تا ئەوڕۆ نەیانتوانیوە، گەلی باکووری کوردستان لەنێوبەرن. هەرچەندە تورکەکان توانیویانە، یەک لە دوای یەک، هەموو شۆڕشەکانی کورد، زۆر بێبەزەیی یانە بکوژێننەوە، بەڵام تا ئەوڕۆ نەیانتوانیوە، گڕ و کڵپەی ئاگری شۆڕشەکانی دیکەی کورد دابمرکێننەوە. هەرچەندە تورکەکان توانیویانە، چەندین سەرکردەی قارەمانی وەک

(میریەدرخان، یەزدانشێر، شێخ عوبێدوڵلای نەهری، شێخ سەلیم، شێخ سەعیدی پیران، دوکتۆر فوواد، شێخ عەبدولقادر و سەیید ڕەزا ... تاد)یان دەربەدەرکرد و لەنێوبرد، بەڵام تا ئەوڕۆ نەیانتوانیوە، وزە لە نەتەوەکەمان ببڕن، ڕێگە لە پێگەیاندنی سەرکردەی نوێ بگرن.
هەموومان دەزانین، شۆڕشی دەرسیم، لە ساڵی1937دا، زۆر بە شێوەیەکی دڕندانە سەرکوتکرا، سەرکردەی شۆڕشەکەشیان، لە تەمەنی حەفتاوپێنج ساڵیدا لە سێدارەدا. لێرەدا بە پێویستی دەزانم، سەرنجی خوێنەران، بۆ دوا گوتەکانی، شەهید « سەیید ڕەزا » ڕابکێشم، تا بزانن، چی گوتووە.
بەڵێ، شەستویەک ساڵ لەمەوبەر، شەهید فەرموویەتی :(هەر وەک ئاگاتان لێیە، بزووتنەوەکەی دەرسیم شکا، بەڵام کورد و کوردستان هەروا لە سەر پێی خۆی ڕاوەستاوە، ژیانی خۆی ڕادەبوێرێ، هەرگیزاوهەرگیز نامرێ. گەنجەکان بە هیچ چەشنێ نایەڵن، ئەم بزووتنەوەیە بکوژێتەوە. ئەوان تۆڵەی من دەستێننەوە، بژی کورد و کوردستان، بڕوخێ دەزگای زاڵمان، ستەمکاران و نەفرین لێبووان)«212،9»دیارە سەرکردەی شەهید ڕاستی فەرمووە، کورد نەتوایەوە و کوردستانیش بزرنەبوو، کوانووی بزووتنەوە شۆڕشگێڕییەکەشی، بە ڕژێمە یەک لە دوایەکەکانی تورک نەکوژایەوە. بە زیادیشەوە تۆڵەی سەیید ڕەزا و شەهیدەکانی دیکەیان، لە سوپای تورک سەندەوە. گەر شۆڕشی دەرسیم تێکشکا، کەچی دوای نزیکەی پەنجا ساڵ، جارێکی دیکە شۆڕشی.P.K.K بەرپابۆوە. گەر سەیید ڕەزا نەما، کەچی دوای ئەویش، چەندین خونچەگوڵی سەرکردەی دیکە، لە باخە گەورە گەشەکەی نەتەوەی کورددا پشکوت. بۆیە گەر ئەوڕۆش تورکەکان، ئۆجەلان لەنێوبەرن، سبەینێ بە دەیان ئۆجەلانی دیکە لەدایکدەبێ و پێدەگا. گەر تورکەکان هەر لە سەر ویستی خۆیان بەردەوامبن، بیانەوێ، گەلی باکووری کوردستان تێووبڕبکەن، وەک ئەوە وایە، خەو بە دەسەڵاتی ئیمپراتۆریای عوسمانییەوە ببینن! ئەگینا گەر کورتبین نەبن، ئەو جۆرە وڕێنانە ناکەن. تورک خەیاڵی خاوە، هەرگیزاوهەرگیز، کورد نامرێ، دەبێ، تا ماون، هەر بەو داخەوە سەربنێنەوە. بەڵام سەرشۆڕیی، ڕووڕەشیی و مردن، تەنیاوتەنیا بۆ خۆفرۆشان و داگیرکەرانی کوردستانە، لاپەڕەکانی مێژووش، گەواهیی قسەکانمان دەدەن!

بۆیە هیچ کوردێ نابێ، لەوە زیاتر بنێشتەتاڵی ژێر دانی داگیرکەران بجوێتەوە. کورد نەتەوەیەکی ئازا و قارەمانە، ژمارەی دانیشتووانی چل میلیۆنێ دەبێ، کەچی تا ئێستا، لە هەموو مافێکی نەتەوەیی و مرۆیی بێبەشکراوە. لە نیشتمانەکەی خۆیدا، بە خراپترین شێوە دەچەوسێندرێتەوە. کورد دوا نەتەوەی ئەم جیهانەیە، لە پێناوی ژیان، ئازادیی، سەربەخۆیی و سەلماندنی بوونی خۆیدا، خەباتی چەکداریی دەکا. ئیدی با هەموو ئەو کوردە بێ هۆش و گۆشانە، باش بزانن، کورد نە دەتوانێ، شۆڤێنیی بێ، نە هەرگیزاوهەرگیزیش تیرۆریست بووە. گەر یەک تیرۆریست لەم جیهانەدا هەبێ، تەنیاوتەنیا، سەرانی هەر چوار دەوڵەتە داگیرکەرەکەی کوردستانن.
ئایا ئەوانەی، چوار هەزار گوندی کوردستنیان سوتاند و ڕوخاند، بە هەزاران خەڵکی بە ڕووەمەتی کوردیان، لە قوژبنی زیندانەکانی تورکیادا توندکردووە، بە سەدان کورد لە سەر جادەکانی تورکیا دەکوژن، تیرۆریستێ یا کورد؟!! ئایا ئەوانەی، (قاسملۆ و شەرەفکەندیی)یان لە ئەورووپا تیرۆرکرد، تیرۆریستێ یا کورد؟!! ئایا ئەوانەی، بە هەزاران کوڕی کوردیان، لە گرتووخانەکانی عێراقدا لە داردا، زۆربەی زۆری گوند و شارۆچکەکانی کوردستانیان وێرانکرد، هەڵەبجە و نێوچەکانی دیکەی کوردستانیان کیمیابارانکرد، هەشت ئەنفالی گچکە و گەورەیان کرد، هەشت هەزار بارزانیان کوشت، سەدوهەشتاودووهەزار کوردی بێچارەیان گوللەبارانکرد، تیرۆریستێ یا کورد؟!! ئایا ئەوانەی، لە سەرەتای ساڵەکانی شەستەوە، هەموو خۆراوای کوردستانیان بە عەرەبکرد، ئەوانەی نوزەیان لە مرۆڤی کورد بڕیوە، ئەوانەی تا ئەوڕۆش ڕەگەزنامەی سووریا، بە کورد نادەن، تیرۆریستێ یا کورد؟!!
کارەساتێکی نەتەوەیی زۆر گەورەیە، تاڵەبانیی و بارزانیی، دەم لە نێو دەمە بۆگەنەکەی، سەددامێکی دیکتاتۆری تیرۆریستی شەلاتی پیاوکوژ دەنێن، زۆر بە گەرمیی دەسی مەسعوود یەلمازێکی سەرسەریی و تلیاکفرۆش دەگوشن، کڕنووش بۆ مەلا دواکەوتووەکانی ئێران دەبەن. کەچی ناتوانن، لەگەڵ برا کوردە هاوخوێن و هاوزمانەکانی خۆیاندا ڕێککەون، یەکدی لە ئامێزبگرن، دەسی یەکدی بگوشن، برایەتیی و یەکێتی نەتەوەیی سازکەن!
لە بری ئەو برایەتیی و یەکێتی نەتەوەیی یە، زۆر بە ئاسانیی بارەش بۆ

ســەرانی تورک دەکــەنەوە، پەیانیـــان بۆ نوێدەکـەنەوە، تا پارێزگــاریی سنوورەکانی تورکیـایان بۆ بکەن، .P.K.K بە تیـرۆریست دادەنێن و چەند جارێ، لە ڕێککەوتننامەکـەی نێوان پارتی و یەکێتی لە واشنتـۆن، ئەوە تۆمار دەکەن.«3-2،16 » وەک تورکیا خۆی دەس و قاچی شکابێ، ئەستۆی وردبووبێ! دیارە، سەرکردەی ئەم ڕێکخراوانە، تامەزرۆی ئەوەن، هەمیشە نازناوی پاسەوانی سنوورەکانیان پێببەخشن!

ڕاستـیـان فـەرمـووە، کـورد لە نێوخـۆدا، نەتەوەیەکی ناکـۆک و ناتەبایە. نەتەوەیەکی زیندووکوژی مردوو پەرستە. با ئۆجەلان بکوژرێ، جا دەبینین، ئەوانـەی ئەورۆ دژی دەدوێن، لە نۆکـــەری تـورک زیاتر چیـــدیکەیان دەسدەکەوێ! با بزانین، دوای کۆچی ئۆجەلان، ئەو جۆرە کوردانە، چ جۆرە پروپاگـەندەیەکی دیکەی ژاراویی دوژمنان و داگـیـرکـەرانی کـوردسـتـان بڵاودەکەنەوە!

ئەو کوردە بێ هەستانە، بیرێ لەوە ناکەنەوە، باکووری کوردستان، گەورەترین بەشی نیشتمانەکـمان پێکدەهێنێ. نزیکەی دوو لە سەر سێی هەموو کورد، لەوێ دەژین. چەندین شـۆڕشی خـوێناویان بەرپاکـردووە، هەر هەمـوو شۆڕشەکانیش، لە لایەن تورکەکانەوە، بە ئاگر و ئاسن کوژێندراونەتەوە. لە دوای شۆڕشی دەرسیمەوە، ئەمە یەکەم جارە، بە هۆی شۆڕشی .P.K.Kەوە، گـەلی کـورد هۆشـێکی بە بەرداێتـەوە، بەو شـێـوەیە هەسـتی نەتەوەیی دەبوژێتـەوە، گـەشـەدەکـا، دژی داگـیـرکـەری وڵاتەکـەی ڕادەپەڕێ، داوای ئازادیی و سەربەخۆیی دەکا. لەوانەیە، گەر بڵێسـەی ئەم شۆڕشە نەتەوەیی یەی ئەم جارەش بکوژێندرێتەوە، کورد بە پەنجا ساڵی دیکەش، جارێکی دیکە نەتوانێ، لە شوێنی خۆی بجووڵێ! لەوانەیە، گەر ئەم جارە کورد، لە سەر خـاکی نیـشـتـمـانەکـەی خۆی هەڵکەنن، وەک ئاردی نێـو دڕک بڵاوەی پێبکەن، هەلی مێژوویی وای بۆ هەڵنەکەوێتەوە. چونکە نابێ، ئەوەمان لە بیـربچێ، هەلی مـێـژوویی، بۆ ئەو گـەلانەی پشت ئەسـتـوورنین و دۆسـتی ستراتیـژییان نییـە، هەروا بە خۆڕایی و زووزوو هەڵناکەوێ. (هەر هەلێکی مـێـژوویی بۆ نەتەوەی کـورد ڕێدەکـەوێ، گـەر لە کـات و شـوێنی پێـویسـتی خـۆیدا، هەوڵی بۆ نەدرێ و نەقـۆزرێتـەوە، بۆ نەتەوەیەکی بێـچـارەی وەک

نەتەوەی کورد، دوورنییە، ئەو هەلە مێژوویی یە، دوای چەند ساڵێکی دوورودرێژی دیکەی چاوەڕوانیی لە قاپیمان بداتەوە. بۆ نموونە: بەدرخان بەگی بۆتان، لە «1846»دا، میرنشینەکەی لە کوردستانی بندەستی عوسمانیدا، لە باکووری کوردستان دامەزراند، تورکەکان میرنشینەکەیان لەنێوبرد، پاش سەد ساڵی خشت، قازی شەهید و هاوەڵەکانی، لە «1946»دا توانییان، کەڵک لە هەلی جەنگی دووەمی جیهانی وەربگرن و کۆماری ئۆتۆنۆمیی، لە بەشێکی ڕۆژهەڵاتی کوردستاندا دابمەزرێنن. کە کۆمارەکەش ڕوخا، پاش «46» ساڵ، گەلی کورد لە باشووری کوردستاندا، بە سوودوەرگرتن لە بارودۆخی نێوچەکە و جەنگی دووەمی کەنداو، دوای ئەو هەموو جەنگی قەلاچۆکردن، بەکارهێنانی چەکی کیمیاویی، ئەنفالەکان و لەدەسدانی باشووری کوردستان توانییان، داگیرکەر لە کوردستان بەدەرنێن و لە «1992/05/19»دا، هەڵبژاردنی یەکەم ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان بە ئەنجامبگەیەنن و لە «10/04»ی هەمان ساڵیشدا، فیدراڵیزم بۆ باشووری کوردستان ڕابگەیەنن.)«187،4».

لە کۆتاییدا دەڵێم: نیشتمانپەروەری خاوەن باوەڕ، کوردپەروەری دڵسۆز، ناسیۆنالیستی ڕاستەقینە ئەو کەسانەن، هەمیشە لە بەرەی گەلدا، خۆیان دەبیننەوە. لە پێناوی ئامانجە ڕەواکانی گەلدا دەکۆشن. دژی نەخشە و پیلانە گلاوەکانی، دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان ڕادەوەستن. لە ڕۆژی تەنگانە و لێقەومانی نەتەوەکەیاندا، هەرچییەکیان پێبکرێ، دریغی ناکەن. بە ئاسانیی دۆست و دوژمن لە یەکدی جیادەکەنەوە.

هەموو سەرکردەی ڕێکخراوەکان، هەموو ڕێکخراوە ڕامیارییەکانی کوردستان، هەڵە، تاوان و ناپاکییان هەبووە و هەیە. دەبێ، هەر کێشەیە بە جیا، حسێبی خۆی بۆ بکرێ. نابێ، هەموو کارتەکان پێکەوە تێکەڵاوبکرێن. پێویستە دوو شت لە یەکدی جیابکرێنەوە، ڕقوکینە، کێشەی تاکەکەسیی، پاوەنخوازیی پارتایەتیی و گرفتی ڕابەریی، لەگەڵ کێشەی نەتەوەییدا تێکەڵ نەکەین. پێویستە هەموو ناکۆکیی، دووبەرەکیی و کێشە لاوەکییەکان، بە تەواویی پشگوێبخرێن، تەنیا بایەخ بە کێشە سەرەکییە نەتەوەیی یەکەی کورد بدرێ. بۆیە، هەرچەندە ئۆجەلان هەڵەی

زۆربێ، تاوانی بەرانبەر نەتەوەکەی خۆی کردبێ، ئەورۆ وەک سەرکردەی ڕێکخراوێکی مەزن و شۆڕشگێڕ، ژیانی لە مەترسی دایە، لە سەر هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر پێویستە، پشگیری ئۆجەلان بکا، وەک کوردێکی نیشتمانپەروەر و شۆڕشگێڕ بیناسێنێ. دژی داواکارییەکانی تورک ڕاوەستێ، پڕوپاگەندەکانی دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان پوچکاتەوە. هەرچی شتێ پێویستە، بۆ ئەوەی ژیانی ئەو کوردە خەباتگێڕە، لە مردن ڕزگاربکرێ، پێوسیتە بێ یەک و دوو بە زوویی بکرێ.

ستۆکهۆلم
1998/11/15

تێبینی :
هێندێ لەم بۆچوونانە، لە ڕادیۆی کوردیی شاری ستۆکهۆلم، لە بەرنامەکانی « هەنگاو » ڕۆژی(1998/11/15) و « دەنگی گەلی کوردستان » ڕۆژی(1998/11/20)، لە وتووێژێکی تێلێفۆنیدا باسکراوە.

با جارێ پەلە نەکەین
هێشتا زووە فتوای وا بدەین!

لە گۆڤاری « ڕەنگین »ی ژمارە « 103 »ی سالی « 1997 »دا، مامۆستای مێژوونووسمان دوکتۆر کەمال مەزهەر، گوتارێکی کورتی لە ژێر ناونیشانی « ویژدان و مێژوو ... یان دادگەی موشیری حەمەی سلێمان »دا نووسیوە. مانگنامەی « پەیام »یش لە لەندەن، دووبارە بلاویکردۆتەوە. گەر « پەیام » ئەو گوتارەی بلاونەکردایەتەوە، لەوانەیە، زۆر درەنگتر بماندیایە. چونکە هەموو بلاوکراوە کوردییەکانی کوردستان و عێراق، هەروا بە ئاسانیی لە هەندەران، دەس هەموو کەس ناکەون. لەبەرئەوە، ئەم دەمەتەقێیە لەسەر ئەو بابەتە کەمێ دواکەوت.

ئەوەتەی دوو گوێمان لێ ڕواوە، ئەوەتەی ڕاست و چەپی خۆمان دەناسین، ئەوەتەی ڕاپەڕین و شۆڕشەکانی کورد، یەک لە دوای یەک بلاوەیانپێکراوە، باوباپیر و مێژوونووسانمان، دەمبەدەم و پشتبەپشت بۆمان دەگێڕنەوە، کە (ئیدریسی بدلیسی، مەلای خەتێ و موشیری حەمەی سلێمان) و کێ و کێی دیکە، ناپاکییان لە کورد کردووە. بەلام ئەوەتا ئەورۆ، دوکتۆر کەمال ڕاماندەچلەکێنێ و دەیەوێ، بۆمان ساغکاتەوە، گوایە ئەو پیاوانە ناپاک نەبوون و غەدریانلێکراوە، بۆیە سەرەتای نووسینەکەی بەم شێوەیە دەڕازێنێتەوە و دەلێ: (بە داخەوە جاری وا هەیە درۆیەکی هەلبەستراوی فیتنەبازێکی ناحەز بە زۆری زۆردارەکی دەکرێتە ڕاستییەکی مێژوویی،

هەموران لە ئاسمانەوە دەیقۆزنەوە. هی وایان هەیە مشتێکیشی دەخەنە سەر و وەک شایەر هەر دەیلێن و دەیلێنەوە، نان و پیازی پێوە دەخۆن. ئێمە بۆ بیرکردنەوەی قووڵ، بە درێژایی دەیان ساڵ تاوانی نیشتمانفرۆشیمان داوەتە پاڵ زانایەکی دووربینی وەک مەولانا ئیدریسی بدلیسی، یان مەلای خەتێ و کەسانی تر.

موشیری حەمەی سلێمانی هەمەوەندیش، یەکێکە لەوانەی مێژوونووسی کورد لەخۆڕا، بە تۆمەتێکی هەڵبەستراو ناوی زڕاندووە.)«5،10». دیارە هەر یەکێ لەو پیاوانەی دوکتۆر ناویهێناون، چیرۆک و بەسەرهاتی تایبەتیی خۆیان هەیە. بەڵام با جارێ، واز لە هەر دوو زانای بە ناوبانگی موسوڵمان، (بدلیسی و خەتێ) بهێنین، تا لە دەرفەتێکی دیکەدا، هەڵمان بۆ دەڕەخسێ و بەسەریاندەکەینەوە. هێندەی بابەتەکەی دوکتۆر، سەرنجڕاکێشە و نەوە دەهێنێ، خۆمانی پێوە ماندووکەین، سەرەتا سەردانێکی ئەرشیفی مێژوو دەکەین، تا بزانین موشیر ئاغای هەمەوەند، چۆن کوردێ بووە، وا دوکتۆر داکۆکیی لێ دەکا ؟!

پێشەکی دەمەوێ، بڵێم: وا بزانم، هەموو کوردێکی نیشتمانپەروەر و دڵسۆز، لە کانگای دڵەوە حەزیدەکرد، لە سەرانسەری مێژووی نەتەوایەتیماندا، لە نێو ڕیزەکانی کورددا، یەک تاکە کوردی خۆفرۆش و نیشتمانفرۆشی تێدانەبووایە. بەڵام کە باخە پانوبەرینە ڕازاوە مێژوویی یەکەی کورد، وەک باخی زۆربەی نەتەوەکانی دیکە، بێ دڕک نابێ، ئەوەیان لە دەسەڵاتی ئێمەدا نییە. وا دیارە « حوکمی قەدەر وای کردووە ! » ، دەبێ، چەمی مێژووی کوردیش، بڕێ چەقەڵی تێدابێ! کەواتا گەر لە مێژووی نەتەوەکەماندا، چەند ناپاکێکمان تێداهەڵکەوتبێ، دەبێ ناویانبهێنین، لە خراپەکاریی، خۆفرۆشیی و ناپاکیدا، بە نموونە بیانهێنینەوە، بەڵام پێویست ناکا، بە خۆڕایی غەدر لە کەس بکەین، مێژووی نەتەوەکەمان بشێوێنین، بەڵکوو دەبێ، ئەو مێژووە، لەسەر بنچینەیەکی زانستانە شیبکەینەوە، بە بەڵگەی ڕاستەقینەی مێژوویی بیسەلمێنین، لە کەفوکوڵی دەروون، هەست و سۆزی نەتەوەیی دووربکەوینەوە، مێژووەکەمان بە باشی شەن و کەوکەین و لێکۆڵینەوەی لە سەر بکەین.

دیاره، مێژوونووسەکانی ئەو سەردەمانە، هەر لە خۆڕا شەقوەڕ، تاریکەشەوی کۆمەڵگەی کوردەوارییان، بەر تەقەی تفەنگ نەداوە. چەند جارێ جەنگ، لە نێوان سوپای ئینگلیز و شۆڕشگێڕانی کورددا قەوماوە، ئەوانیش چاکی چالاکییان بە لاداکردووە و بەسەرهاتەکانیان بۆ تۆمارکردووین. ڕووداوەکانی ئەو جەنگانەیان چۆن دیوە، بە تایبەتیی جەنگی دەربەندی بازیان، هەر بەو شێوەیەش نووسیوویانە. بۆیە ئەوڕۆ، لەو سەرچاوانە زیاتر، هیچی دیکەمان لە بەر دەسدانییە. جا لە ڕاستیدا، سەرەتای ڕووداوەکە و کۆکردنەوەی هێزەکان، چۆن بووە و چۆن نەبووە، ئێمە ئێستا هیچی لێنازانین، بەڵکوو هەر هێندەی لێدەزانین، کە مێژوونووسەکانمان بۆمان دەگێڕنەوە. وەک دوکتۆر کەمالیش، لە مێژوونووسەکانی ئەو سەردەمەی کورد و لە دەکۆمێنتەکانی ئەرشیفی بریتانیای وەرگرتووە، دەڵێ: (ڕۆژی حەڤدەی حوزەیرانی ساڵی (1919) هێزەکەی جەنراڵ فرێزەر لە کەرکووکەوە کەوتە ڕێ و لای ئێواری گەیشتە نزیک دەربەندی بازیان. دوای ئەوەی تاریکایی داهات، بەپێی نەخشە و پلانێکی سەربازیی ورد بەشێکی زۆری ئەو هێزە، بێ ئەوەی ئەو دیو هەست بەم دیو بکات، بە شاخ و گرد و تەپۆڵکەکاندا هەڵگەڕان. تۆپە دوورهاوێژەکانیشیان سەنگەری لەباریان لێدا. بەرەبەیانی ڕۆژی داهاتوو ئەو هێزە گەورەیە لە ناکاودا کەوتە هێرش و لە ماوەی چەند دەقیقەیەکدا هەموو شت بڕایەوە.)«5،10» بەڵام لێرەدا، مشتومڕەکەی ئێمە لەسەر ئەوە نییە، جەنگەکە چۆن ڕوویداوە، بەڵکوو لەسەر ئەوەیە، ئایا ئەو هێزە گەورەیە، تەنیا بە شارەزایی خۆیان، بە هەر دووبەری ڕیزەچیاکانی دەربەندی بازیاندا هەڵگەڕان، یا پێشەکی نەخشە و پلانیان بۆ دانرابوو، چاوساغێکی وەک موشیر ئاغایان لەگەڵدا بووە، تا ڕێگایان پیشاندا؟

پێش ئەوەی، پەل بۆ نێو قووڵایی ئەو باسە بکوتین، دەمەوێ چەند شتێکی بەڵگەنەویست باسبکەم. هێزەکەی ئینگلیز موشیر ئاغا یا هەر خۆفرۆشێکی دیکەیان لەگەڵ بووایە، یا کەسیان لەگەڵ نەبووایە و هەر خۆشیان بە تەنیا بوونایە، گومانم لەوە نییە، هێزی شۆڕشگێڕەکانیان تێکدەشکان. چونکە ئەز پێموانییە، هێزەکەیان تەنیا لەبەرئەوە شکاوە، موشیر ئاغایان لەگەڵ بووە، ڕێگای پیشانداون و ناپاکیی لە کورد کردووە، وەک هێندێ لە

مێژوونووسان باسیدەکەن، دوکتۆریش بە تەوسەوە ئاماژەی بۆ دەکا و دەڵێ: (دوای ئەو تێکشکانە گەورەیە بەندوباوی ئەوە بڵاوبۆوە گوایە موشیری حەمەی سلێمان، کە یەکێک بوو لە ناسراوانی هەمەوەند، لە پشتەوە ڕێگەی نیشانی ئینگلیز داوە بۆیە هێزەکەی جەنڕاڵ فریزەر توانیویە زەفەر بە کورد بەرێ. ئەوانەی پێیان وایە کورد هەرگیز ناشکێ، تایبەت لایەنگرانی شێخ مەحموود، ئەم بەندوباوەیان لە ئاسمانەوە قۆستەوە، چونکە بیانوویەکی باش بوو بۆ لێکدانەوەی تێکشکاندنی کورد. دوایی مێژوونووسانی کوردیش سووک و ئاسان کردیانە ڕاستییەکی نەلەقاو لە ناو تۆماری مێژوونووسیی کوردیدا.) «5،10» دوکتۆر بۆ ئەوەی دید و بۆچوونە نوێکانی خۆیان بۆ بسەلمێنێ، سێ خاڵی سەرەکیی پێش چاوخستووین. ئێمەش کەمێ دواتر، بەپێی توانا هەوڵدەدەین، بە کورتیی لێیان بدوێین.

هەرچەندە لە هێندێ کاتدا، ناپاکیی و تێکشکان، پێوەندییەکی توندوتۆڵیان لە نێوانادا هەیە. گەر کەسێ، کۆمەڵێ، خێڵێ یا ڕێکخراوێکی ڕامیاریی، ناپاکیی لە گەلەکەی خۆی نەکا، هێزی دوژمن بۆ سەر سەنگەری شۆڕشگێران بانگنەکا، پێش سوپای داگیرکەر نەکەوێ، دوورنییە، سەرئەنجامی جەنگەکە بە شێوەیەکی دیکە بشکێتەوە. بەڵام ناپاکییەکەی موشیر ئاغا، هەموو شتێ نییە، هێزەکەی شێخ تەنیا لەبەرئەوە نەشکاوە، چونکە موشیر ئاغا پێش سوپای ئینگلیز کەوتووە، بەڵکوو ئەوە تەنیا، بە یەکێ لە هۆکانی ئەو گەمارۆدان، پەلاماردان، شەڕی دەسەویەخە و تێکشکانە دادەنرێ، ئەگینا گەر واشنەبوایە، ئەوان هەر دەشکان.

بەڵام تێکشکانی هێزەکە، نە تەنیا بۆ ناپاکییەکەی موشیر ئاغا دەگەڕێتەوە، نە دەشتوانین، پاساوی ناپاکییەکەی ئەویشی پێبدەین. چونکە هەر دوو ڕووداوەکە، ناپاکیی و تێکشکان، شانبەشانی یەکدی ڕۆیشتوون و لە یەک کاتدا ڕوویانداوە. واتا هێزەکەی کورد شکاوە و موشیر ئاغاش ناپاکیی خۆی کردووە. بەڵام ناپاکییەکەی ئەو، تەنیا هۆی ئەو تێکشکانە گەورەیە نەبووە، بەڵکوو کۆمەڵێ هۆی دیکە هەبوون، هەموو پێکەوە بڕیاری ئەو تێکشکانەیان داوە. ئەمە ڕاستییەکی بێ چەندوچوونە و دەمەتەقێ هەڵناگرێ. بۆیە ئەز پێموایە، گەر موشیریش لەگەڵ هێزەکەی شێخ بووایە،

لەو جەنگەدا هەر تێکدەشکان، بەڵام ئەوەی گومانی تێدانییە، ئەوەیە، ئەنجامی پێکدادانەکە بەو شێوە تراژیدییە نەدەشکایەوە، شۆڕشگێڕەکان تووشی شەڕی دەسەویەخە نەدەبوون، ئەو هەموو خەڵکە بریندارنەدەبوون، ئەو هەموو شەهیدەیان نەدەدا. لەوانەیە، گەر بیانزانیایە، بەرگەناگرن، هەر زوو پاشەکشەیان بکردایە، یا شێخ مەحموود بە بریندارێی نەگیرایە.
هەڵبەتە وەک دوکتۆریش باسیدەکا، ئەو لێکدانەوەیەی دەڵێ: (گەر خیانەتی موشیری حەمەی سلێمان نەبووایە هەرگیزاوهەرگیز ئینگلیز نەیدەتوانی بەسەر کورددا زاڵ ببن.)«5،10» زۆر ساکارە، زیاتر لەوە دەچێ، لە کەفوکوڵێکی هەڵچووی هەست و سۆزی نەتەوەیی یەوە هەڵقوڵابێ. گوایە کورد هێندە ئازایە، نابێ، لە هیچ سەردەمێکدا، لە هیچ جەنگێکدا، بە هیچ جۆرێ تێکبشکێ.
گەر روونابیر و مێژوونووسەکانمان، بەو شێوەیە لە کوردیان روانیبێ، گەر رووداوەکانیان بەو شێوەیە شیکردبێتەوە، گەر ئەنجامی تێکشکاندنەکانیان بەو جۆرە لێکدابێتەوە، ئەوە تەنیا نیشانەی ئەوەیە، ئەوان لە بارودۆخی قۆناغە جیاوازەکانی مێژوو تێنەگەیشتوون، هەلومەرجی نێوخۆیی و دەرەکیی کوردستانیان رەچاونەکردووە، بەڵکوو هەموو توتی ئاسا، بۆچوونی نووسەرەکانی پێش خۆیان دووبارەکردۆتەوە. ئەگینا با کورد، بە نەتەوەیەکی ئازا ناوبدەرکردبێ، با بە دەیان لەشکری وەک یۆنانییەکانیشی راونابێ، بەڵام مەرج نییە، لە هەموو پەلاماردان و پێکدادانەکانیدا، تاهەتایە هەر سەرکەوتووبووبێ، یا کاتێ لە جەنگێکی دیاریکراودا شکێندرابێ، هۆکەی بۆ چەند خاڵێکی لاواز بگێڕێتەوە. بەڵکوو کوردیش، وەک هەموو نەتەوەکانی دیکەی سەر رووی ئەم زەوییە، چەندیش ئازابێ، لە سەرانسەری مێژووی خۆیدا، لە جەنگەکانیدا دژی دوژمنان و داگیرکەران، بە شێوەیەکی زۆر خراپ شکێنراوە. بە پێچەوانەشەوە، هێندێ جاریش، گەلێ سەرکەوتنی مەزنی بەدەسهێناوە. بۆ نموونە:
هێزەکانی پێشمەرگەی کوردستان، لە شۆڕشی(1961/09/11)دا، لە گەلێ لەو نەبەردانەی، دژی سوپای داگیرکەری عێراق بە ئەنجامیاندەگەیاند، سەرکەوتنی زۆر قارەمانانەیان بەدیدەهێنا، وەک لە جەنگە بە ناوبانگەکەی

« هەندرێن »ی(1966/05/12)دا ڕوویدا، کە نموونەی جەنگی پارتیزانیی، لەخۆبوردوویی، ئازایی و دڵسۆزیی پێشمەرگەکانی ئەو سەردەمە بوو. کەچی هەر ئەو پێشمەرگانەی هەمان شۆڕش بوون، لە بەهاری (1974)دا، لە زۆربەی ناوچەکانی کوردستان تێکشکان، هەموو(دەشتی هەولێر، شارۆچکەی ڕانیە، پشدەر، ڕەواندز، نێوچەی بادینان، قەرەداغ و ناوچەی شارەزووری)یان، بۆ دوژمن چۆڵکرد و بەرگرییان پێنەکرا. دیارە، ئەوە بە کارێکی سروشتیی جەنگ لە قەڵەمدەدرێ، چونکە پێوەندییەکی توندی بە بارودۆخی سەردەمەکە، تەرازووی هێزەکان، ژمارەی جەنگاوەرانی هەر دوولا، هێز و توانای جەنگاوەرەکان، کەرەسەی جەنگیی مۆدێرن، جۆری چەک، بەرژەوەندیی هێزەکانی نێوچەکە و دەوروبەرەوە هەیە. هەروەها نابێ، باری جوگرافیا، شێوەی تۆپۆگرافیای زەوی و هەڵکەوتی گۆڕەپانی جەنگەکەمان لە بیربچێ، چونکە جوگرافیا و تۆپۆگرافیای ناوچەکە، وەک فاکتەرێکی گرنگ، کاریگەرێتی تایبەتیی خۆیان هەیە، هێندێ جار چارەنووسی جەنگەکە دیاریدەکەن. ئەوە جگە لەوەی، خواردن و ئاویش، کارێکی یەکجار گرنگ لە مانەوە، خۆڕاگرتن، بەردەوامبوون و پلەی بەرەنگاربوونەوەی جەنگاوەرەکان دەکا، وەک ناپلیۆنیش دەڵێ:(لەشکر لەسەر گەدەی دەڕوا).

جا با ئێستا پێکەوە، بازێ بەسەر ئەم باسانەدا بدەین، سەرێ بە لای بەڵگەکانی دوکتۆر کەمالدا شۆڕبکەینەوە، تا بزانین، چۆن بۆمان دەسەلمێنێ، مێژوونووسان غەدریان لە موشیر ئاغا کردووە و بە نیشتمانفرۆش ناویانزڕاندووە، دوکتۆریش لەبەرچی، داوای لێبوردن لە گیانی پاکیی دەکا و بە نیشتمانپەروەر ناویدەبا!

ئاشکرایە، لەو ڕۆژەوە لەشکرەکەی شێخ مەحموود، لەگەڵ سوپای ئینگلیز، لە نێو دەروازەکەی دەربەندی بازیان، دەسەویەخە تێکئالان، لە ئەنجامدا هێزی کورد تێکشکا و سوپای ئینگلیز سەرکەوت، ڕووناکبیر، نووسەر و ڕامیارەکانی کورد، لە ئاخافتن و نووسینەکانی خۆیاندا،(موشیر ئاغای حەمەی سلێمانی هەمەوەند)، بە ناپاک لە قەڵەمدەدەن. ئەم تاوانبارکردنەش هەروا بەخۆڕایی نەهاتووە، بەڵکوو لە ئەنجامی کردەوەکانیدا بووە.

تاوانەکەش خۆی لەوەدا دەبینێ، ئەو پیاوە، سوپای داگیرکەری ئیمپریالیزمی بریتانیای، لە پشتەوە و بە قاچاغەڕێدا، بۆ سەر لەشکرەکەی شێخ هێناوە.
بەپێی لاپەڕەکانی « چیم دی »، جەنگەکە لە(22/یونی/1919)دا ڕوویداوە. کەچی دوای ئەوەی نزیکەی هەشتا ساڵ، بە سەر ئەو ڕووداوەدا تێپەڕدەبێ، ئێستاش دەسی ناپاکیی بۆ ئەو پیاوە ڕادەکێشرێ.
بەڵام ئەوا ئەوڕۆ، یەکەم کەس و یەکەم ڕووناکبیری کورد « دوکتۆر کەمال مەزهەر »، پێ بە جەرگی خۆیدا دەنێ، دەیەوێ، پلەوپایەی نیشتمانپەروەریی و کۆمەڵایەتیی، بۆ موشیر ئاغا بگێڕێتەوە، دوای ئەوەی ئەو پیاوەی لە مێژووی کورددا، چەند جارێ وەک ناپاکێ ناساندووە و دەڵێ:(من بۆ خۆم سێ جاران لە نووسینی بڵاوکراوەی خۆمدا ئەو قسەڵۆکە هەڵبەستراوەم تۆمارکردووە، داخەکەم هەر سێ جارەکەش بە زمانی ڕووسی بوون)«5،10» ئێستاش دەیەوێ، ئەو غەدرەی لە گیانی ئاغای هەمەوەند کراوە، بە زیادەوە تۆڵەی بۆ بکاتەوە. بۆیە لە کۆتایی گوتارەکەیدا، داوای لێبووردن لە گیانی پاکی دەکا، بڕوانامەی پاکیی و نیشتمانپەروەریی بۆ مۆردەکا و دەڵێ:(من بەش بە حاڵی خۆم، زۆر بە گەرمی، داوای لێبووردن لە موشیری حەمەی سلێمان و هۆزی سەربەرزی هەمەوەند و شۆڕەسوارانی دەکەم.)«5،10»
ئەم دید و بۆچوونە نوێیەی دوکتۆر کەمال، ئەوەمان بیر دەخاتەوە، کە مێژوو لە گەلێ شوێنی ئەم جیهانە و لە هێندێ بواردا،، چەندین جار خۆی دووبارە و چەند بارەدەکاتەوە. ئەوەتا، دوای پتر لە هەشتا ساڵی ڕەبەق، ئێسکەکانی بنەماڵەی ڕۆمانۆڤی دوا تزاری ڕووسیا، لە گۆڕ دەردەهێنن و زۆر بە ڕێزەوە، لە تەنیشت باووباپیرانی خۆیانەوە دەیاننێژن. هەروەها لە سەردەمی خرۆشێڤدا، لە یەکێتی سۆڤیەت، پەیکەرەکەی ستالینیان لابرد و مافی ئەندامێتیشیان لێ سەندەوە، کەچی پاشان لە سەردەمی برێژنێڤدا، پلەوپایە و ڕێزی تایبەتیی خۆیان بۆ گێڕایەوە. لە عێراقیشدا، هەمووی چەند ساڵێ لەمەوبەر بوو، زۆر بە چاکە باسی ڕۆڵی بنەماڵەی شا فەیسەڵیان دەکرد و مەزراکانیان بۆ هەڵبەستنەوە. گەر ئەوڕۆ لە کوردستانی بندەسی ئێمەشدا،

شتێ لەو ڕووداوە مێژوویی یانە ئێقبداتەوە، شتێکی سەیر نییە!
بەلام با جارێ، لێرەدا هەڵوێستەیە بکەین، پەلەنەکەین، بەخێرایی سەری قایلبوون بۆ دوکتۆر نەلەقێنین. هەر لەبەرئەوەی، مێژوونووسێکی شارەزا، بە توانا و ناسراوی وەک دوکتۆر، سەرەداوی گرێکوێرەی کلافەی گرفتێکی مێژوویی، لەو چەشنەی بۆ کردوینەتەوە، ئیدی هەر لە خۆمانەوە و بێ بەڵگە، لە پشتی ملی بۆ بدەین و پشکیرییبکەین.
هەرچەندە، بەم هەواڵە نوێیەی دوکتۆر، هێندێ لە ڕووناکبیر و نووسەران، تووشی دڵەڕاوکە، دڕدۆنگیی و ڕاڕایی دەبن، بە چاوی گومانەوە لە مێژووی نەتەوەکەمان دەڕوانن، وایانلێدێ، بیربکەنەوە، پتر بە دوای ڕاستییەکاندا بگەڕێن. لەگەڵ ئەوەشدا، دوکتۆر هەوڵیداوە، تاڵەمووی باریکی ملی خۆی، لە دەس چەقۆی تیژی مێژووی تاوانباریی ڕزگاربکا. بەلام هێشتا زووە و زۆری ماوە، ئەو ڕاستییەی دوکتۆر دەیەوێ، بڕوامان پێبهێنێ، بە تەواویی لە نێو بیر و هۆشی خوێندەوار و نووسەران بە تایبەتیی و کۆمەلانی خەلک بە گشتیی، جێگەی بکاتەوە و وەک ڕاستییەکی بێ چەندوچوون بیچەسپێنێ. چونکە :
1. تا ئێستا، هەموو سەرچاوە مێژوویی یەکانی وەک (یاداشتەکانی ڕەفیق حیلمی، چیم دی ئەحمەد خواجە ... تاد)، کە نووسەرەکانیان لەو ڕۆژگارانەدا، لە نێو جەرگەی کارەساتەکاندا ژیاون، ئەو ناپاکییەی موشیر ئاغایان لە نووسینەکانی خۆیاندا تۆمارکردووە، تا دواڕۆژەکانی ژیانیشیان، لێی پەشیمان نەبوونەتەوە و هیچ کەسێکیشیان پاکانەیان بۆ نەکردووە. با بزانین، ئەو دوو نووسەرە، لەو بارەیەوە چیمان بۆ دەگێڕنەوە؟
مامۆستا ڕەفیق حیلمی، لە یاداشتەکانیدا دەڵێ: (لەم دەربەندەوە کە بە لەشکری شێخ مەحموود تەنرابووەوە و گیرابوو، تێپەڕین بۆ لەشکرەکەی ئینگلیز شتێکی ئاسان نەبوو. « شێخ مەحموود »یش ئەوەی بە بیرا نەئەهات، کە لە لایەکی ترەوە بتوانن، لە دەربەندەوە تێپەڕن و هەڵمەتیان بەرنەسەر. چونکە لە زەمانی ئاسوورییەکانەوە تا ئەو ڕۆژە، هەر لەشکرێکی دوژمن ڕووی کردبێتە ئەم وولاتە، تا لە شەڕی ئەم دەربەندە سەرنەکەوتبێ، نەیتوانیوە پێ بنێتە ئەو دیوی شاخەکەوە. بەلام بە « ڕابەر »ی « موشیری

حەمەی سلێمان »، یەکێک لە ڕەئیسە بەگزادەکانی « هەمەوەند »، کە ساردی و ناکۆکیی لەگەڵ « شێخ مەحموود » هەبوو، بەشێک لە لەشکرەکەی ئینگلیز، بەیانییەک پێش هەتاوکەوتن و لە ڕێگەیەکەوە بە بیری کەسا نەهاتبێ، لە لای ڕاستی دەربەندەوە بە شاخەکانا سەرکەوت. لە سفیدەی بەیانا و لە کاتێکا کە شێخ مەحموود لە بەردەمی دەربەندەوە بە تەمابوو، هەڵمەت بەرنەسەری، لە پشتەوە دەورەیان دا.)«7، 124-125».

لێرەدا مامۆستا حیلمی، تەنیا باسی ناپاکییەکەی موشیرئاغا و دەربەندی بازیان دەکا. هەروەها دوکتۆریش هەر باسی ئەو ڕووداو و شوێنە دەکا. بەڵام « ئەحمەد خواجە »، جگە لە جەنگەکەی دەربەندی بازیان، لە چەند جێگایەکی دیکەی بیرەوەرییەکانیدا، ناوی موشیری هەمەوەند دەهێنێ، باسی پەلاماردان و هێرشەکەی « تاسڵوجە »ش دەکا، بە چ شێوەیە، ڕۆڵی ناپاکانەی خۆی تێدا بینیوە.

دوای ئەوەی، ئەحمەد خواجە، تابلۆیەکی ڕەنگاوڕەنگی، چۆنێتی شەڕەکە و ئازایەتی بێچووە شێرانی کوردمان بۆ دەکێشێ، پاشان باسی موشیر ئاغا دەکا و دەڵێ:(تا پاش نیوەڕۆ، تاسڵوجە بوو بە گۆڕستانی ئەو سوپایە و گیاندار لە دوژمن بڕا. وا ئەزانم، زابتێک لەگەل مشیری حەمەی سلێمانی هەمەوەندا ڕزگاری بوو.)«1، 41» ئەمە ئەوەمان بۆ دەسەلمێنێ، موشیر ئاغا لە شەڕی تاسڵوجەدا بەشداریی کردبێ، کە چەند ڕۆژێ پێش شەڕی دەربەندی بازیان ڕوویدابوو. پاشان لە جێگایەکی دیکەدا دەڵێ:(لەو کاتەدا، کە لە لای حاجی سەیید عومەر بووم، پیاوێکی شاڵ سەوز بەسەریان هێنا. لە ناو پێڵاوەکانیا نامەیەک دۆزرابۆوە، دایە دەستم، فەرمووی چی نووسراوە؟ ئەمە بوو: لە ع. بۆ م. ئەژەون خ ناچێت. پێی وت: نێرە مراوی لە وشکی مەلە ئەکەیت، ئەمە چییە؟ وتی سێ زابت دایانمێ، کە بیبەم بۆ مشیر ئاغا. وتیان بڵێ خواردن ناچێت.)«1، 45» ئەمەش ئەوەمان بۆ دەردەخا، موشیر ئاغا نەک هەر لە شەڕەکاندا بەشداریکردووە، بەڵکوو تۆڕی سیخوڕیشی ڕێکخستووە.

دەربارەی جەنگەکەی دەربەندی بازیانیش دەڵێ:(لە ژێر جڵەوکێشیی مشیر ئاغای هەمەوەندا، کە بە فەرمانی حوکمداری کوردستان کرابوو بە سەرۆکی

هێـــزی چەمـــچـــەمـــاڵ، لە لارێی جیـــای دەربەندەوە، لە چەپ و ڕاست و ڕووبەڕوو، بە هێـزێکی سوارەی گیان بەلاشی هیندییەوە، بە سێ لێشاوی بەدبەختی و خـوێنمـژ، لە ناکـاو و سـپـیـدەی عـاسـمـانـدا هێـرشـیـان هێنا.)«48-47،1» پاشان دەڵێ:(لەسەر پیشاندان و پەیامی مشیر ئاغا، بە برینداریی شێخ مەحموود لەگەڵ شێخ حەمە غەریب بە یەخسیر گیران و بران بۆ بەغداد و دوایی جەنگیش هات.)«48،1»

هەڵبـەتە شێخ مـەحـمـوود خۆی، لەو کـاتەدا مـوشـیـر ئاغـای دیوە، بۆیە ئەم قسەیە باسدەکرێ، ئەگینا چۆن موشیر، شێخی پیشانی ئینگلیزەکان داوە؟!! وا بزانم، ئەم چەند کۆپلەیەی لەو دوو سەرچاوەیەوە وەرمـانگرت، گـەواهی ئەوە دەدەن، موشیر ئاغا لەو سەردەمەدا، پێوەندیی بە ئینگلیزەکانەوە هەبووە و دژی لەشکرەکـەی شـێـخ مـەحـمـوود لە کـاردابووە. ئەو دوو پیـاوەش، خوێندەوار و ڕووناکبیری سەردەمی خۆیان بوون، لەو باوەڕەدانیم، شتێکی تایبەتیـشـیـان لەگـەڵ مـوشـیـر ئاغـادا هەبووبێ، تا ئەو بوختـانانەی بۆ هەڵبەستێ!

2 . ڕاستە وەک دەماوەم دەگێڕنەوە و دەڵێن: موشیر ئاغا لە پێشدا، لەگەڵ شۆڕشگێڕەکان بووە، پاشان لەگەڵ شێخ مەحمووددا تێکچووە، بۆیە پەنای بۆ بەر ئینگلیـزەکـان بردووە. بەڵام جگە لەوەی، هیچ شتێ پاسـاوی ناپاکـیی نـادا، تا ئێـسـتـــاش، چ بە دەمی و چ بە نووسین، لە مـێـژووی کـورددا نەبیسراوە، دوای ئەو ڕووداوە، کەس بە نیشتمانپەروەر باسیکردبێ.

3. هێـشـتـا خـوێندەوار و نووسـەرانمان، بە تەواویی هەمـوو کونوقـوژبنی نووسـراوەکـانی مـێـژوویان نەپشکنیـوە، هەمـوو بەڵگەنامـەکـانی ئەرشـیـفی بریتـانیـا، بە دوای ئەو ڕووداوەدا نەگـەڕاون. تەنانەت دوکـتـۆر خۆشی، زۆر لەو کارە دڵنیـانییە، بۆیە داوا لە ڕووناکبیر و نووسـەران دەکا، بۆ دڵنیـایی تەمـاشـای بەڵگەنامـەکانی ئەرشـیـفی بریتـانیـا بکەن و دەڵێ:(ئەم باسـەی مـوشیـری حەمەی سلێـمـان پێویستی بە پێداچوونەوەیەکی قووڵە.)«5،10» هەروەها دەڵێ:(خـۆزگـــە ئەو کـــوردانەی لە هەندەرانن، بە وردی لە ناو فـایلەکـانی وەزارەتی مـەسـتـەعـمـەرات و فرۆکـەوانیی بریتـانیـادا بە دوی ئەم باسەدا دەگەڕان، چونکە من هەموویانم لەبەر دەستدا نییە.)«5،10»

کەواتە پێویستە بزانین، ئەو ئەرشیفە دەوڵەمەندەی بریتانیا، چی دیکەی لەسەر ئەو ڕووداوە بە تایبەتیی و لەسەر کێشەی کورد بە گشتیی، لە نێو هەناوی خۆیدا حەشارداوە، تا ئەو کاتە بە بەڵگە و لێکۆڵینەوە، لە هەموو باری سەرنجەکان بدوێین، ئینجا پێویستە بڕیار بدەین!

4. پاشان دوکتۆر لەسەر باسەکەی دەڕوا و دەڵێ: (لەو سەدان بەڵگەنامەیەی ئەو ڕۆژگارە، کە من دیومن ناوی موشیری حەمەی سلێمان بە خراپی نەهاتووە. بە پێچەوانەوە، لەم چەندانەدا لە بەڵگەنامەیەکدا، وەک کوردپەروەرێک ناوی هاتووە. یەکێکە لەوانەی سەرەتای سییەکان داوای مافە ڕەواکانی کوردی کردووە.)«5،10»

دەبێ، لێرەدا ئەوە بڵێین: مەرج نییە، کاتێ دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستان، بە چاکە باسی کوردێکیان کرد، بە نیشتمانپەروەر لە قەڵەمیاندا، ئیدی ئەوان ڕاست بکەن و ئێمەش باوەڕیان پێبکەین. چونکە پێویستە، بزانین، بۆچی بەو شێوەیە، بە شانوبازوویدا هەڵدەدەن و بە نیشتمانپەروەری دادەنێن؟ ئایا ئەو سەردەمەی خوارووی کوردستان، لە لایەن ئیمپریالیزمی بریتانیاوە داگیرکرابوو، خەسڵەتی نیشتمانپەروەریی، بە چ سەنگ و تەرازوویەک دەکێشرا؟ نیشتمانپەروەریی لای ئینگلیزەکان چی دەگەیان؟ ڕەنگوبۆی چۆن بوو؟ کێ ئەو مافەی هەبوو، ئەو ناسنامە گرنگە بە خەڵکی ببەخشێ؟ ئینگلیزەکان یا نووسەر و شۆڕشگێڕەکانی کورد بۆیان هەبوو، بڕیار بدەن، نیشتمانفرۆش لە نیشتمانپەروەر، ناپاک لە پاک، ڕەش لە سپی جیابکەنەوە؟ جگە لەوانەش، گەر موشیر، بە ڕاستیی پیاوی ئینگلیز بووبێ و ناپاکیی لە شۆڕشەکەی شێخ مەحموود کردبێ، مەرج نییە، هەموو کاتێ، داگیرکەر فایلی ناپاکیی پیاوەکانی خۆی، بۆ خەڵکی ئاشکرابکا و پەردەیان لە ڕوو هەڵماڵێ، تا ئاوی نێوچەوانیان نەتکێ و خەڵکی دیکەی پێ بەچەترسێن نەبێ.

هەروەها، لە مێژووی کۆن و نوێی کورددا، چەندین نموونەی ناکۆکیی و ناپاکیی، لەو بابەتەی موشیر ئاغامان هەیە. هێندێ کەس لە سەرەتادا، نیشتمانپەروەر و شۆڕشگێڕ بوون، پاشان ناپاکییان لە خاک و نەتەوەکەی خۆیان کردووە. هێندێکی دیکەش، هەر لە بنەڕەتدا خۆفرۆشبوون، بەڵام

پاشـان هۆشـیـان بە بەر خـۆیاندا هاتۆتەوە، وازیان لە ڕێگای ناپاکـیی و دوژمنایەتی نەتەوەکەیان هێناوە، بەرانبەر بە داگیرکەری بیانیی ڕاوەستاون و ڕاپەڕیوون. تەنانەت هێندێکیشیان لەو ڕێیەدا، گیانی پاکیان بە دایکی نیشتـمـان بەخشـیوە و لە سێدارەدراون، بە خوێنی گەش و ئالـیـان، پەڵە چڵکنەکانی ناپاکیی ژیانی خۆیان شتـۆتەوە، بەو شێـوەیە باجی ناپاکـیی خۆیان داوە. بۆ نموونە « یەزدانشێر » ناپاکیی لە شۆڕشەکەی « میر بەدرخان بەگی بۆتان »کرد، لەگەڵ سوپای تورکدا، پەلاماری شۆڕشگێڕەکانیان دا و ئاگری شۆڕشەکەیان کوژاندەوە. کەچی هەر هەمان « یەزدانشێر »ی ناپاک بوو، دوای ماوەیە، گەورەترین شۆڕشی دژی تورکە عوسمانییەکان بەرپاکرد. بەپێی بۆچوونی، هێندێ لە نووسەر و مێژوونووسان، بڵێسەی شۆڕشەکەی « یەزدانشێر »، لەوەی « میر بەدرخان »، گەلێ بەتینتر و گەشەدارتربووە، لە زۆر ڕووەوە، ڕێکوپێکتر، بەهێزتر و پێشکەوتووتر بووە.

ئەوە جگە لەوەی دەتوانین، لەو بارەیەوە، چەندین نموونەی زیندووی دیکەی نوێ، لە هەمـوو بەشـەکـانی کـوردسـتـاندا، لەسـەر سـەرانی ئەوڕۆی کـورد بهـێنینەوە. ئەمـە گـەر شـتێ بگەیەنێ، تەنیـا ئەوەیە، مـرۆڤ لە هەمـوو قۆناغەکانی ژیانی خۆیدا لێیدەوەشێتەوە، قاچی بەرەو لێواری چاڵی ڕەشی ناپاکیی هەڵخزێ و ناپاکیی لە خۆی، ڕێکخراوەکەی و نیشتمانەکەی بکا.

لە هەمـان کـاتیـشـدا بۆی هەیە، لە قـۆناغـێکی دیکەی ژیانیـدا، بیـرێ لە خـراپەکاریی و ناپاکـیـیـەکـانی خـۆی بکاتەوە، وەک نیـشـتـمـانپـەروەرێ سەرلەنوێ تێهەڵچێتەوە، لە پێناوی ئازادیی، سەربەخۆیی و سەرفرازیی گەل و نیشتمانەکەیدا تێبکۆشێ و قوربانییدا. جا موشیر ئاغاش لەم یاسایە، بەدەرنەبووە و بەدەرنییە. گەر لە سەردەمی شێخ مەحموودا، دەسی لەگەڵ ئینگلیـزەکـاندا تێکەڵاوکـردبێ، تەنیـا بۆ ئەوەی پشـتی شـێخ لە زەوی بدا، دوورنییە، لە سییەکاندا پەشیمانبووبێتەوە، وەک دوکتۆریش دەڵێ: داوای مـافـە ڕەواکـانی کـوردی کـردبێ! بەڵام جـارێ ئەو گـریمانە، لە لاپەڕەکـانی مێژووی ئەم هەشتا ساڵەی دوایی کورددا، هیچ لەو ڕاستییە ناگۆڕێ، تا ئەو ڕووداوە بە تەواویی ڕووننەبێتەوە، تا بەڵگەی نیشتمانپەروەریی ئاغامان دەسنەکەوێ، هەر وەک هەموو ناپاکێکی دیکەی نەتەوەکەمان تەماشادەکرێ.

پاشـان دوکـتـۆر بەڵگەیەکی دیکە دەهێنێتـەوە و دەڵێ: (جـەنراڵ فـرێزەر پێویستی نە بە موشیری حەمەی سلێمان، نە بە هیچ کوردێک بوو تا بە سەر هێزەکەی شێخ مەحـموودا سەر بکەوێ، هێـزەکـەی ئەو بریتی بوو لە دوو لیوای پیادە و سوارەی سیخ و گورگەی شەڕکەری شاخاویی مەشقپێکراوی پڕ لە چەک و تفاقی نوێ و ژمارەیەکی زۆر لە زرێپۆش و تۆپی هەمەچەشنە، کە هاتبوونە جەنگی هێزێکی بچووکی بێمەشقی کەم چەک و تفاقی کۆن، کە تەنیا باوەڕیان بە کەرامات و تەلیسـمی گوللەبەندەکەی شێخ مەحموود بە ڕادەی یەکـەم و کـوردایەتی بە ڕادەی چوارەم لە سەنگەری شـەرەفـدا کـۆی کردبوونەوە.)«5،10»
تاقیکردنەوەی مێژوویی ڕاپەڕین و شۆڕشەکانی کورد، ئەوەمان بۆ دەردەخا، ئەم بەڵگەیە بێ بنچینەیە و لە ڕاستـیـیـەوە دوورە. چونکە داگیـرکـەرانی کـوردسـتـان، گـەر لەوەش بەهێـزتربووبن، گـەر سـوپاکـانیـان لەوەش گـەورەتر بووبن، گـەر سەربازەکـانیان لەوەش زیاتر مـەشـقـیـان پێکرابێ، گـەر لەوەش زیاتر چەکی جۆربەجۆری مۆدێرنیان هەبووبێ، وەک دوکتۆر باسیدەکا، ئەوا هێشـتـا هەر پێویسـتـیـان بە یارمەتیی و چاوساغـیی خۆفرۆشانی نێوخۆ هەبووە. بۆ نموونە: سوپای داگیرکەری دەوڵەتی عێراق، کە وەک ئینگلیزەکان سـوپایەکی نامـۆ و بیـانیی نیـیـە، زۆربەی زۆری سـەربازەکـانی، لە ڕۆڵە ڕەشوڕووتەکـانی گـەلانی عـێـراق پێکهـاتووە. دەوڵـەتی عـێـراق، باشووری کـوردسـتـان بە بەشێ لە خـاکی خۆی و نیـشـتـمـانی عـەرەب دەزانێ، واتا شارەزاییەکی باشی لە کوردستاندا هەیە. کەچی لەگەڵ ئەوەشدا، لەو ڕۆژەوە ئەو دەوڵـەتە عــەرەبیـیــە دامــەزراوە، هەر کــاتێ ڕاپەڕین و شــۆڕشــێکی چەکـداریی، لە باشـووری کـوردسـتـانـدا بەرپابووبێ، سـەرانی ئەو دەوڵەتە داگیـرکـەرە، هەمیـشـە پەنایان بۆ بەر پوازی کـوردیی و خـۆفرۆشـانی نێوخۆ بردووە، تا هێـرش بۆ سەر بنکە و سەنگەرەکـانی پێشمەرگەی کورد بەرن. چونکە هەمـیشـە لە هێزی پێشـمـەرگە ترساون، ویسـتـوویانە، بە کەمـترین زیان، شۆڕشەکـە جوانەمەرگ بکەن. لەبەرئەوە، هەمـیـشـە پێـویسـتـیـان بە جاشەکورد هەبووە، تا وەک چاوساغێ پێشیانکەون، ڕێگایان پیشـاندەن، لەگـەڵ ئەوەشـدا، سـەردەمـەکـەش گـەلێ گـۆڕاوە، چەکی باشـتـر و فـڕۆکـەی

جەنگیی مۆدرێنیشیان هەیە، ئەو نەخشانەی(هەموو شار و شارۆچکە و گوند و شاخ و داخ و گرد و تەپۆڵکە و دارستان و گۆم و ڕووبار و جۆگەی کوردستانیان بست بە بست پێوابوو)«5،10»، دوێنێ لای ئینگلیزەکان دەسدەکەوتن، ئەوڕۆ هەمان نەخشە و بگرە باشتریش، لای داگیرکەری دەوڵەتی عێراقیش چنگدەکەون.

ئەوە جگە لەوەی، هەمووی چەند ڕۆژێ، پێش ئەوەی ئەو جەنگەی دەربەندی بازیان ڕووبدا، شۆڕشگێڕەکانی کورد لە تاسلوجە، پەلاماری سوپای داگیرکەری ئینگلیزیان دا. جگە لە کوژراو و بریندار، وەک دوکتۆر خۆشی دەڵێ: (لەو شەڕەدا ئینگلیزەکان شکان. بەپێی سەرچاوەکانی خۆیان چوار زرێپۆش و نۆزدە ئۆتۆمبیلی فۆردیان تێکشکێنران.)«5،10» جا ئیدی خەڵکینە هەر خۆتان بڵێن، هێزێکی وا کەم، بە چەند پارچە چەکێکی کۆنەوە، لە بەرزاییەکی وەک تاسلوجەدا، پەلاماری سوپایەکی گەورە و پڕ چەکی مۆدرێنی ئینگلیزیان دابێ،(کە لە تفەنگی پەڕپووتی ماوزەر و بڕنە و چەقۆ و خەنجەر و توورەکەیەک نانەوشکە بەولاوە هیچی تریان پێ نەبووبێ)«5،10»، تەنیا پشت و پەنایان، تەنیا سەرچاوە و قەڵەمی هێزی دەس و ئەژنۆیان، هەر خۆیان بووبێ، وەک دوکتۆریش خۆی گەواهییان بۆ دەدا و دەڵێ: (تەنیا باوەڕیان بە کەرامات و تەلیسمی گوللەبەندەکەی شێخ مەحموود بە ڕادەی یەکەم و کوردایەتی بە ڕادەی چوارەم کۆی کردبێتنەوە)«5،10» ئیدی دوای ئەو سەرکەوتنە مەزنەی کورد، دوای ئەو تێکشکاندنە بێتاپرووەی ئینگلیزەکان، دوای ئەو هەموو زیانە گەورەیەی، لە شەڕی تاسلوجەدا لە سوپای ئینگلیز کەوت، بۆچی دەبێ، ژەنەراڵ فرێزەر لە هێزی کورد نەترسابێ و پەنای بۆ بەر یەکێکی وەک موشیر ئاغا نەبردبێ؟!!
بۆچی دەبێ، پێویستی بە موشیری حەمەی سلێمان یا هیچ کوردێکی دیکە نەبووبێ، تا بە سەر هێزەکەی شێخ مەحموودا سەرکەوێ؟ ئایا دوژمنان و داگیرکەران، بۆ ئەوەی سەرکەون، هەموو هۆیە بەکارناهێنن؟ لە هیچ شتێ سڵدەکەنەوە؟ ئایا مارانگاز لە خشەی مار و مێروو ناترسێ؟!!

هەروەها دوکتۆر لە جێگایەکی دیکەی گوتارەکەیدا، دەربارەی هێزی شۆڕشگێڕەکان دەڵێ: (بە داخەوە، شێخ مەحموود بۆ ئەو کارە گەورەیەی بە

هەزار ناری عەلی و ئەمسەر و ئەوسەر ئەوجا توانیبووی سێ سەد چەکدارێک کۆبکاتەوە.)«5،10»، دیارە، گەر ئەم ژمارەیەی دوکتۆر باسیدەکا، لە بەر ڕۆشنایی ئەو زانیارییانەی لە سەرچاوەکاندا هەن، بەراوردیانبکەین، ئەوا بۆمان دەردەکەوێ، ڕاست نییە. چونکە وەک سەرچاوەکان بۆمان دەگێڕنەوە، هێزەکە گەلێ لەوە زیاتر بووە. شێخ مەحموود هێزەکەی خۆی بە سەر سێ دەستەدا دابەشکردووە. دەستەی یەکەم لەگەڵ شێخ قادری برای لە نزیک چەمچەماڵ، دەستەی دووەم لەگەڵ مەحموود خانی دزلی لە نزیک قەرەهەنجیر و دەستەی سێیەمیش لەگەڵ خۆیدا لە دەربەندی بازیان بوون. هەر بە تەنیا ئەو هێزەی شێخ قادر سەرپەرشتیی کردووە، لەو ژمارەیە پتربووە. لەو بارەیەوە، مامۆستا حیلمی دەڵێ:(« شێخ مەحموود » فەرمانی دا بە « شێخ قادری » برای کە دەسبەجێ بە خۆی و «500» سواری کوردەوە بچێتە« بنە » کە ئەکەوێتە «4» میل ئەو لای باکووری چەمچەماڵ.)«121،7»

بۆیە تا ئەو ڕۆژەی، هەموو ڕاستییەکان بۆ جەماوەری گەل، بە تەواویی ڕووندەبنەوە، بەڵگە مێژوویی یەکان دەیسەلمێنن، ئەو دید و بۆچوونانەی دوکتۆر کەمال، هەروا لە خانەی گوماندا دەمێننەوە. لەبەرئەوە، با زۆر زوو بڕیارنەدەین، پەلەنەکەین، چونکە گەر پەلە لە تاوانبارکردنی موشیردا کرابێ، ئەوا پێویستناکا، پەلە لە سڕینەوەی ئەو تاوانەدا بکرێ، تا جارێکی دیکەش بە هەڵەدا نەچینەوە، سەرلەنوێ تاوانباری بکەینەوە و دیسانەوە لە بۆچوونەکانمان پەشیمانبینەوە. بەڵام لەگەڵ هەموو ئەمانەشدا، دوکتۆر کەمال کارێکی گەلێ چاکی کردووە، چونکە لە دەرگای باسێکی مێژوویی وا گرنگی داوە، ئەو دەرگایەشی لە بەردەمی ڕووناکبیر و نووسەرانی کورددا، لە سەر گازی پشت بە ئاواڵەیی بەجێیهێشتووە.

هەڵبەتە کارێکی زۆر پێویست و ڕەوایە، گەر هەموو کاتێ، بە چاوی گومانەوە لە هەموو شتێ بڕوانین، بە دوای ڕاستیدا بگەڕێین، هەوڵبدەین، هەڵەکانمان ڕاسکەینەوە، پەڵەی تاوانە ڕەش و چڵکنە مێژوویی یەکان، بە بەڵگەی ئەکادیمییانە بشۆرینەوە، دەسی ناپاکەکانی مێژوو، بۆ ڕۆڵەکانی گەل ئاشکراکەین، ناویانبزڕێنین و لە قاویانبدەین. لە هەمان کاتیشدا، ئەو

کوردانەی بە خۆڕایی، سوکایەتییانپێکراوە، تاوانی ناپاکییان وەپاڵخراوە و ناویان لەکەدارکراوە، زۆر بە دڵپاکیی و لەخۆبووردنەوە، داوای لێبووردن لە گیانی پاکی خۆیان و نەوەکانیان بکەین و بە چاوی ڕێزەوە تەماشایانبکەین. وەک دەڵێن، مێژوو لە قۆناغە جیاوازەکانی کۆمەڵگەی مرۆڤایەتیدا، هەر خاوەن دەسەڵاتە بەهێز و تواناکان نووسیویانەتەوە و دەشینووسنەوە. بەڵام مەرجنییە، ئەو مێژووە مێژوویەکی ڕاستودروست بێ، ئاوێنەیەکی بێگەرد و بالانمای ڕووداوەکانی، سەردەمە جیاوازەکانی ئەو کۆمەڵگەیەبێ. بۆیە دەبێ، ڕووناکبیر و نووسەرانی کوردیش، پەندێ لەم ڕووداوانەی سەردەم وەربگرن، بە چاوی ویژدان و ڕاستییەوە لە مێژوو بڕوانن، بە شێوەیەکی ئەکادیمییانە، لاپەڕەکانی مێژووی کورد برازێننەوە، پەنا بۆ ئەرشیف و بەڵگەنامەکانی کورد و بیانیی بەرن، بە دەسپاکییەوە بیانگوێزنەوە و بەکاریانبهێنن، دوور لە گرێوگۆڵی سایکۆلۆژیی، بەرژەوەندیی تایبەتی تاکەسیی، بنەماڵەیی و ڕێکخراوەیی، مێژووی نوێی کورد، بۆ نەوەکانی داهاتوومان، وەک چۆن هەیە، هەر بەو شێوەیەش تۆماربکرێ، ئەگینا مێژوویەکی زۆڵەک و پڕ لە درۆدەلەسەی لێ دەردەچێ. گەر ئەوڕۆش ڕووناکبیر، نووسەر و مێژوونووسان، لە بەر هەر هۆیە بێ، چاو لە ڕاستییەکان بنوقێنن، ئەوا زۆر دڵنیام، لە پاشەڕۆژدا، ڕۆڵە شارەزا و بە ئەمەکەکانی کورد، هەموو هەڵە مێژوویی یەکان ڕاستدەکەنەوە، مێژوویەکی ڕاستەقینە و گەشاوەی کوردمان بۆ تۆماردەکەن.

1998/08/08

تێبینیی :
دەقی ئەو کۆڕبلانەی لە(یاداشت و چیم دی) یەوە وەرگیراوون، دەسکاریی ڕێنووسەکەیم کردووە، بەو شێوەیەی لەگەڵ ڕێنووسی ئەوڕۆدا بگونجێ.

قەرز کۆن دەبێ، بەڵام نافەوتێ!

دوای ئەوەی بەلشەفیکەکانی رووس، بە سەرکردایەتی لینین، لە (17/ئەکتۆبەری/1917)دا، کۆدەتا خوێناوییەکەیان بە سەرکەوتوویی بە ئەنجامگەیاند، دوا تزاری ئیمپراتۆریای رووسیا (نیکۆلای ئەلێکساندەرەڤیچ رۆمانۆف، 1894-1917)یان ناچارکرد، واز لە دەسەڵات و فەرمانڕەوایی بهێنێ. بەڵام لینین بەوەش وازی لێ نەهێنا، بەڵکوو هەموویان گرتن، پاشان بە شێوەیەکی نارەوا، خۆی، هاوسەرەکەی، منداڵەکانی، پزیشکی تایبەتیی خێزانەکەی و چەند دەسوپێوەندێکیان گوللەبارانکردن. دوای ئەوەی لاشەکانیشیان بە تێزاب سوتاندن، هەر بە کۆمەڵ لە گۆڕێکدا شاردیاننەوە.
ئێمە لێرەدا، لە هۆکارە سەرەکییەکانی، ئەم کردەوە خراپەی کۆمۆنیستەکان ناکۆڵینەوە، چونکە ئەوە کاری ئێمە نییە و دادگای مێژوومان بۆ لینین و هاورێکانی دانەناوە. بەڵام ئەوەی تا ئێستا، لە دووتوێی پەرتووکەکاندا نووسراون، لە سەر زاران و لە نێو کۆمەڵانی خەڵکیدا بڵاوە، ئەوەیە، کۆمۆنیستەکان دەیانویست، بە یەکجارەکی کۆتایی بە دەسەڵاتی بنەماڵەی رۆمانۆف بهێنن، لاپەڕەیەکی نوێ، لە مێژووی نەتەوەی رووسدا هەڵبدەنەوە،

دەسەڵات لە دەس کوڵاک، بۆرژوا و سەرمایەدارەکانی ڕووس بسێنن، دەوڵەتی کرێکار و جوتیار دامەزرێنن، ژێرخانی ئابووریی و کۆمەڵایەتیی کۆمەڵگەی ڕووس بگۆڕن، سیستێمێکی نوێی ئابووریی، لە گشت ڕووسیا و وڵاتەکانی بندەسیدا بچەسپێنن.
هەرچەندە وا باوبوو، لێنین لەو باوەڕەدابوو، تا یەکێ لە بنەماڵەی ڕۆمانۆف لە ژیاندا بمێنێ، مەترسییەکی گەورە، بۆ سەر پاشەڕۆژی شۆڕشە پرۆلیتاریاکەیان پەیدادەکا. دوورنییە، ئەو بنەماڵەیە دەسەڵات پەیداکەنەوە و تۆڵەی خۆیان بسەننەوە، دواتریش هەموو نەخشە و پلانەکانی لێنین و هاوڕێ بەلشەڤیکەکانی پوچکەنەوە. لەبەرئەوە، لێنین بڕیاریداوە، بە یەکجاریی و بۆ تاهەتایە، پاکتاویانکا. بەڵام ئەز لەو باوەڕەدام، گەر ئەو بۆچوونەش ڕاستبێ، ئەوا بەشێکی زۆری هۆی ئەو کوژکوژییە، بۆ تۆڵەسەندنەوە دەگەڕێتەوە. چونکە(برا گەورەکەی لێنین، ئەلێکساندەر ئیلیچ ئولیانۆڤ، لە ڕێکخراوێکی چەپی تیرۆریستی وەک نەرۆدنەیا ڤولیادا ـ ویستی گەل ـ کاری دەکرد. لە 1/مارسی/1887دا، یەکێ بوو، لەوانەی بەشداریی لە هەوڵی کوشتنی ئەلێکساندەری سێیەمی تزاری ڕووسیادا کرد. دوای ئەوەی ئەلێکساندەر ئولیانۆڤ گیرا، لە 8/مای/1887دا، لە سێدارەیاندا.) «18، 34-35» دیارە، ئەو ڕووداوە لە ژیانی لێنین و بنەماڵەکەیدا، هەروا ڕووداوێکی کەم بایەخ نەبووە، بەڵکوو بە پێچەوانەوە، تا ڕادەیەکی زۆر، کارێکی تەواوی لە هەست و هۆشی لێنین کردووە، پێوەندییەکی توندی، بە باری دەروونیی خودی لێنین خۆیەوە هەبووە، لە دڵ و دەروونی لێنیندا، گرێیەکی سایکۆلۆژیی گەورەی، بەرانبەر بنەماڵەی ڕۆمانۆف دروسکردووە. بۆیە لە ژێر پەردەی لەنێوبردنی دەسەڵاتی بنەماڵەی ڕۆمانۆڤ و پاراستنی شۆڕشەکەیدا، بەو شێوە تراژیدیی و دڕندانەیە، درەختی ئەو بنەماڵەیەی لە ڕەگوڕیشەوە هەڵکێشاوە.
ئەم کارە، لە سەردەمی خۆی و تا دوارۆژەکانی دەسەڵاتی کۆمۆنیستەکان لە یەکێتی سۆڤیەت، بە کارێکی باش و شۆڕشگێرانە لە قەڵەمدەدرا. بە شێوەیە کەسێ نەبوو، دەنگ بەرزکاتەوە و بتوانێ، بڵێ: ئەم تۆڵەسەندنەوەیە لەگەڵ باوەڕی ئاسمانیی و زەمینیدا ناگونجێ، لەگەڵ ڕەوشتی کۆمەڵگەی

مرۆڤایەتیدا ناکۆکە! چونکە کاتێ، یەکێ خۆی بە دەسەوەدەدا و واز لە دەسەڵات دەهێنێ، ئیدی نابێ، بەو شێوەیە سزای خۆی، منداڵ، دەسوپێوەندەکانی بدرێ و گوللەبارانکرێن. پاشان بە مردوویش وازیان لێ نەهێنرێ، لاشەکانیان بە کەرەسەی کیمیاویی بشێوێندرێ.

هەرچەندە، ماوەیەکی زۆر بە سەر ئەم کارەساتەدا تێپەڕیوو، بێ ئەوەی کەسێ لە ڕاستیی ئەو ڕووداوە ئاگاداربێ، تا لە ساڵی(1990)دا، کۆمارە یەککرتووەکانی یەکێتی سۆڤیەت هەڵوەشانەوە، پارتی کۆمۆنیست لە دەسەڵات کەوت. ئیدی کۆمەڵانی خەڵک، وەک شارە زەردەواڵە ورووژان، لەوە زیاتر نەیانتوانی، لە ئاستی کارەساتەکاندا بێدەنگبن. ژۆرنالیست و شارەزایانی مێژوو، بە سەرانسەری دەوڵەتی سۆڤیەتدا بڵاوبوونەوە، لاپەڕەی کۆن و نوێی مێژووی ئیمپراتۆریای سۆڤیەتیان هەڵدایەوە، زۆر بە کولودڵەوە، بە دوای هەواڵەکاندا دەگەڕان، کونوقوژبنی ئەرشیفی دەزگا جۆربەجۆرەکانی دەوڵەتیان دەپشکنی و وەک مریشک چینەیان تێدا دەکرد. پاشان پەردەیان لەسەر، هەموو هەڵەویەڵە و تاوانەکانی کۆمۆنیستەکان لادا، چەندین دەکۆمێنتی گرنگیان دۆزییەوە، ڕۆژبەڕۆژیش لە بەرەوە بڵاویاندەکردەوە و کۆمێنتاریان لە سەر دەنووسی.

لەو سەردەمانەدا، هەر زوو تاوانەکانی کۆمۆنیستەکان، بەرانبەر ڕۆڵەکانی گەلانی سۆڤیەت لە قاودرا. بە تایبەتیی دەنگوباسی « تیرۆری سوور »، کە لە سەردەمی لینیندا دەسپێکرد و لە سەردەمی ستالینیشدا، لە چڵەپۆپەیان تێپەڕاند، بە تەواویی گشت وڵاتەکانی سۆڤیەت و سەراپای جیهانی تەنییەوە. جگە لەوەی بە میلیۆنان خەڵکی بێچارەیان، لە کەمینەنەتەوەیی و گەلانی جیاجیای نێو سنووری چوارچێوەی ئیمپراتۆریای سۆڤیەت، دەربەدەر و پەرشوبڵاوکردەوە، لە زێدی خۆیان هەڵیانکەندن و ڕایانگوێزان، گرتووخانە و زیندانەکانی سیبیریایان، لە خەڵکی بێدەرەتان پڕکرد، چەندین میلیۆن کەسی بێتاوانیان گوللەبارانکرد. بەپێی هەموو ئەو لێکۆڵینەوانەی، مێژوونووسان، زانایانی کۆمەڵناسیی، پۆلیتیککاران و نووسەرانی یەکێتی سۆڤیەتی هەڵوەشاوە، پیشانیان داوە،(لە سەردەمی ستالیندا، نزیکەی 40 میلیۆن کەس لەناوبراوە.)«63،3».

یەکێ لەو فایلە کۆنانەی، دوای ئەم ڕووداوانە سەرلەنوێ هەڵدرایەوە، کارەساتی لەنێوبردنی بنەماڵەی ڕۆمانۆڤ بوو. هەر زوو دەنگوباسەکە لە ڕۆژنامەکاندا بڵاوکرایەوە، وەک دەکومێنتێ لە تێلێڤیزیۆندا پیشاندرا. دوای ئەوەی گۆڕەکەیان دۆزرایەوە، لەو ڕۆژەوە تا ئەوڕۆ، زانایانی ڕووس و بیانیی، لە سۆراغی ساغکردنەوەی پاشماوەی ئێسکەکانیان دان، بۆ ئەوەی بیسەلمێنن، ئایا ئەو چەند پارچە ئێسکەی دۆزراونەتەوە، پێوەندیی بە بنەماڵەی ڕۆمانۆڤەوە هەیە؟

هەر لە ساڵی(1992)شەوە، دەمەتەقێیەکی زۆر توند، لە لایەکەوە لە نێوان پیاوەکانی کەنیسە، کۆمۆنیستەکان و کاربەدەسانی دەوڵەت، لە لایەکی دیکەشەوە، لە نێوان کۆمەڵانی خەڵکدا دروسبوو. پرسیارێ لە گۆڕێدا بوو، ئەویش ئەوە بوو، ئایا تەرمەکانیان بۆ گۆڕستانی تایبەتیی تزارەکان بگوێزرێنەوە؟ ئایا شایانی ئەوەن، لە تەنیشت گۆڕی باوباپیران و کەسوکاریانەوە، بە ڕێزەوە بنێژرێن؟! ئەوە بوو، دوای ئەوەی، بە هۆی هێندێ لە زاناکانی جیناتەوە سەلمێندرا، لە(90%) ئەو ئێسکانەی دۆزرانەوە، بۆ بنەماڵەی ڕۆمانۆڤ دەگەڕێنەوە، ئیدی بڕیاریاندا، زۆر بە ڕێزەوە بگوێزرێنەوە و لە شاری « پێترسبۆرگ » لە کەنیسەی « پێترۆپاڤلۆڤسکەیا »دا بنێژرێن.

هەرچەندە کۆمۆنیستەکان لەو سەردەمەدا، بە کردەوە کۆتاییان بە دەسەڵاتی بنەماڵەی ڕۆمانۆڤ هێنا، لە بنوبێخەوە دەسەڵاتی ڕامیاریی، سەربازیی و ئابووریییان هەڵکێشان. بەڵام وا دیارە، بیریان لەوە نەکردبۆوە، ڕۆژێ لە ڕۆژان ناتوانن، تا سەر ڕاستیی لە جەماوەری گەل بشارنەوە، چونکە لە ڕووی مەڕاڵیی و ویژدانەوە، تاوانێکی گەورەی مێژوویی یان، بەرانبەر ئەو بنەماڵەیە کرد. هەروەها تا ئەوڕۆش نەیانتوانیوە، ناو و ناوبانگی ئەو بنەماڵەیە، لە بیر و هۆشی نەتەوەی ڕووسدا ڕیشەکێشکەن. بۆیە دوای ئەوەی ئەوڕۆ، زیاد لە هەشتا ساڵی ڕەبەق، بە سەر ئەو کارەساتە خوێناوییەدا تێپەڕدەبێ، جگە لە کۆمۆنیستەکان، کە تا ئێستا لە سەر بەندوباوی خۆیان ماون، جارێکی دیکە هێندێ لە پیاوانی ئایین و کەنیسە، کاربەدەسانی دەوڵەتی ڕووسیای فیدراڵ و زۆربەی ڕۆڵەکانی نەتەوەی

رووس، دانیان بەو تاوانەدا نا، داوای لێبووردنیان لە گیانی قوربانییەکانی بنەماڵەی رۆمانۆڤ کرد. پلەوپایەی کۆمەڵایەتیی و رامیارییان بۆ گێرانەوە، زۆر بە رێزەوە، ئێسکەکانیان کۆکردنەوە، سەرلەنوێ بەپێی دابونەریتی ئایینیی خۆیان، لە(1998/07/17)دا، بۆ کەنیسەیان گواستنەوە و لە تەنیشت باووباپیرانی خۆیانەوە ناشتیانن. تەنانەت یەکێکی وەک « باریس نیکۆلایەڤیچ یەلتسن »ی سەرۆک کۆماری رووسیای فیدراڵ و هێندێ لە کاربەدەستانی دەوڵەت، بە شێوەیەکی رەسمیی، لەو رێورەسمەدا بەشدارییانکرد. هەر لەو کاتەدا، « یەلتسن » داوای لە رۆڵەکانی نەتەوەی رووس کرد، ئەو خەباتە خوێناوییەی، نزیکەی یەک سەدە لە رووسیادا بەردەوامبووە، لە بیر خۆیانی بەرنەوە، تا یەکێتیی، برایەتیی و خۆشەویستیی، جێگای بگرێتەوە.
بەو شێوەیە دەبینین، لە لایەکەوە، دادگای مێژوو سزای تاوانباران دەدا. لە لایەکی دیکەشەوە، بۆمان روونددەبێتەوە، ئەو مافەی بە ناڕەوا پێشێلدەکرێ، درەنگ بێ یا زوو، بۆ خاوەنەکانیان دەگەڕێتەوە. کورد ڕاستی فەرمووە : قەرز کۆن دەبێ، بەڵام نافەوتێ. بۆیە ئەو مافە رەوایەی، پتر لە هەشتا ساڵێ دەبێ، وەک مار لە گەردنی نەتەوەی رووسەوە ئالابوو، بۆ خاوەنەکانیان گەڕاندەوە. ئەو قەرزە کۆنەی لای کاربەدەستانی دەوڵەتی رووسیا بوو، هەرچەندە کۆنیش بوو، بەڵام هەر نەفەوتا و دوا پەڕەی مێژووی تاوانەکانیان هەڵدایەوە .
لە روانگەی ئەم رووداوە گرنگە مێژوویی یەوە دەتوانین، سێ وانەی گەلێ بایەخدار هەڵهێنجین :
1. مێژووی رووداو و کارەساتە میللییەکانی هەموو رێکخراوێ، گەلێ، نەتەوە و کۆمەڵگەیەکی دیاریکراو، هەروا بە ساختە تۆمارناکرێ. گەر لە سەردەمێکی دیاریکراویشدا، تاکە دیکتاتۆرێ یا رێکخراوێکی رەفتار فاشیی، بە ئارەزووی دڵی خۆی و بەپێی بەرژەوەندییە تایبەتییەکانی خۆی، چەند نووسەرێکی بەکرێگیراو، چەند پێنووسێکی خۆفرۆش ڕاگرن، وەک دەیانەوێ، لاپەڕەکانی مێژوویان بۆ رەشکەنەوە، بە پێداهەڵدان و ستایشکردن، مێژووی خۆیان، بنەماڵە و رێکخراوەکانیان بۆ برازێننەوە، بە

شێوەیەکی ناڕەوا، درۆ بۆ نەیارەکانیان هەڵبەستن، ڕاستییە مێژوویی یەکانیان بۆ بشێوێنن، ناوەڕۆکی پەرتووکە قەبە تەنگەنەستوورەکانیان، دژی دوژمن و نەیارەکانی خۆیان بۆ بناخنن، مێژووی تێکۆشان، ڕابردووی کەسێتیی و ڕابەرەکانی نەتەوەکەیان بۆ لەکەدارکەن، ئەوا جارێکی دیکەش، ئەم ئەزموونە نوێیەی ڕووسیای فیدراڵ، ئەوەی بۆ سەلماندینەوە، لاپەڕەکانی مێژوو، بە ئارەزووی چەند کەس و ڕێکخراوێ نانووسرێنەوە، شێواندنی مێژوو بەو شێوەیە، تاهەتایە سەرناگرێ، پەتی درۆ کورتە و ڕاستیی بۆ جەماوەری گەل هەر دەردەکەوێ، مێژووش بەو شێوەیەی هەیە و وەک گەل دەیەوێ،، خۆی دەسەپێنێ و دەنووسرێتەوە، ئەگینا مێژوویەکی ساختە و بێئەمر دەردەچێ و بایەخی زانستیی خۆی لە دەستدەدا.

بۆیە هەرگیز ڕێکخراو و پارتە ڕامیارییەکان ناتوانن، بە شێوەیەکی ئەکادیمیی، ڕووداوەکانی مێژوو تۆمارکەن، ناتوانن تاهەتایە مێژووی کارەساتەکانی، قۆناغە جیاجیاکانی نەتەوەکە بشێوێنن، چونکە چاوی مێژوو لە ئاستی هەڵە، تاوان و ناپاکییەکاندا تیژە، ڕۆڵە ڕووناکبیر و شارەزاکانی نەتەوە، زیت و وریان و نەنووستوون، هیچیان لێ تێکناچێ، هیچیان بە سەردا تێپەڕنابێ، کەسیش لە دەسی زەبری کوتەکی گورچکبڕی ڕاستەقینەی مێژوو، دەربازنابێ. لەبەرئەوە، ڕۆژێ هەر دێ، هەموو ڕاستییەکان بۆ ڕۆڵەکانی گەل دەرکەون، هەموو درۆودەلەسەکان ئاشکرابن، مێژووی ڕاستەقینەی ڕابەر، کۆمەڵە، ڕێکخراو، پارتە ڕامیاریی و سەرجەمی نەتەوەکە، بە شێوەیەکی ئەکادیمییانە، دادپەروەرانە، پڕ لە ڕاستیپەرستیی، بێ درۆودەلەسە و بوختان، بێ کەفوکوڵ و هەڵچوونی دەروون، دوور لە بەرژەوەندیی تاکەکەسیی، بنەماڵە و ڕێکخراوەکانیانەوە، بێ ئەوەی هەست و سۆزی نەتەوەیی کاریتێبکا، ئەو مێژووە پڕ لە سەروەرییە، بە هەموو هەڵەوپەڵەکانییەوە، بە هەموو نوچدان و سەرکەوتنەکانییەوە، بە هەموو لاپەڕە ڕەش و گەشەکانییەوە، وەک خۆی چۆن هەیە، هەر ئاواش بەو شێوەیە تۆماربکرێ.

2. هەروەها ئەم ڕووداوە، وانەیەکی دیکەمان بیردەخاتەوە، ئەویش ئەوەیە، بەری توندوتیژیی، توندڕەویی، پەرگیریی، کوشتنوبڕین و دیکتاتۆریی کورتە

و هەر کۆتایی دێ. هیچ گرفتێ بە جەنگی نێوخۆ و یەکدی سڕینەوە چارەسەرناکرێ، گەر بۆ ماوەیەکی کورت یا درێژیش، دەرگای ئەو تەنگوچەڵەمە نەتەوەیی، ڕامیاریی، ئابووریی و کۆمەڵایەتییانە خەفەش بکرێ، ئەوا تا سەر ناتوانرێ، دەنگی جەماوەری گەل کپکرێ. بۆیە پێویستە، هەموو گرفتەکان بە شێوەیەکی دیموکراسیی، لە ڕێگەی دیالۆگی ڕامیاریی و دانوستانەوە چارەسەربکرێ، هەرگیزاوهەرگیز، پەنا بۆ بەرەکارهێنانی چەک، یەکدی لەنێوبردن، کۆکوژیی و کودەتای سەربازیی خوێناویی نەبرێ.

3. لە لایەکی دیکەشەوە، ئەم تاقیکردنەوە مێژوویی یە گرنگە، جارێکی دیکە ئەوەمان فێردەکا، ویست و ئارەزووی جەماوەری گەل، لە سەروو هەموو شتێکەوەیە، هیچ کاتێ هیچ دیکتاتۆرێ ناتوانێ، بەر بە کاروانی بەرەوپێشەوەچوونی گەل بگرێ، هەر کاتێ ڕۆڵەکانی گەل بیانەوێ، پەی بە ڕاستییەکان بەرن، بە هەر شێوەیە بێ، دەسیانپێیدەگا، بۆ کۆمەڵانی خەڵکی ڕووندەکەنەوە، دەسی چەپەڵ و خوێناویی تاوانبارانیش ئاشکرادەکەن و بە سزای مێژوویی خۆیان دەگەیەنن. تەنانەت دوای مردنیشیان، هەر کەسە نامەی کرداری خۆی بۆ دەخوێندرێتەوە، وەک چەند جارێ لە مێژووی یەکێتی سۆڤیەتدا ڕوویداوە.

لێرەدا پرسیارێ سەردەردەهێنێ، ئەویش ئەوەیە، ئەم ڕووداوە مێژوویی یە نوێیەی ڕووسیا، چیمان بیردەخاتەوە؟! لە وەڵامدا دەڵێین: لە کاتێکدا، لە ڕێگای دەزگای هۆکانی ڕاگەیاندنی نێو دەوڵەتانەوە، گوێمان لەم هەواڵە دەبێ، تاقیکردنەوەیەکی نزیک لەو بابەتەمان بیردەکەوێتەوە.

دوای ئەوەی کودەتا سەربازییەکەی(14/یولی/1958)لە عێراق ڕوویدا، هێندێ لە دانیشتووانی شاری بەغدا و چەند پارتێکی ڕامیاریی عێراق، پەلاماری کۆشکی پاشایەتییان دا، هەموو ئەوانەی دەسگیریانکردن، دەمودەس لەنێویانبردن. ئەو کاتە کۆمەڵانی خەڵک وایاندەزانی، بە لەنێوچوونی بنەماڵەی «شا فەیسەڵ» و دەسوپێوەندەکانی، هەموو شتێ کۆتاییدێ، بەهەشتی بەرین لە عێراقدا دادەمەزرێ، گورگ و مەڕ پێکەوە ئاو دەخۆنەوە!

بەڵام دوای مــــاوەیە، هەر ئەو جــــەمـــــاوەرە بۆی ڕوونبـــۆوە، ئەوەی چاوەڕوانیاندەکرد، وا دەرنەچوو، بەڵکوو جگە لەوەی غەدرێکی زۆریان، لەو بنەماڵەیە کرد، ڕۆژبەڕۆژیش، بارودۆخی عێراق بەرەو خراپتر ڕۆیی. بۆیە زۆربەی زۆری ئەو خەڵکە، پەشیمانبوونەوە و سەردەمی کۆنیان بە ئاوات دەخواست. تەنانەت سەرانی دەوڵەتی عێراق و پارتی بەعس، دانیان بەو هەڵەیەدا نا، سەرلەنوێ بە ڕێزەوە گۆڕەکانیان بۆ هەڵبەستنەوە. سەیر ئەوەبوو، خوێنرێژێکی سادیزمی وەک سەددام حوسێن، خۆی بەپێی خۆی سەردانی مەزارگەکانیانی کرد.

کاتێ ئەم گوتارە بەم بۆنەیەوە دەنووسین، مەبەستمان ئەوە نییە، داکۆکیی لە دەسەڵاتی بنەماڵەی تزارەکان بکەین، بەڵکوو مەبەستمان ئەوەیە، هەموو گۆڕانکارییە لە سیستێمی رامیاریی، ئابووریی و کۆمەڵایەتیی هەر وڵاتێکدا، دەتوانرێ، بێ خــــوێنرشتن و بەکـــارهێنانی زەبروزەنگ جێبەجێبکرێ. هەموو ئامانجەکانی گەل دەکرێ، بە شێوەیەکی دیمۆکراسیی بەدیبهێنرێ. بەلشەڤیکەکانیش، وەک دەسیان بەسەر دەسەڵاتدا گرت، دەیانتوانی، ئەو بنەماڵەیە بەو شێوەیە پاکتاونەکەن. بەڵکوو لەبەرئەوەی، هەر زوو خۆیان بە دەســـەوەدا و وازیان لە دەســـەڵات هێنا، تەنیـــا بەوە لێیـــانبگەڕانایە، بۆ وڵاتێکی دیکەیان دوورېخستنایەتەوە، وەک چۆن دەسەڵاتدارانی نوێ، لە میسر « شا فاروق »، لە عێراق « عەبدولرەحمان عارف » و لە زایری کۆن « مۆبۆتۆ سیسیسیکۆ »یان نەکوشت، بەڵکوو رەوانەی وڵاتێکی دیکەیان کردن، چونکە هۆی ئەو پاکتاوکردنە هەرچییە بێ، کوشتنوبڕین و کۆمەڵکوژیی، بەپێی هەموو باوەڕ و یاسایەکی نێو دەوڵەتانیش بێ، بە تاوانێکی گەورە دادەنرێ.

1998/07/18

بۆرە نەبێ، بازە بێ، کلک بە ئەندازە بێ!

ڕۆژی(1997/10/25) ، سەرۆکیINC ـ کۆنگرەی نیشتمانیی عێراق، دوکتۆر ئەحمەد چەلەبی، لە شاری ستۆکهۆلم، سیمینارێکی دەربارەی مێژووی دامەزراندن، چالاکیی، ڕەوشیINC و عێراق گرت. هەرچەندە دەبووایە، سیمینارەکە کاژێری یەکی پاش نیوەڕۆ دەسپێبکردایە، بەڵام لەبەرئەوەی خەڵکێکی زۆر کەم هاتبوون، لە کاژێری سێدا دەسپێکرد!

دوکتۆر بە ناو، خۆی بە سەرۆکی هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆن و سەرۆک کۆماری پاشەڕۆژی عێراق دەزانێ، کەچی لەوێ، مەگەر چەند عەرەبێکی برادەری خۆی ئامادەبووبن، ئەگینا لە (99%)ی بەشدارانی کۆڕەکە کوردبوون.

دوکتۆر زیاتر لەوە دەچوو، سەرۆکی هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردستان بێ، وەک لەوەی ڕێبەری ئۆپۆزیسیۆنی عێراق بێ!

ئەز وەک کوردێ، بە هیچ شێوەیە نەمتوانی، لە ئاستی هەموو ئەو شتانەی، پێوەندیی بە پاشەڕۆژ و کێشە ستراتیژییەکانی نەتەوەکەمەوە هەبوو، لە

ئاستی ئەو بیروباوەڕە شۆڤێنییی و هەڵە گەورانەدا بێدەنگبم. بۆیە لە شوێنی خۆیدا و زۆر بە کراوەیی وەڵامدایەوە. هەرچەندە هێندێ کوردپەروەری بێلایەنی دیکەش، وەڵامیاندایەوە، بەڵام لە لایەکەوە لەبەرئەوەی، کاتەکە کەمبوو، لە لایەکی دیکەشەوە، هەم لەبەرئەوەی وەڵامی پرسیارەکانی، بە هەڵەدەدایەوە و ڕێگاشیانەدەدا، جارێکی دیکە وەڵامیبدرێتەوە، هەم وەڵامەکانیش بایی ئەوەندە نەبوون، هەموو لایەنێکی کێشە و باسەکان ڕوونبکەنەوە، لەبەرئەوە بە پێویستی دەزانم، لێرەدا هێندێ زانیاریی، دەربارەی دید و بۆچوونەکانی سەرۆکیINC و سەرۆک کۆماری پاشەڕۆژی عێراق ڕوونبکەمەوە، تا هاوزمانەکانم لەو بیروباوەڕە شۆڤێنییانە ئاگاداربن.
دیارە لێرەدا نامەوێ، بە دووروودرێژیی لە باسەکەی دوکتۆر بدوێم، بەڵام هێندەی قسە، دەمەتەقێ و وەڵامی پرسیارەکانی، پێوەندیی بە کێشە سەرەکیی و ستراتیژییەکانی نەتەوەی کوردەوە هەبێ، هەوڵدەدەم، بە کورتیی باسیانبکەم و لێیانبکۆڵمەوە.
ئەز هێندەی لە قسەکانی ئەو پیاوە تێگەیشتم، پیاوێکی زیرەک و بە توانایە، شارەزاییەکی تەواویی لە باری ئەوڕۆی پۆلێتیکی عێراق، نێوچەکە و جیهاندا هەیە. بەڵام دەربارەی کێشەی نەتەوەیی، چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی گەلانی بندەست و مافی چارەنووسی نەتەوەکان، تا بڵێی لە هۆش و بیردا پێخاوسبوو. جا نازانم، ئەو کاڵفامیی و نەزانییەی لەوەوە هاتبوو، وەک هەموو شۆڤێنییەکی بەرچاوتەنگی نەتەوەی سەردەست، لە ئاستی کێشەی کورددا، خۆی کەڕ و کوێر کردبوو، یا دەیویست، خۆی وا پیشاندا، پیاوێکی دیمۆکراسیی لیبراڵی سەربەخۆیە و بڕوای بەوە هەیە، چەند گەلێکی دیاریکراو، لە چوارچێوەی دەوڵەتێکی پەرلەمانیی لیبراڵدا پێکەوە بژین؟!!
بە هەر شێوەیەبێ، هیچ لە باسەکەمان ناگۆڕێ، چونکە دوکتۆر بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ، نە دانی بە بوونی گەلی باشووری کوردستاندا دەنا، نە بڕواشی بە خاکێ هەبوو، ناوی کوردستان بێ و نە هیچ مافێکیشی پێڕەوادەبینی. با لێرەدا، چەند نموونەیە لەسەر دید و بۆچوونەکانی، فەیلەسوف و پێشەوای هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی عێراق بهێنینەوە.

دوکتۆر هەر لە سەرەتاوە، بە گیروگرفتەکانی گەلی عێراق و باکووری عێراق دەسپێیکرد. کەم جار زمانی تەتەڵەی دەکرد و ناوی کوردستانی عێراقی، لە دەم دەردەچوو. مەگەر لە بەر دڵی برا کوردەکەی تەنیشتی، دوکتۆر « لەتیف رەشید »، ئەندامی سەرکردایەتی یەکێتی نیشتمانیی کوردستان و جێگری سەرۆکیINC ، چەند جارێ ووشەی کوردستان بە دەمیدا هاتبێ، ئەگینا زۆربەی جار، هەر باکووری عێراقی بەکاردەهێنا. بە کورتیی دەتوانین، دید و بۆچوونەکانی دوکتۆر، لە چەند ڕستەیەکدا چڕبکەینەوە.

ئەوەی لای ئەو گرنگبوو، بەرژەوەندیی خۆی، INC و گەلی عێراق بوو، ئەویش خۆی لە ڕووخاندنی ڕژێم و دامەزراندنی دەوڵەتێکی دیمۆکراسیدا دەنواند. لە باسی مافەکانی گەلی کورددا، باسی مافی چارەنووسی کرد، بە مەرجێ ئەو مافە، لە چوارچێوەی سنووری عێراق دەرنەچێ، ڕێز لە یەکێتی خاکەکەی بگیرێ و پارێزگاریی یەکێتی خاکی عێراق بکرێ. بە تەواویی تێنەگەیشتین، ئەو فیدرالییەی بە گەلی باشووری کوردستانی ڕەوادەبینی، ڕەنگ و ڕووی چۆنە! لە وەڵامی چەند پرسیارێکدا، دەربارەی نێوچەکانی کەرکووک، خانەقین و ژەنگار ... تاد، زۆر بە ڕاشکاویی گوتی : هەرچەندە زۆربەی دانیشتووانی ئەو نێوچانە، لە کورد پێکهاتوون، بەڵام من ناتوانم، بڵێم : ئەو نێوچانە بەشێ لە کوردستان پێکدێنن، بەڵکوو بەشێکن لە عێراق. بەڵگەشی ئەوەبوو، گوایە لەو نێوچانەدا هەر کوردی تێدا ناژی، بەڵکوو عەرەب، تورکمان و ئاسووریشی تێدا دەژی. هەروەها دەیگوت : لە بەغداش نزیکەی یەک میلیۆن کورد هەیە، لەبەر ئەوە ناتوانین، شاری بەغداش بە شارێکی عەرەبیی دابنێین، بەڵکوو شارێکی عێراقە. پاشان چەند نموونەیەکی لە سەر ڕووسیا و ئەمێریکا هێنایەوە، کە لە ڕاستیدا، فری بەسەر باسەکەوە نەبوو، بەڵکوو زیاتر بۆ خۆقوتارکردنبوو. دوکتۆر بە هیچ شێوەیە، جیاوازیی لە نێوان گەلانی عێراقدا نەدەکرد. لە بری ئەوەی زاراوەی گەلانی عێراق بەکاربهێنێ، تەنیا زاراوەی گەلی عێراقی بەکاردەهێنا.

بەپێی زانستی جوگرافیای ڕامیاریی، فاکتەرەکانی هێزی دەوڵەت و بنەما سەرەکییەکانی جیۆپۆلیتیک، بەکارهێنانی زاراوەی گەلی عێراق، لە جێی خۆیدانییە. چونکە عێراق دەوڵەتێکی ناسیۆنال نییە. واتا عێراق لە یەک

گەلی هاودەنگ و هاوڕەنگ پێکنەهاتووە. بەڵکوو دەوڵەتێکی تیریتۆریاڵە، واتا لە چەند کەمینەی نەتەوەیی، گەل و نیشتمانێکی جیاواز پێکهاتووە. تەنانەت « عەبدولکەریم قاسم »یش، لە ڕۆژی(27/یولی/1958)دا، واتا تەنیا سیازدە ڕۆژ بە سەر کۆدەتاکەیدا تێپەڕیوبوو، ئەم ڕاستییەی ڕاگەیاند و لە دەستووری ئەو کاتەی عێراقدا نووسی :(عێراق نیشتمانی هاوبەشی عەرەب و کوردە)«17،2».

ئاشکرایە، ئینگلیزەکان لە ساڵی(1923)دا، دەوڵەتی عێراقیان دروسکرد. بە زۆر خوارووی کوردستانیان بە عێراقی عەرەبییەوە لکاند، کە تا ئەوڕۆش ئەو پێکەوەلکاندنە هەر بەردەوامە، جگە لەوەش، ناکۆکیی و پشێوی لە نێوان گەلانی عێراقدا لە ئارادایە. تەنانەت شا فەیسەڵ پتر لە شەست ساڵ لەمەوبەر، لە یاداشتە نهێنییەکانی خۆیدا تۆماریکردووە و دەڵێ:(هەتا ئێستا شتێ نییە، ناوی گەلی عێراق بێ، کە ئەمە دەڵێم، پەژارە دڵم دەجنێ. ئەوەی هەیە، جەماوەرێکی زۆری خەڵکانێکە، مرۆڤ ناتوانێ، وەبەر زەینی خۆی بدا. دڵیان لە هەستی نیشتمانیی خالییە، بەڵام سنگیان پڕە لە نەریتی ئایینیی، خورافات و هیچ پێوەندییەک پێکیانەوە گرێنادا. گوێڕایەڵی لایەنی شەڕن، بەرەو ئاژاوە ملدەنێن و لە هەموو میرییەک هەر چۆنێبێ، وەڕسن. ئێمە گەرەکمانە لەم جەماوەرە، « گەل »ێک پێکبهێنین، ڕاییێنین، فێریبکەین و خاوێنیبکەینەوە، کار وا بڕوا، ئەو هەوڵەی کە دەبێ، بۆ بەدیهێنانی ئەو ئامانجە وەگەڕبخرێ، ناشێ، بە خەیاڵدابێ.)«252،12»

لەبەرئەوە، لە ڕووی زانست و لۆژیکەوە، عێراق دەوڵەتێکی فرە نەتەوە و نیشتمانە، لە دوو گەلی سەرەکیی عەرەب و کورد، چەند کەمینە نەتەوەیی یەکی وەک تورکمان، ئاسووریی و ئەرمەنیی پێکهاتووە. لە ڕووی جوگرافیاوە، لە دوو نیشتمانی جیاوازی وەک عێراقی عەرەبیی و باشووری کوردستان دروسبووە. لە دوای جەنگی یەکەمی جیهان، ئیمپریالیزم ئەم دوو گەل و دوو نیشتمانە جیاوازەی، لە نەتەوە و نیشتمانە گەورە ڕەسەنەکەی خۆیان دابڕی. بۆیە، هەر وەکوو چۆن، گەلی عەرەب لە عێراقدا، بە بەشێ لە نەتەوەی عەرەب و عێراقی عەرەبیش بە پارچەیە لە نیشتمانە پانوپۆڕەکەی عەرەب لە قەڵەمدەدرێ، بە هەمان شێوەش، گەلی کورد لە عێراقدا، بە

بەشێ لە نەتەوەی کورد و باشووری کوردستانیش، بە پارچەیە لە کوردستانی نیشتمانی کورد دادەنرێ. ئەمە وەک ڕاستییەکی مێژوویی و جوگرافیی، هیچ جۆرە دەمەتەقێ و گۆڕانکارییەک هەڵناگرێ، مەگەر چەند شۆڤێنییەکی عەرەبی وەک ئاغای چەلەبی و سەددام حوسێن، بەو ڕاستیی و لۆژیکە قەڵسبن و ڕەتیکەنەوە. عێراق وەک دەوڵەتێ، بە عەرەب و کورد و هەموو کەمینە نەتەوەیی یەکانییەوە، بە بەشێ لە نیشتمانی عەرەب دابنێن! بۆیە هەرگیز شتێ نییە، ناوی گەلی عێراق بێ، لەبەر ئەوە دەبێ، لە خۆمانەوە دەسپێبکەین و زاراوەی گەلانی عێراق بەکاربهێنین.

زاراوەی گەلی عێراق، ئێران، تورکیا، یۆگۆسلاڤیا و سۆڤیەت ... تاد لە بنەڕەتدا، دوو لایەنی دژ بە یەکی، وەک ئیمپریالیزمی ئینگلیزی و کۆمۆنیستەکان، لە پێناوی بەرژەوەندییە تایبەتییەکانی خۆیاندا دایانڕشتووە. تا ئەو گەلانەی لە بندەستیاندان، لە چوارچێوەی دەوڵەتێکی فرە نەتەوە و نیشتماندا کۆیانبکەنەوە. بۆ نموونە: یەکێتی سۆڤیەتی هەڵوەشاوە، زیاد لە سەد نەتەوە، گەل و کەمینەی نەتەوەیی تێدا دەژیا، کەچی هەر دەیانگوت: گەلی سۆڤیەت و بە گەلانی سۆڤیەت ناویاننەدەبردن. هەر لە سەرەتای دامەزراندنی دەوڵەتی عێراقیشەوە، ئینگلیزەکان ئەم زاراوەیەیان داناوە و تا ئەوڕۆ هەر بە هەڵە بەکاردەهێنرێ. ئێستا کاتی ئەوە هاتووە، ئەو هەڵەیە ڕاستکرێتەوە. چونکە گەر هەر کەسێ، بڕوا بەوە نەکا، عێراق لە چەند گەل و کەمینەیەکی نەتەوەیی جیاواز پێکهاتووە، واتای ئەوەیە، دان بە مافە نەتەوەیی یەکانی گەل و کەمینەکاندا نانێ و هەموویان تەنیا بە عەرەب دادەنێ. کەچی دوکتۆر، لەبەرئەوەی تا ئێستا، کەس ئەم ڕاستییانەی بە گوێدانەداوە، دەیگوت: ئەم قسانە هی نەتەوەیی یەکانە، گەلی عێراق هەر یەک گەلە و جیاوازیی لە نێوانیاندا نییە. جگە لەوەی بە ئاشکرا خۆی هەڵدەخەڵەتاند و نەیدەزانی، بیروباوەڕە شۆڤێنییەکانی خۆی چۆن لێفەپۆشکا، لە هەمان کاتیشدا دەیویست، بە زانیارییە ناڕاستەکانی، گوێی بەشدارانی کۆڕەکە بشاخێ و باوەڕیان پێ بهێنێ. تەنانەت چەند نموونەیەکی لە سەر گەلی ڕووس و ئەمێریکا هێنایەوە، بە هیچ جۆرێ، لەگەڵ وەڵامی پرسیارەکان و مەبەستە سەرەکییەکەی خۆشیدا نەدەگونجا!

بەڵام بەداخەوە، لە کاتێکدا ئاغای چەلەبی ئەم دوڕ و گەوهەرانەی هەڵدەڕشت، میکرۆفۆنەکە بە دەس خۆیەوە بوو، بە ئارەزووی دڵی خۆی زانیاریی ناڕاستی بڵاودەکردەوە، لەوە زیاتر ڕێگایانندەدا، وەڵامی بدرێتەوە و ڕاستییەکان بۆ ئەویش و بەشدارانی کۆڕەکە ڕوونبکرێتەوە. ئەگینا ئەو کەسەی کەمێ شارەزایی لە کێشەی نەتەوەیی و پێکهاتەی دەوڵەتەکانی جیهاندا هەبێ، بە ئاسانیی دەزانێ، ڕووسیای فیدراڵی ئەوڕۆ، دەوڵەتێکی ناسیۆنال نییە، بەڵکوو لە چەند گەل و کەمینەیەکی نەتەوەیی پێکهاتووە، هێندێکیان فیدراڵییان هەیە و هێندێکی دیکەشیان ئۆتۆنۆمییان هەیە. کە دەشکوترێ گەلی ڕووس، تەنیا مەبەست لە گەلی ڕووس خۆیەتی، نەک هەموو ئەو گەلانەی لە چوارچێوەی دەوڵەتی ڕووسیای فیدراڵدا دەژین. چونکە کەس ناڵێ گەلی ڕووسیا، بەڵکوو دەڵێن، گەلی ڕووس، لەبەرئەوەی ڕووسیا ناوی خاک و دەوڵەتەکەیە و ڕووسیش ناوی نەتەوەکەیە.

گەلی ئەمێریکاش، هەر کەسێ دەربارەی دۆزینەوە و ئاوەدانکردنەوەی کیشوەری ئەمێریکا، کەمێ زانیاریی هەبێ، هەرگیز ئەو وڕێنانەناکا. چونکە ئەمێریکا، جگە لەوەی لە سەردەمێکی کۆنەوە، نیشتمانی هیندییە سوورەکان بووە، لە لایەن چەندین گەلی ئەورووپایی، ئاسیایی و ئەفریقاییەوە ئاوەدانکراوەتەوە. واتا وڵاتی پەنابەرانی گەلانی جیهانی جیاوازە و هەر یەکەیان لە سەردەمێکی مێژوویی دیاریکراودا، کۆچیانکردووە و لەوێ نیشتەجێبوون، هەر گەلەی زمانی تایبەتیی خۆی هەبووە و تا ئەوڕۆش، هێندێکیان هەر پاراستوویانە. بەڵام لە ئەنجامی پێکەوە ژیانی هاوبەشی پتر لە دوو سەدە، پێداویستییەکانی ژیان و ئەو سیستێمە دیمۆکراسییەی هەر لە کۆنەوە، لە ئەمێریکا پێڕەوکراوە، هەر لە سەرەتای ڕۆژەکانی داگیرکردنی ئەمێریکا، لە لایەن بریتانیای گەورەوە، زمانی ئینگلیزیی وەک زمانی دەوڵەت و زمانی هاوبەش، بە سەر ئەو گەلە کۆچکردووانەدا خۆی سەپاندووە. بۆیە گەلی ئەمێریکا، بارودۆخێکی تایبەتیی هەیە و گەلێکی هاوئاهەنگ نییە. لەو بارەیەوە « ساتیع ئەلحەسەری » دەڵێ:(دەوڵەتە ئەمێریکاییەکان، لە بارودۆخێکی جوگرافیی، مێژوویی و کۆمەڵایەتیی تایبەتیی و بەدەگمەنی وادا دروسبوون ... زۆربەی زۆری دانیشتووانی لە

لە داگیرکەران پێکهاتووە

کۆچەران پێکهاتوون. لە وڵاتە جیاوازەکانی جیهانەوە چوونەتە ئەوێ و لەگەڵ خۆیاندا، زمان، دابونەریت و خەسڵەتە نەتەوەیی یەکانی خۆیان گواستۆتەوە. لەبەرئەوە وڵاتەکانی ئەمێریکا، وەک بۆتەیەکی لێهاتووە، گەلە جیاوازەکان بە رێژە و چۆنێتی جیاواز، تێکەڵاو و ئاوێتەی یەکدی بوون و تواونەتەوە.)«66،14» جا وا دیارە، ئاغای چەلەبی دەیەوێ، گەلی کورد و کەمینە نەتەوەیی یەکانی دیکەی باشووری کوردستانیش، لە ژێر ناوی گەلی عێراق و لە بۆتەی گەلی عەرەبدا بتوێنێتەوە. لەوە دەچێ، جیاوازیی لە نێوان گەلە کۆچکردووەکانی ئەمێریکا و گەلی کورددا نەکا، کە ئەو گەلانەی ئەمێریکا خاکی خۆیان نەبووە و کۆچکردووبوون، بەڵام ئەوەتەی نەتەوەی کورد هەیە، لە کوردستانەکەی خۆیدا دەژی؟!! یا وا دیارە، ئەمیش وەک بەعسییە عەفلەقییە شۆڤێنییەکان، کورد بە کەمە نەتەوەیی و مێوان، خاکی کوردستانیش بە پارچەیە لە نیشتمانی عەرەب دەزانێ، بۆیە پێویستە لە بۆتەی نەتەوەی عەرەبدا بتوێنەوە. بەعسییە عەفلەقییەکان لە خاڵی (11)ی دەستووری پارتەکەیاندا، دەربارەی کەمینە نەتەوەیی یەکان و گەلی کورد دەڵێن:(ئەوەی باسی کۆمەڵە رەگەزێکی دیکەی جیاواز بکا، یا دژی عەرەب کاری تێدا بکا، یا بۆ مەبەستێکی داگیرکەرانە هاتبێتە نیشتمانی عەرەب، لە وڵاتی عەرەب بەدەردەنرێ.)«8،13»

دەربارەی کێشەی کەرکووک و نێوچەکانی دیکەی باشووری کوردستانیش، ئەگەر ئەورۆ پیاوێکی وەک « ئەحمەد چەلەبی »، بەو هەموو بێدەسەڵاتییەی خۆیەوە، کەرکووک بە کوردستان نەزانێ، ئایا لە پاشەرۆژدا دەتوانێ، بە شێوەیەکی ئاشتییانە و دیمۆکراسییانە، ئەو کێشە گەورەیە چارەسەربکا؟

راستە تا کورد لە چوارچێوەی کۆماری عێراقدا بژی، کەرکووک هەر بە شارێکی عێراق دادەنرێ. بەڵام پێویستە، سنوورە جوگرافیی و سیما نەتەوەیی یەکەی، هەر لە ئێستاوە دیاریبکرێ. چونکە یەکێ لە پرینسیپەکانی، سیستێمی(ئۆتۆنۆمیی ـ فیدراڵیی)ئەوەیە، دەبێ، جوگرافیای هەرێمە جیاوازەکان و سنووری رامیاریی، هەر نێوچەیەکی ئۆتۆنۆمیی یا هەرێمێکی فیدراڵیی دەستنیشانبکرێ. راستە لە پارێزگای کەرکووکدا، جگە لە کورد، هێندێ کەمینەی نەتەوەیی وەک عەرەب،

تورکمان، ئاسووریی و ئەرمەنیی لێ دەژین، بەڵام ئەمە ئەوە ناگەیەنێ، ئیدی ناسنامەی نەتەوەیی پارێزگای کەرکووک، هێندە ئاڵۆز و قورسبێ، بە هیچ شێوەیە دیارییەکرێ.
کەرکووک وەک هەموو شارێکی دیکەی ئەم جیهانە، چەند کەمینەیەکی نەتەوەیی تێدا دەژی. بەڵام هەر وەک چۆن(مەککە و مەدینە)، بە دوو شاری عەرەبستانی سعوودیە دادەنرێن، هەموو بەڵگە و ڕاستییە مێژوویی و جوگرافییەکانیش، ئەوە دەسەلمێنن، کە کەرکووک شارێکی کوردستانە.
هەروەها جگە لەو عەرەبانەی لە دوای جەنگی یەکەمی جیهان، لە سنووری پارێزگای کەرکووکدا نیشتەجێکراون، کوردستان بە نیشتمانی، هەموو ئەو کەمینە نەتەوەیی یانەش لە قەڵەمدەدرێ، کە لە مێژوویەکی کۆنەوە تێیدا دەژین. کەواتا وەک چۆن گەلی کورد لە باشووردا، بە بەشێ لە گەلی عێراق دانانرێ، هەروەها ئەوانیش بەشێ لە گەلی عێراق پێکناهێنن، وەک ئاغای چەلەبی دەیەوێ، ڕاستییەکان چەواشەبکا!
دوکتۆر لەبەرئەوەی، دان بە کوردستانێتی شاری کەرکووک و نێوچەکانی دیکەی باشووردا نەنێ، خۆی دەخەڵەتێنێ، خەریکە چارەنووسی شارێکی وەک بەغداش، کە پێتەختی عێراقە، دەخاتە مەترسییەوە. گەر بەو شێوەیە چارسەری گرفتەکانی گەلانی عێراق و دەوڵەتی پاشەڕۆژی عێراق بکا، دیارە سەرۆک و سەرکردەیەکی زۆر دڵسۆز، کارامە و بەرچاو ڕوونە و مانگە شەویش سەر لە ئێوارە دیارە!
بە لای منەوە، دوژمنی ئاشکرا، گەلێ لە دوژمنی شاراوە باشترە و مەترسیی کەمترە. چونکە دوژمنێ بە ناوی دۆستایەتیی گەلی کوردەوە، لە ڕیزەکانی گەلدا خۆی حەشاربدا، مەترسیی لە دوژمنێکی ئاشکرا گەلێ زیاترە. سەددام بە ئاشکرا دژایەتیماندەکا، دەمانکوژێ، ڕاماندەگوێزێ، ئەنفالماندەکا، کیمیاباران و ژارباراغماندەکا، کەرکووک و هەموو نێوچەکانی دیکەی باشووری کوردستان، بە خاکی عەرەب دادەنێ. بەڵام وەک دەڵێن: ئاغای چەلەبی گورگە و لە پێستی مەڕدا خۆی حەشارداوە! جا ئەوە ئەوڕۆ، تەنیا لە سەر پارەوپوڵی ئەمێریکا و بریتانیای ئاغای دەلەوەڕێ، نە لە عێراق و نە لە کوردستان، خاوەنی هیچ جۆرە دەسەڵاتێکی ڕامیاریی،

قسە تا ئەو خۆی زیاتر بڕناکا

سەربازیی و ئابووریی نییە، قسەی تا بەر لووتی خۆی زیاتر بڕناکا، کەچی خاوەنی ئەو بیرە پوچ و دیدە گەندەڵانەیە، بەو شێوەیە دەدوێ و دەیەوێ، بە فشەمافێ هەڵمانخەڵەتێنێ. نەدی خوانەخواستە، ئەگەر سبەینێ دەسەلات پەیدابکا و تەنیا خۆی بکوژ و ببڕێ، دەبێ لە ژێر چارشێوی دیمۆکراسیی و دەوڵەتی لیبرالدا، چی بە سەر گەلی باشووری کوردستان بهێنێ؟ تۆ بڵێی ئەم جارەشیان، سەد ڕەحمەت بۆ کفندزی پێشوو بنێرین؟!!

من وەک کوردێ، بە لامەوە گرنگ نییە، کێ لە بەغدا فەرمانڕەوایی دەکا، بەلام ئەوەی بە لای منەوە گرنگە، پێویستە ئەو کەسە، دان بە هەموو مافە نەتەوەیی یە ڕەواکانی، گەلی باشووری کوردستاندا بنێ، وەک دەڵێن: با بۆرە نەبێ، بازە بێ، بەلام کلکی بە ئەندازە بێ!

ئەز گلەیی لە دوکتۆر ناکەم، بەلام ڕەخنەیەکی گەورە ئاراستەی سەرانی کورد دەکەم. چونکە پێش ئەوەی، لە سەر مافە ستراتیژییەکانی گەلی باشووری کوردستان، لەگەڵ ئەو پیاوەدا ڕێککەون، دەبووایە هەموو ئەو لایەنانەی بەشداریان، لە(INC)دا کردووە، هەر لە سەرەتاوە، هەموو شتێکیان لەگەڵدا یەکلاییکردایەتەوە، نەک هەموو کێشە گرنگ و ستراتیژییەکان، بۆ پاشەڕۆژێکی نادیار هەڵگرن. وا دیارە ئەو کۆڕ و کۆمەڵە ڕامیارییانە، پەندیان لە ڕێککەوتننامەکەی(11/ مارس/1970) وەرنەگرتووە و هەرگیزاوهەرگیزیش کەلک لە مێژوو وەرناگرن! لەوە دەچێ، کاغەزی سپییان بۆ پەنجەمۆر کردبێ، بە سەرۆکی خۆیان و هەموو گەلانی عێراقیشیان دانابێ، بۆیە ئەویش وا بەئاشکرا، ئەو هەموو بیروباوەڕە شۆڤێنییانەی بە سەر دانیشتواندا هەڵدەڕشت، یەکێ لە نوێنەرەکانی (ی.ن.ک.) و (پ.د.ک.)، وەلامێکیان نەدەدایەوە. تەنانەت دوکتۆر « لەتیف ڕشید »، لە تەنیشتییەوە دانیشتبوو، لەو بارەیەوە دەنگ لە بەردەوە هاتبێ، دەنگ لەو پیاوەوە نەهاتووە! بە داخەوە، نوێنەرانی هەردوو زلهێزە کوردستان وێرانکەرەکە، لە ناو یەکدی سڕینەوە، پارە و دەسەلات، کێشە ستراتیژیی و مافەکانی گەلی باشووری کوردستانیان لە بیرکردووە. لە بری ئەوەی داکۆکیی لە مافەکانی گەلی کورد بکەن، جلە کۆنە چڵکنەکانی خۆیان، بە تەنافی ئاغای چەلەبیدا هەڵدەواسیی و تەنیا لەو بوارانەدا قسەیاندەکرد، کە

پێوەندیی بە ڕێکخراوەکانی خۆیانەوە هەبوو، وەک ئەوەی کێشەی کورد، تەنیا لە ڕێکخراوەکەی خۆیاندا ببینن، شتێ نەبێ، ناوی گەلی کورد بێ، بەڵکوو لە باشووردا، دوو گەلی جیاوازی پارتی و یەکێتی هەبێ!
پێویستە سەرانی پارتیی و یەکێتی بە تایبەتیی، گەلی عەرەبی عێراق و گشت گەلانی دیکەی جیهان بە گشتیی، ئەو ڕاستییە باش بزانن، کێشەی کورد، هەروا کێشەیەکی لاوەکیی و زادەی بیری چەند سەرکردە و چەند ڕێکخراوێکی ڕامیاریی کوردستان و عێراق نییە، یا بە ئارەزووی چەند کەسێ دروستبووبێ، بەڵکوو کێشەی نەتەوەیەکی زیاد لە سی ملیۆن مرۆڤە، کێشەی نەتەوەیەکی داگیرکراو و دابەشکراوە، کە لە هەموو جۆرە مافێکی نەتەوەیی و دیمۆکراسیی بێبەشکراوە، کێشەیەکی نەتەوەیی و ڕامیارییە، پێویستی بە چارەسەرێکی بنەڕەتیی ئاشتییانە و دیمۆکراسییانە هەیە، تەنیا خۆشی لەوەدا دەبینێ، هەموو لاکان بێ جیاوازیی، دان بە مافی چارەنووسی نەتەوەی کورد، سەربەخۆیی ڕامیاریی و ئابووریی تەواویی کوردستان و دامەزراندنی دەوڵەتێکی یەکگرتووی کوردستانیدا بنێن. هەموو مرۆڤێکی بەویژدان، پێشکەتوخواز و دڵسۆز، بۆ نەتەوە و نیشتمانەکەی خۆی، پێویستە، دان بەو مافە سەرەکییانەی نەتەوەی کورددا بنێ.
ئەمە وەک پرینسیپێکی سەرکیی و تیۆریی، لە ڕووی مافی چارەنووسی نەتەوەکانەوە، هیچ جۆرە چەندوچوونێ هەڵناگرێ. بەڵام گەر تەماشایەکی بارودۆخی ئەوڕۆی کوردستان و ڕەوشی ڕامیاریی، ئابووریی، کۆمەڵایەتیی ڕێکخراوەکان و نەتەوەی کورد بکەین، ئەوا بۆمان دەردەکەوێ، لە ڕووی پراکتیک، توانا و دەسەڵاتەوە، ئەوڕۆ ئەو توانا گەورەیەمان نییە، تا لەم قۆناغەدا ئەو ئامانجە نەتەوەیی یانە بەدەسبهێنین. بۆیە پێویستە، لە هەموو پارچەکانی کوردستاندا، لە مافی فیدراڵیی کەمتر داوانەکرێ، لەگەڵ هێزە بەرچاوروونەکانی ئۆپۆزیسیۆنی، گەلانی سەردەستەی ئەو دەوڵەتانەدا هەوڵبدرێ، دەوڵەتێکی دیمۆکراسیی فیدراڵیی دابمەزرێندرێ، بە مەرجێ دان بە هەموو مافە نەتەوەیی یەکانی، گەلی باشووری کوردستاندا بنێن، کە لەم قۆناغەدا خۆی لە فیدراڵیدا دەنوێنێ. بە تایبەتیی لە باشووری کوردستان، لە(1992/5/19)دا، پەرلەمانێکی شەرعیی لە لایەن گەلەوە هەڵبژێردراوە،

(لە 4/ ئەکتۆبەری/1992 شدا، ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستان، بڕیاری لەسەر سیستێمی فیدراڵی بۆ گەلی باشووری کوردستان داوە.)«63،5» بۆیە هەر کەس و هەر لایەنێکی رامیاریی کوردستان، لەو بڕیارە لابدا و لێی پەشیمانببێتەوە، بە تەنیا لەگەڵ دەوڵەتی داگیرکەری عێراقدا، گفتوگۆ و دانوستان لەسەر مافەکانی گەل بکا، ئەوا تاوان و ناپاکییەکی گەورە، بەرانبەر نەتەوەی کورد دەکا.

لە کۆتاییدا دەڵێم: گەر ئەوڕۆ سەرانی ڕێکخراوە کوردستانییەکان، لە ئاستی « ئەحمەد چەلەبی » و هێزە بێدەسەلاتەکانی ئۆپۆزیسیۆنی عێراقدا نەوێرن، باسی مافە ڕەواکانی گەلی باشووری کوردستان بکەن، ئەو فیدراڵییەی خۆیان و پەرلەمانی کوردستان، بڕیاریان لە سەر داوە، پێیانبسەلمێنن، ئەدی دەبێ، لە ئاستی دڕندەیەکی وەک « عەلی کیمیاویی » و پیاوکوژێکی وەک « سەددام حوسێن »دا، چی بلێن و داوای چییان لێ بکەن؟! چۆنچۆنی گفتوگۆیان لەگەڵدا دەکەن؟! بە چ شێوەیە ناوی کەرکووک، خانەقین و نێوچەکانی دیکەی کوردستان دەبەن؟ وا بزانم، گەر ئەو پیاوانە، بەو شێوەیە ڕەفتاربکەن، کورد پێویستی بەو سەرکردە، ڕووناکبیر و نووسەرانە نییە، کە لە ئاستی داگیرکەراندا بێدەنگدەبن و ماتومەلول ڕادەوەستن، ناتوانن، زار هەڵهێننەوە و داوای مافە ڕەواکانی گەل بکەن. کەچی لە کۆبوونەوە جەماوەرییەکاندا، کاتێ مەزاد لە سەر کێشەی کەرکووک گەرم دەبێ، بۆ ئەوەی کۆمەڵانی خەڵک لە خشتەبەرن، جەماوەر بە لای خۆیاندا ڕاکێشن، « مەسعوود بارزانیی »کەرکووک بە « دڵ »ی کوردستان دادەنێ و « جەلال تالەبانیی »ش بە « قودس »ی کوردستانی لە قەڵەمدەدا! دیارە ئەو جۆرە کەسانە، بۆ یەکدی کوشتن، تالانکردن، ئاودیوکردن و کاولکردنی کوردستان، لە شێر بە هێزتر، لە پڵنگ بە هەڵمەتتر و لە ڕێوی زۆرزانترن، بەلام لە ئاستی دوژمنە سەرەکییەکانی نەتەوەی کوردیشدا، زار لە دەمیاندا نییە!

ئەوڕۆ کاتی ئەوە هاتووە، لە ڕاستیودروستیی و ڕەوایی کێشەکەمان، گەلانی دراوسێ و جیهان تێبگەیەنین، بە ڕاشکاویی هەموو داخوازییەکانی نەتەوەی کوردیان بۆ باسبکەین، تا وردەوردە، گوێیان بەو داخوازەییە ڕەوایانەی

نەتەوەی کورد ڕابهێنین. لە هەمان کاتیشدا، کاتی ئەوە هاتووە، گەلانی دراوسێشمان، چاوێ بە باوەڕ، نەخشە و پلانەکانی خۆیاندا بخشێننەوە، خۆیان لە هەموو دیدێکی شۆڤێنییانەی نەتەوەی بالادەست ڕزگاربکەن، تا هەموو پێکەوە، بە ئازادیی و بەختەوەریی وەک مرۆڤ بژین، دەوڵەتە هاوبەشەکانمان ئاوەدانبکەینەوە و کاروبارەکانیشی بە ڕێکوپێکی بەڕێوەبەرین، گەر بە ڕاستیی دەوڵەتەکانی تورکیا، ئێران، عێراق و سووریا، وەک چوار دەوڵەتی فرە نەتەوە و نیشتمان وان، بە لانە و نیشتمانی هاوبەشی ئەو گەلانە دادەنرێن، ئەگینا یا لەوە زیاتر، نە خۆمان بخەڵەتێنین و نە کوڕی کوردیش، لە پێناوی برایەتیی درۆزنانەی گەلانی بندەست و سەردەستی هەر چوار دەوڵەتەکەدا، بە کوشت بدەین!

1997/11/01

تێبینیی :

ـ لە گۆڤاری « بەربانگ »ی ژمارە « 109 » سالی(1998)دا بلاوکراوەتەوە.

ـ کاسێتی کۆڕەکەم لایە، جارێکی دیکەش گوێم لێگرتەوە، پاشان بە گوتارەکەدا چوومەوە، گوتم: تەنیا هێندێ شت بە هەڵە تێگەیشتبم و غەدرم لە چەلەبی کردبێ!

ستۆکهۆلم
1995/07/25
بــەریزان :
سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستانی یەکگرتوو، مەسعوود بارزانیی
سکرتێری یەکێتی نیشتمانیی کوردستان، جەلال تالەبانیی
سلاویکی کـوردانه
هەرچەنده پێشـەکی دەزانم، وەلامی ئەم نامەیەی منیش، وەک وەلامی ئەو چەند نامـانەی دیکەی لێدێ، کە تا ئێستا چەندین کەسی نیشتمـانپەروەری کـورد، چ لە کـوردسـتـان و چ لە هەندەران، دەربارەی ئەم جەنگە نێـوخۆییـە مـالوێرانکەرانەیەی نێـوانتـان، ئاراسـتـەی بەرێزتانی کـردووە. بەلام ئەز لە لایەکەوە، هەلوێسـتی نەتەوەیی خۆم دەربارەی ئەو جەنگە چەپەلە دەردەبڕم، لە لایەکی دیکەشەوە، وەک کـوردێ بە مـافێکی سـروشـتیی خـۆمی دەزانم، ئەگەر دەنگی نارەزایی خۆم دژی ئەو شەڕە خۆکوژییە بلندبکەمەوە، چونکە لە ئاستی ئەو تاوان و کارەساتە نەتەوەیی یە گەورەیەدا، بێدەنگیی کاریکی زۆر خراپە و نیشـانەی ڕەزامەندی جەماوەری گەلیش دەگەیەنێ، ئەگەرچی لە بێدەسەلاتیشدا بێ.
لێرەدا من نامـەوێ، لە هەمـوو مـەترسیی و زیانە گـەورە و گـرانەکـانی، ئەو جـەنگە چەپەلەی نێـوانتـان، لە سـەر ئاسـتی نەتەوەیی و نێـونەتەوەیی بکۆلمەوە، چونکە ئەو جۆرە قسانە زۆر وتراوە و زۆرێشی لە سەر نووسراوە، زیانەکـانیـشی لای هەمـوو کـوردێکی خـاوەن هەست و بە هۆش و گـۆشـیش ڕوون و ئاشکران، کـە ئەنجـامی ئەو جـەنگە نێـوخـۆییـەی نێـوانتـان، چ مالوێرانییـەکی لە دوایە، بەلام دەمەوێ، سەرنجی بەرێزتان بۆ چەند خالێکی گرنگ ڕابکێشم.
1. گـەر سـەرنجـێکی سـەرپێیی لە بارودۆخی ئەوڕۆی جیـهـان و پێـوەندیی ڕامیـاریی و ملمـلانێی نێـوان هێـزە دژەکـانی جیـهـان بدەین، ئەوا زۆر بە ڕوونیی بۆمـان دەردەکـەوێ، جیـهـانی ڕامـیـاریی ئەوڕۆ و تەرازووی نێـوان هێزەکان بە تەواویی گۆڕاوە، ململانێی ئایدۆلۆژیی و جەنگی ساردی نێوان هەر دوو سـوپەرپاوەرەکـەی خۆرهەلات و خۆراوا کـۆتاییـپـێـهـاتووە. ئەوەی

جاران بە هەڕەشەکردن، تۆقاندن، خۆئامادەکردن بۆ جەنگی ئەتۆمیی و شەڕی ئەستێرەکان و ئاژاوەنانەوە، لە هەر قوژبنێکی ئەم جیهانەدا بەدیدەهات، ئەوڕۆ هەمووی بە دانیشتن، گفتوگۆ و دیالۆگی ڕامیاریی چارەسەردەکرێ، تا گۆڕانکارییەکی گەورەی دیکەی جیهانیش، جارێ هەر بەو شێوەیە دەمێنێتەوە.

2. لە بەر ڕۆشنایی ئەو ستراتیژە نوێیەی جیهاندا، ستراتیژی ڕامیاریی هەموو گروپ، پارت، شۆڕش، گەل و دەوڵەتەکانی دیکەی جیهانیش گۆڕاوە. ڕێکخراوەکان، دەوڵەتەکان، جگە لە گەلانی دواکەوتووی ڕۆژهەڵاتی نێوەند، ئێستا بەرەو ئەوە هەنگاودەنێن، تەنانەت لەگەڵ دوژمنەکانیشیاندا، گیروگرفتە ڕامیاریی و نەتەوەیی یەکانیان، بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە و دیمۆکراسییانە چارەسەربکەن، بە دانیشتن لەگەڵ یەکدی و لە ڕێگەی دیالۆگی ڕامیارییەوە، هەوڵ بۆ دۆزینەوەی زمانێکی هاوبەش دەدەن، تا هەموو لایە پێکەوە لە ژێر چەتری پڕ لە هێمنیی و ئاساییشدا، لە نیشتمانە هاوبەشەکەی خۆیاندا بە ئازادیی بژین، نەک بۆ هەر گیروگرفتێکی ڕامیاریی، سەربازیی، ئابووریی ... تاد، پەنا بۆ بەر بەکارهێنانی چەک بەرن. ئەو ئامانجە نەتەوەیی، ڕامیاریی، سەربازیی و ئابوورییانەی، بزووتنەوە شۆڕشگێڕییەکانی گەلانی بندەستی جیهان دوێنێ نەیانتوانی، لە ڕێگەی جەنگی درێژخایەن و شەڕی پارتیزانییەوە، بە دەسبهێنن، ئەوڕۆ ئەو ڕێکخراو و گەلانە، ستراتیژێکی نوێی دیکەیان بۆ خۆیان هەڵبژاردووە، چونکە سەردەمی بەکارهێنانی چەک، بۆ چارەسەرکردنی گیروگرفتەکانی نێوان پارت و هێزە ڕامیارییەکان، لە سەر فەرمانڕەوایی و دەسەڵات لە مێژە بەسەرچووە، ئەو ستراتیژەش، ستراتیژی پێکەوە ژیانی هاوبەش، زمانی دیالۆگی ڕامیاریی، چارەسەرکردنی دیمۆکراسییانە و ئاشتیخوازانەیە، تا چارەسەرێکی مامناوەندیی بۆ هەموو گیروگرفتەکانی نێوان خۆیان بدۆزنەوە و بتوانن، پێکەوە هەڵبکەن.

3. سەرکردایەتی ڕامیاریی هەموو بزووتنەوە شۆڕشگێڕییەکانی جیهان، جگە لە سەرکردایەتی ڕامیاریی جووڵانەوەی کورد، کەڵکیان لەم هەلومەرجە تایبەتییە نێونەتەوەیی و گۆڕانکارییە گەورە و گرانانەی سیستێمی نوێی

جیهانی وەرگرتووە، هەموو گیروگرفتەکانی نێوان خۆیان بە شێوەیەکی مۆدێرنانە، شارستانیانە و دیمۆکراسییانە چارەسەرکردووە. بۆ نموونە: ئەرتیرییەکان و فەلەستینییەکان، کە لە چەندین ڕێکخراوی ڕامیاریی جیاواز پێکهاتوون، لە سەر زۆر کێشە و باسی ئایدۆلۆژیی، ستراتیژیی، دەسەلاتی ڕامیاریی و فەرمانڕەوایش ناکۆکن، بەلام هەرگیز کارێکیان نەکردووە، دژی یەکدی پەلاماری چەک بدەن، دلی دوژمنەکانیان بە خۆیان خۆشبکەن، هەلە مێژووییەکە بە دەسی خۆیان لەبارببەرن. کەچی ئێمە بە پێچەوانەوە، هەرگیز پەندمان لە لاپەڕە ڕەشەکانی مێژووی نەتەوەیی پڕ لە شەرمەزاریی، ناکۆکیی، دووبەرەکیی، ناپاکیی و جەنگی نێوخۆی خۆمان وەرنەگرتووە، وا دیارە بەو زووانەش وەریناگرین!

4. سادەترین پرینسیپەکانی ئەلف و بێی زانستی پۆلیتیک و ستراتیژی سەربازیی، ئەوەمان بۆ ڕووندەکەنەوە، ئەگەر دوولای دژ بە یەک، ناکۆکیی، دووبەرەکیی و جەنگی خوێناوی لە نێوانیاندا ڕوویدا، ئەو دوولایە بۆ ماوەیەکی دوورودرێژ، لە سەر کەلەپاچەکردن، پاکتاوکردن و لەنێوبردنی یەکدی بەردەوامبوون، لە سەر ئەوە سووربوون، لایەکیان لاکەی دیکەیان تەفروتونابکا، بەلام هیچ لایەکیان نەیتوانی، بە سەر لاکەی دیکەدا سەرکەوێ، بە تەواویی لەنێویبەرێ، بەگوێرەی هەموو یاسایەکی ئاسمانیی و زەمینیی دەبێ، هەر دوولایان واز لەو جەنگە خوێناوییە بهێنن و ڕێگەیەکی دیکە بگرنەبەر، ستراتیژێکی دیکە بۆ چارەسەرکردنی تەنگوچەلەمەکانی نێوانیان هەلبژێرن، کە ئەویش، ستراتیژی ئاشتی گشتیی، زمانی زانست، ژیریتژیی، پاراستنی وولات، یەکێتی ڕیزەکانی گەلە.

بەلام من لێرەدا، تەنیا ئەوەندە دەلێم، جەنگی نێوخۆ لە باشووری کوردستاندا، ئەوا نزیکەی سی سالی ڕەبەقە، خەریکە ڕەگی قوولی خۆی، بە تەواویی لە بیر و هۆشی هەموو مرۆڤێکی کورددا دادەکوتێ، سی سالی ڕێکە لە ژێر چارشێوی ململانێی ئایدۆلۆیی، قەوانی سواوی پێشکەوتنخوایی، کۆنەپەرستیی، پروپاگەندەی تیرەگەریتیی، کوردایەتیی، شۆڕشگێڕیی و بەرژەوەندیی گەلدا، ناکۆکیی، دووبەرەکیی و جەنگ، لە سەردەمی جیاجیادا و لە نێوان هەر دوولاتاندا بەردەوامە، سەرەڕای ئەوەی

گەلەکەمان، سی ساڵی پڕ لە کوێرەوەریی، نەگبەتیی، دەربەدەریی و وێرانکاریی بۆ ڕاکێشاون، کەچی هێشتا بە ختوخۆڕایی ڕۆڵەی ئازا و جوامێری کورد، بە دەسی یەکدی بە کوشتدەدەن، بەبێ ئەوەی، هیچ ئەنجامێکی چاوەڕوانکراوی هەبووبێ، بەبێ ئەوەی، تا ئێستا کۆتایی دیاربێ، بەبێ ئەوەی، هیچ کوردێ بە تەواویی بزانێ، ئەم جەنگە کوردکوژییە لە سەر چییە! ئایا لە ماوەی ئەو سی ساڵەدا، هیچ لایەکتان توانیوێتی، لا دژەکەی بەرانبەری لەنێوبەرێ؟ چارەسەرێکی بنەبڕیی بۆ ئەو نەگبەتیی و بەڵا گەورەیە بدۆزێتەوە؟ لە مێژووی چ نەتەوەیەکی ژێردەسدا ڕوویداوە، جگە لە مێژووی نەتەوەی کورد نەبێ، لە دووقۆڵەوە شەڕبکا؟ لە لایەکەوە، لەگەڵ داگیرکەر و لە لایەکی دیکەشەوە، لەگەڵ هێزەکانی نێوخۆدا، سی ساڵی ڕەبەقیش بە دەسی خۆی ڕۆڵەکانی بۆ گۆڕەپانی جەنگ و مەرگ بنێرێ؟ ئایا کەی واز لەو جەنگە دەهێنن؟ کەی کەمێ بیر لە بەرژەوەندیی بڵندی کۆمەڵانی ڕەشوڕووتی گەلەکەمان دەکەنەوە؟ خۆزگە بۆ گەلەکەمانتان ڕووندەکردەوە، ئەم شەڕوهەرایە لە سەر چییە؟ ئایا تاوان نییە، گەلێ ئەو هەموو قوربانییەی بۆ دابن، بە سەدان جار دوژمنی بێگانەی داگیرکەر، دەسی بۆ ناموسی ژنان و کیژانی بردبێ، بە هەزاران شەهیدی دابێ، تۆ ئەنفالی گچکە و گەورەی دیبێ، کیمیاباران کرابێ، بە هەزار شەڕەشەق و کوێرەوەریی، لە دەم گورگی هاری بەعس ڕزگاری بووبێ، ئەو گەلەی ئێوەی لە ئاوارەیی سەر سنوورەکان و پایتەختی دەوڵەتە داگیرکەرەکانی کوردستان ڕزگارکرد، ئەوڕۆ ئێوەش بەو شێوەیە پاداشتی چاکەی بدەنەوە؟ ئایا کاتی ئەوە نەهاتووە، کەمێ بە خۆتاندا بچنەوە؟ چاوێ بە بەرنامە و ستراتیژی خۆتاندا بگێڕنەوە؟ بیرێ لە سکی برسیی ڕۆڵەکانی ئەو گەلە هەژارە بکەنەوە؟ تاکەی شەڕی یەکدی دەکەن؟ ئایا لایەکتان دەتوانێ، لاکەی دیکە بە هێزی چەک بە تەواویی لەنێوبەرێ؟

هەموو ئەزموونە قووڵەکانی، مێژووی گەلانی جیهان، ئەوەمان بۆ دەسەلمێنن، کە هیچ گیروگرفتێ، بە بەکارهێنانی چەک چارەسەرنەکراوە و ناکرێ، سەرکەوتنی هەمیشەیی و تا سەریش بۆ هیچ لایە نەبووە و نییە. کەواتە ئەم شەڕە خۆکوژییە بۆ؟ لە پێناوی چیدا دەکرێ؟ جگە لە بەرژەوەندیی دوژمنان و

داگیرکەرانی کوردستان، بەرژەوەندیی کێی دیکەی تێدایە؟ تا کەی درێژە دەکێشێ؟ ئەوەندە درێژەی کێشا، نەک ڕۆڵەکانی گەلەکەمان، بەڵکوو تەنانەت دۆست و دوژمنەکانیشمان لێی بێزاربوون. ڕۆژێ دەوەستێ و دووان شەرە، دەردی برایەکی خۆشەویست لە کوردستانەوە نامەیەکی بۆ نووسیووم و دەڵێ: ئەم شەڕە کوردکوژییە وەکوو چیمەنی لێهاتووە، هەر دەیبڕی و سەرهەڵدەداتەوە. ئایا بیرێکتان لە سەرئجامەکەی کردۆتەوە؟ ئەگەر سبەی بەعسی ڕەفتارفاشیی داگیرکەر، پەلاماری کوردستانی دایەوە و داگیریکردەوە، ئێوەش هەر وەک جاران پەناتان بۆ بەر شاخ و کێوە سەرکەشەکانی کوردستان بردەوە، ئەو کاتە چی بە یەکدی دەڵێن و بە چ ڕوویەکەوە، داوای یارمەتیی و کۆمەک لە جەماوەری گەلەکەمان و ئازادیخوازانی جیهان دەکەن؟

5. دەبێ بەڕێزتان ئاگاداری ئەو باروردۆخە نێودەوڵەتییە بن، کە ئەوڕۆ بۆ بزووتنەوەی شۆڕشگێڕیی نەتەوەی کورد هاتۆتە گۆڕێ. گەلانی ئەورووپای مرۆدۆست بە گشتیی و دەوڵەتە دێمۆکراسیی و ئاشتیخوازەکانی جیهان بە تایبەتیی، ئامادەن هەموو جۆرە یارمەتییەکمان بدەن، کوردستانمان بۆ ئاوەدانبکەنەوە، گەلەکەمان لە دەس هەڕەشەی مەرگ و برسێتیی ڕزگاربکەن، جارێکی دیکە نەهێڵن، سەربازە دڕندەکانی سوپای داگیرکەری بەعس، بە ئارەزووی خۆیان لە کوردستاندا کوشتنوبڕین بکەن، ئەویش بە مەرجێ، خۆمان شت بین، یەک بین، کۆک و برا و تەبا بین، ئەگینا ئەگەر خۆمان لە نێو خۆماندا وەک کەوی خۆخۆر هەڵسوکەوت بکەین، بێگانە با دۆستیشمان بن، بۆچی دەبێ، لە خۆمان زیاتر، دڵیان بە ئێمە بسوتێ؟! لە هێندێ سەرچاوەی باوەڕپێکراوەوە بیستوومە، دەوڵەتەکانی ئەورووپا، ئەمێریکا، کەنەدە، ئوستڕالیا ئامادەن، دەسی یارمەتی بۆ گەلەکەمان درێژکەن، کوردستانمان لە هەموو ڕوویەکەوە بۆ ببوژێننەوە، بەڵام بە مەرجێ ئەو جەنگە چەپەڵەی نێوان پارتی و یەکێتی بوەستێ و کۆتاییپێبێ. چونکە دەڵێن: تا جەنگ و کوشتنوبڕین لە کوردستاندا هەبێ، ئەوان ئامادەنین، یارمەتیمانبدەن، ڕۆژبەڕۆژیش، لە بەرنامەکانی خۆیان پاشگەزدەبنەوە. دکتۆر(نەجمەدین)سەرۆکی کۆنگرەی نیشتمانیی کورد لە ئەمێریکا، لە

چاوپێکەوتنێکی تێلێڤیزیۆنی « مەد »دا، زۆر بە ڕاشکاویی گوتی: کاربەدەستانی وەزارەتی دەرەوەی ئەمێریکا دەڵێن: ئەم جەنگە نێوخۆییەی لە باشووری کوردستان بەرپابووە، دامەزراندنی دەوڵەتێکی کوردیی دوادەخا. بۆیە کورت و کرمانجیی دەڵێم: هەر کەسێ، هەر لایە، هەر پارتێکی ڕامیاریی کوردستان، هەلە مێژووییەکە لە کیس گەلەکەمان بدا، بە تەواویی دەسبخاتە بینی فیدرالییەکە و ئەم تاقیکردنەوە گرنگەی گەلەکەمان بخنکێنێ، دژی ئاوات و ئامانجە پیرۆزەکانی نەتەوەکەمان ڕابوەستێ، ئەوا لە مێژووی نەتەوەکەماندا، ناپاکییەکی گەورە بۆ خۆی و ڕێکخراوەکەی، تۆماردەکا، جا ئێدی هەر کەس، هەر لا و هەر پارتێکی ڕامیاریی کوردستان دەبێ، با ببێ.

6. ئەز پێموایە، ئەوڕۆ، کلیلی شەڕ و ئاشتیی، چ لە نێوخۆ و چ لەگەڵ داگیرکەراندا، بە دەس سەرکردایەتی پارتی و یەکێتییە، لە سەرو هەمووشیانەوە بە دەس بەرپێزتانە. جا ئەگەر کەمێ، بەزەییتان بە کۆمەڵانی ڕەشوڕووتی گەلەکەماندا بێتەوە، بەرژەوەندیی بڵندی بزووتنەوەکە و نەتەوەکە، پێش بەرژەوەندیی تاکەکەسیی، بنەماڵەیی و پارتایەتی تەسکەوە بخەن، ئەوا هەموو ئامانجەکانمان دێتەدێ، ئاواتە دێرینەکانی دوژمنان و داگیرکەرانی کوردستانیش، گۆڕدەکرێن. چونکە تەنیاوتەنیا ئێوە دەتوانن، بڕیاربدەن و ئەو جەنگە ناهەموارە ڕابوەستێنن، چارەسەرێکی بنەڕەتیی، بۆ ئەو بارودۆخە ئاڵۆزەی کوردستان بدۆزنەوە، ئەگەر ئەوە نەکەن و لە سەر هەمان ڕێبازی شەڕخوازیی خۆشتان بەردەوامبن، پێش هەموو کەسێ، ئێوە بەرامبەر خوا، خوێنی شەهیدان، دادگای گەل و مێژوو بەرپرسیاردەبن.

7. تاکوو ئێستا گەلێ گوتار و نامیلکەم، لە سەر جەنگی نێوخۆ نووسیوە، لە هەموو ئەو نووسینانەشدا، هەر دوولام وەک یەک تاوانبارکردووە. تەنانەت هێندێ کەس گلەیی ئەوەم لێدەکەن، دەڵێن:چۆن دەبێ، هەر دوولا وەک یەک سەیربکرێ؟ هەر دوولا وەک یەک بکوترێ؟ لە وەڵامدا دەڵێم : هیچ لایەنێ لەو دوولایەنە شەڕکەرە، فریشتەی ئازادیی و بووکی دیموکراسیی نین، تا نوێژ لە سەر دامێنیان بکرێ، لایەنەکەی دیکەشیان ئەهریمەنی شەڕخوازیی و دیکتاتۆریی بێ، تا بە هەموو شێوەیە نەفرەتی لێ بکرێ.

لای من تەنیا گرنگ ئەوەیە، خوێنی کورد بە دەسی کورد نەڕژێ، هەموو گیروگرفتەکانی نێوان باڵەکانی بزووتنەوەی کوردایەتیی، بە ڕێگەیەکی ئاشتیخوازانە، دیمۆکراسییانە و شارستانییانە چارەسەربکرێ، واز لە یاسای جەنگەڵ بهێنرێ، حوکومەتە فیدرالییەکەم لە کیس نەچێ، منداڵانی کورد چیدیکە ئەنفال و کیمیاباران نەبیننەوە، جا ئێدی کێ دەبێ بە بەگ و پێشڕەو، کێی دیکەش دەبێ بە قڕە و پاشڕەو لە کوردستاندا، بە قەدەر سەرە دەرزییەک دڵی من داناخورپێنێ! بۆیە لە نێوان دیکتاتۆریی و دیمۆکراسیدا، لە نێوان جەنگ و ئاشتیدا، لە نێوان ناپاکیی و نیشتمانپەروەریدا، هەمیشە دژی دیکتاتۆریی، جەنگ و ناپاکیم. دیمۆکراسیی، ئاشتیی و نیشتمانپەروەریش هەڵدەبژێرم. بەرژەوەندیی نەتەوەکەم لە کوێ بێ، پەل بۆ ئەوێ دەکوتم. ئەوڕۆ بەرژەوەندیی نەتەوەکەم، لە شەڕی کوردکوژیدا نییە، بۆیە دژی ئەو شەڕە چەپەڵەم و بە هەموو شێوەیە گلاویدەکەم، دژی هەموو گێرەشێوێن، ئاژاوەچیی، هەلپەرست و شەڕخوازێکیشم، کە دەیانەوێ، دەلاقەی ناکۆکییەکانی نێوان ڕیزەکانی گەل ئاواڵەتربکەن، زامەکان قووڵتربکەن.

بەڵام لێرەدا پرسیارێ خۆی دێنێتە پێشەوە، ئەویش ئەوەیە، ئەگەر ئەم جەنگە کوردکوژییە لە سەر ئەوەبێ، لایەکتان بیەوێ، کوردستانمان بۆ ڕزگارکا و دەوڵەتێکی ناسیۆنالی سەربەخۆی یەککگرتووی کوردستانیی دابمەزرێنێ، لاکەی دیکەشتان دژی ئەو بیروباوەڕ و ئامانجە ستراتیژیانەی گەلەکەمان ڕابوەستێ، بیەوێ، داگیرکەری بەعس بۆ کوردستان بگێڕێتەوە، ئەوا لەو کاتەدا دەبێ، هەموو کوردێکی بە ویژدان و نیشتمانپەروەر، هەڵوێستێکی نەتەوەیی ڕوون و ئاشکرای هەبێ، هەر کوردێکیش، هەرچییەکیش بکا، لە پێناوی بەدیهێنانی ئەو ئامانجە پیرۆزانەدا، ڕەخنەی لێ ناگیرێ. بێگومان دەشبێ، پشگیریی ئەو لایە بکرێ، کە بانگی سەربەخۆیی کوردستان و دامەزراندنی دەوڵەتی کوردیی، بە گوێی ڕۆڵەکانی گەلەکەماندا هەڵدەدا و لاکەی دیکەش ڕیسوابکرێ. ئەو کاتە ئەو شەڕە، نە بە شەڕی براکوییی، نە بە شەڕیی کوردکوژیی، نە بە جەنگی نێوخۆ و نە بە هیچ جۆرە شەڕێکی دیکەش لە قەڵەمدەدرێ، شەڕەکەش شەڕێکی چەپەڵ

نابێ، بەڵکوو بە شەڕێکی پیرۆز و ڕەوا دادەنرێ، چونکە شەڕەکە لە نێوان بەرەی گەل و بەرەی دوژمنانی گەلدا دەبێ. بەڵام هەرچەند باڵی بیرم لێکدەدەم، ئەو شەڕە سی ساڵییەی نێوانتان، جگە لەوەی شەڕێکە لە پێناوی دەسەڵات، پاوەنخوازیی و پارەدا دەکرێ، هیچ جۆرە لێکدانەوەیەکی دیکەی نەبووە و نییە.

سەیر ئەوەیە، ئەوەندەی خاڵی هاوبەشیش، لە نێوانتاندا هەیە، ئەوەندە خاڵی ناکۆک، لە دید و بۆچوون و ئامانجە ستراتیژییەکانی نێوانتاندا نییە! ئەگەر وا نییە و نکولی لێدەکەن، ئایا هەر دوولاتان داوای فیدراڵیی بۆ باشووری کوردستان و دیمۆکراسیی بۆ عێراق ناکەن؟ ئایا هەر دوولاتان، داوای هەڵبژاردن لە کوردستان و عێراقدا ناکەن؟ ئایا هەر دوولاتان، بڕواتان بە خەباتی نێوکۆیی و هاوبەشیی نێوان هەر دوو گەلی عەرەب و کورد لە عێراقدا نییە؟ ئایا هەر دوولاتان بە نۆرە، سەردەمێ لە کوردی خۆرهەڵات و سەردەمێکی دیکەش، لە کوردی باکوورتان نەداوە؟ ئایا هەر دوولاتان، پێوەندیی گەرموگورتان لەگەڵ هەموو داگیرکەرانی کوردستاندا نەبووە و نییە؟ ئایا هەر دوولاتان، چاوەڕوانی سۆز و بەزەیی بەرەی ڕۆژاوا نین؟ خۆ ئێستاش جاران نییە، لایەکتان سەر بە یەکێتی سۆڤیەت و لایەکەی دیکەشتان سەر بە ئەمێریکا بن، تا بڵێین: لە سەر ئەوە ناکۆکین! ئایا هەر دوولاتان، لەو هەموو نەگبەتیی، کارەسات، تێکشکاندن و نوچدانەی، بە سەر گەلەکەماندا هاتووە، بەرپرسیارنین؟ باوەڕیش ناکەم، بیروباوەڕی ئازادیی و دیمۆکراسییش، لە گیرفانی هیچ لایەکتاندا، سەوزەڵەخانم بۆ گەلی کورد بچڕێ! ئیدی ئەم شەڕوهەرایە لە سەر چییە؟ کەی ئەم مەتەڵە قورس و گرانە، بۆ ڕۆڵەکانی نەتەوەی کورد هەڵدەهێنن؟

8. چەند کارێکی باشبوو، کاتێ ژەنەراڵ بارزانیی، لە ساڵی1970دا، لێخۆشبوونێکی گشتیی، بۆ هەموو نەیارەکانی خۆی دەرکرد، ئاوێکی بە ڕەحمەتی بەو ئاگری چوار ساڵەی جەنگی نێوخۆی باشووری کوردستاندا کرد، ڕیزەکانی پارتی و گەلی کورد یەکیانگرتەوە.

بە لای منەوە، ئەو کارە بە نرخەی بارزانیی، بە یەکێ لە هەرە کارە گەورە و گرانەکانی دادەنرێ. کەچی ئێوە دەتانەوێ، ئەوەی بارزانیی دروستیکرد،

سەرلەنوێ تێکیبدەنەوە، گیانی پاکی لە گۆڕی بێنارامیدا ئازاربدەن. ئەدی ناکرێ، لە بری ئەو هەموو خوێنڕشتن و جەنگە چەپەڵانە، پەندێ لە سەراپای مێژووی، پڕ لە شەڕوشۆڕی نەتەوەی کورد بە گشتیی و مێژووی ئەم سی ساڵەی، جووتە شۆڕشی گەلەکەمان، لە باشووری کوردستاندا بە تایبەتیی وەربگرن؟ چاو لەو هەنگاوە چاکەی سەرۆک بارزانیی بکەن، کەمێ لێبووردن و نەرمونیانیی، لەگەڵ هاوزمان و هاوخوێنەکانی خۆتاندا بەکاربهێنن، واز لە دڵڕەشیی، کۆنەقین، توندڕەویی، کەللەڕەقیی، کورسیپەرستیی و ئاژاوەی نێوخۆ بهێنن و کوردستانمان بۆ بکەن بە ماستی مەیو؟!

لە کۆتاییدا دەڵێم: من لێرەوە بۆ وەستاندنی ئەو شەڕە، هیچ جۆرە پێشنیازێکم نییە، چونکە ئەوەندەمان پێشنیازکرد و کەس وەڵامینەدراینەوە، کارەکە بە تەواویی بێلەزەتبوو. بەڵام ئێوە، خۆتان لە ئێمەی باشتر دەزانن، کە بۆ بنەبڕکردنی ئەو جەنگە نێوخۆیی یە، پێویستە چێ بکرێ و چی باشە.

تەنیا ئەوەندە دەڵێم: ئەو شەڕە چەپەڵە، یەک ڕۆژ زووتر بوەستێندرێ، هێشتا هەر درەنگە، یەک دڵۆپ خوێن کەمتر بڕژێندرێ، هێشتا هەر زۆرە. دواکارم لە بەڕێزتان، تا هەموو شتەکانیشمان بە یەکجاریی، لەدەستنەچووە، چاوێ بە بەرنامە و پلانەکانی خۆتاندا بخشێننەوە، منیش لە پێناوی یەکێتیی و تەبایی ڕیزەکانی گەلی کورددا، وەک کوردێکی ئاوارەی بێلایەن، ئامادەی هەموو خزمەت و کارێکی چاکم.

دوا جار بۆ هەوڵی ئاشتیی، برایەتیی و تەبایی، هیوای سەرکەوتنتان بۆ دەخوازم.

دوکتۆر حوسێن محەممەد عەزیز

تێبینیی :

ـ ئەم نامەیە، لە شاری ستۆکهۆڵم، بە دەسی بە هەر دوو نوێنەری پارتی(تەها بەرواریی) و یەکێتی(ئاسۆگەرمیانیی)دراوە. جا خۆیان و خوای خۆیان، ناردویانە یا نەیان ناردووە، ئەوەیان پێوەندیی بە منەوە نییە!

ـ دەقی ئەم نامەیە بۆ (ئەوشیروان مستەفا) لە لەندەن پۆستکراوە.

ـ لە کاتی خۆشیدا، کۆپیکراوە و بۆ هێندێ دۆست و برادەری نزیک ڕەوانەکراوە.

سەرچاوەکان :

1. احمد خواجه، چیم دی، ب1 ، چاپی یەکەم، چاپخانەی شفیق، بغداد، 1968.
2. جمال نبز، حول المشکله الکردیه،1969.
3. حوسێن محەمەد عەزیز، ململانێی ئایدۆلۆژی لە کوردستاندا، ستۆکهۆلم، 1995
4. حوسێن محەمەد عەزیز، کورد و شۆڕش و هەلی مێژوویی، سوید، 1996،
5. حوسێن محەمەد عەزیز، فیدرالیزم و دەوڵەتی فیدراڵ، سوید، 1996
6. حوسێن محەمەد عەزیز، گیروگرفتە سەرەکییەکانی کورد، سوید، 1998، ل 80.
7. رفیق حلمی، یاداشت، کوردستانی عراق و شۆڕشەکانی شێخ محمود، بەشی یەکەم، چاپی دووەم، چاپخانەی ڕۆشنبیری و لاوان، هەولێر، 1988.
8. شەرەفخانی بدلیسی، شەرەفنامە، هەژار کردوویە بە کوردی، 1972.
9. کریس کۆچێرا، مێژووی کورد لە سەدەی 19-20دا، وەرگێڕاوی محمد ریانی، چاپی یەکەم، چاپخانەی کارون، تێران، 1369، ل 595.
10. د. کەمال مەزهەر، ویژدان و مێژوو ... یان دادگەی موشیری حەمەی سلێمان، مانگنامەی پەیام، ژمارە 8، بنکەی ڕاگەیاندن و بڵاوکردنەوەی ڕەمەن، 8/ پووشپەر/1998، لەندەن، ل24.
11. ن. ا. خەلفین، خەبات لە ڕێی کوردستاندا، وەرگێڕانی : جەلال تەقی، چاپخانەی ڕاپەڕین، سلێمانی، 1971 .
12. جمهوریه الخوف، الترجمه الکامله(سمیر الخلیل و احمد رائف) مطبعه الزهراء، الطبعه الاولی، القاهره، 1991
13. دستور حزب البعث العربی، مطبعه الاعتدال، دمشق،
14. ساطع الحصری، ما هی القومیه؟ بیروت، نیسان1985
15. نبیل الملحم، سبعه ایام مع اپۆ قاند و شعب، الطبعه الاولی، داراخیل للطباعه و النشر و التوزیع، اثینا ـ الیونان، 1996، ل290.
16. القدس العربی، ژماره2931، 1998/10/13
17. الوسط، العدد 324، التاریخ 1998/4/13
18. Gunnar Gunnarson, Lenin, Tidensforlag, Stockholm, 1970, P 215

له بەرهەمە چاپکراوەکانی نووسەر

گوتـــار :

1/ بەرەو ئازادی، رابوون، ژمارە 2، سوید، 1991، ل 46

2/ له پێناوی راسـتـیـدا، بەربانگ، ژمـارە 87، سـالی 12، سـوید، 1993،ل48

3/ یەکـێتی سـۆڤـیـەتی هەڵوەشـاوە له روانگەی بەرژەوەندییەکـانی نەتەوەی کـوردەوە، رابوون، ژمارە7 ـ 8، سوید، 1993، ل67

4/ دەربارەی کەسایەتیی کورد، رابوون، ژمارە 10ـ11، سوید،1994 ل71

5/ بەرەو ستراتیژێکی یەکگرتووی نەتەوەیی، هەنگاو، ژمارە 13 ، لەندەن،1995ل7

6/ سایکۆلۆژییەتی مرۆڤی ئاوارەی کورد و بازاڕی چاپەمەنی کوردی، گزینگ، ژمارە8، سوید،1995، ل30

7/ لێکۆڵینەوەیەک دەربارەی کۆمەڵگەی کوردەواری، گزینگ، ژمارە 9،1995، ل48

8/ کـورتە تاقـانە سـاواکـەی دەنگ و رەنگی نەتەوەکـەم(MedTV) ، گـزینگ، ژمـارە 13، سوید، 1996.

9/ هەنگاوی یەکـەم و سـەرەتای کـارێکی مـەزن،بەربانگ، ژمـارە 102، سـالی 14، سوید، 1996،ل51

10/ چەند سەرنجێ دەربارەی سەرەخۆشی و پرسـەدانان، بەربانگ، ژمارە 104، سالی 15، سوید، 1997،ل22

11/ دیکتـاتۆرەکان له هەر یەک ئاوێنە، قژی نەخشـە و پلانەکانیان دادەهێنن،بەربانگ، ژمـارە 105، سـالی 15، سـوید، 1993،ل39. گـۆڤـاری دیمـۆکـراسی، ژمـارە30، سالی7، کوردستان ـ سلێمانی، تشرینی یەکەمی1997، ل16.

12/ کـەی هۆشێ بە بەر خۆمـاندا دەهێنینەوە؟ بەربانگ، ژمـارە 106-107، سـالی 15، سوید، 1998،ل23. گۆڤـاری دیمـۆکراسی، ژمارە31، سالی7، کوردسـتـان ـ سلێمانی، نیسانی1998، ل21.

13/ با خۆمان چاک بناسین، بەربانگ، ژمارە 108، سالی 16، سوید، 1998،ل27

14/ سێ سەرنجی زمانەوایی، مانگنامەی پەیام، ژمارە8، پووشپەڕ1998، ل18

15/ مـافی دیاریکردنی چارەنووس، گـۆڤـاری ئالا، ئۆرگـانی پارتی سـەربەخـۆیی کوردستان، ژمارە30، ڕێبەندانی1998، ل7.

نامیلکە و پەرتووک :

1 / دەربارەی پرۆژەکەی یەکێتی نیشتمانیی کوردستان، چاپی یەکەم، چاپخانەی مەڵبەندی رۆشنبیری کوردی، سوید، 1994، ل32
2/ دوا پرۆژە، چاپی یەکەم، چاپخانەی مەڵبەندی رۆشنبیری کوردی، سوید،1994، ل11
3/ پێنج ووتاری غەمگین، چاپخانەی باران، سوید،1994، ل77
4/ دیموکراسی، ئایدۆلۆژی و جەنگی نێوخۆ، چاپخانەی باران، سوید، 1994، ل84
5/ ملمـلانێی ئایدۆلۆژی لە کوردستاندا، چاپی یەکەم، سولەیمانی،1993، ل208.
چاپی دووەم، لە بلاوکراوەکانی کتێبی هەرزان، سوید،1995، ل125
6/ پێنج کاتژمێر لەگەڵ برایم ئەحمەددا، چاپی یەکەم، چاپخانەی باران، سوید، 1996، ل91. چاپی دووەم، کوردستان، 1996.
7/ نامەیەکی درێژ بۆ نەوشیروان مستەفا، چاپخانەی باران، سوید، 1995، ل47
8/ کورد و شۆرش و هەلی مێژوویی، چاپی یەکەم، لە بلاوکراوەکانی کیتاب هەرزان، سوید ـ یۆنشۆپینگ، 1996، ل222.
9/ فیدرالیزم و دەولەتی فیدرالی، چاپی یەکەم، چاپخانەی باران، سوید، 1996 ،ل98. چاپی دووەم، لە بلاوکراوەکانی دیموکراسی، کوردستان ـ سولەیمانی، 1996،ل90
10/ بەڵێ لێکۆڵینەوە و رەخنە نەک شێواندنی راستیی، چاپی یەکەم، لە بلاوکراوەکانی کیتاب هەرزان، سوید،1996´، ل53
11/ خولانەوە لە بازنەیەکی بۆشدا، دەقی چاوپێکەوتن و دەمەتەقێیەک لەگەڵ جەرجیس فەتحوللای پارێزەردا، چاپی یەکەم، چاپخانەی ئاپێک، ستۆکهۆلم، 1997، ل126 .
12/ رۆلی سیستێمی بنەماڵە لە بزاڤی رزگاریخوازی نیشتمانیی کوردستاندا، چاپی یەکەم، چاپخانەی میدیا، سوید ـ ستۆکهۆلم، 1997، ل100
13/ گیروگرفتە سەرەکییەکانی کورد، لە بلاوکراوەکانی کیتاب هەرزان، سوید ـ یۆنشۆپینگ، 1998، ل80.
14/ ئۆجەلان ئەزموونێکی نوێ و پەندی مێژوویی، چاپی یەکە، چاپخانەی میدیا، سوید ـ ستۆکهۆلم، 1999، ل104.

نـــــــاوەڕۆک

1/ چەند ڕوونکردنەوەیەک 5-9
2/ ئاشتیی بە دەنگ نییە، بە ڕەنگە 10-28
3/ ئۆجەلان ئەزموونێکی نوێ و پەندی مێژوویی 29-56
4/ با جارێ پەلە نەکەین، هێشتا زووە فتوای وا بدەین 57-72
5/ قەرز کۆن دەبێ، بەڵام نافەوتێ 73-80
6/ بۆرە نەبێ، بازە بێ، کلک بە ئەندازە بێ 81-92
7/ نامەیە بۆ بارزانیی و تالەبانیی 93-101
8/ سەرچاوەکان 102

کێ دەتوانێ، ئەو چوار ساڵە وشکە، پڕ لە دڕکوداڵە مەترسییەی جەنگی نێوخۆ، لە بیر خۆی بەرێتەوە؟ کێ دەتوانێ، چاو لەو چوار ساڵە، پڕ لە قاتوقڕیی، بەڵا و نەگبەتییە بپۆشێ؟ کێ دەتوانێ، دیمەنی ئەو جۆگە سوورە خوێناوییەی ڕۆڵەکانی کورد، لە بیر و هۆشیدا بسڕێتەوە؟ کێ دەتوانێ، ئەو مێژووە ڕەشە بکوژێنێتەوە؟ کێ دەتوانێ، ناپاکیی سەرانی پارتی و یەکێتی لە یادبکا؟ گریمان، هەموو ئەوانەشمان فەرامۆشکرد، ئەی کێ دەزانێ، لە ئایندەیەکی نزیکدا چی دیکە ڕوودەدا؟ بۆیە نابێ، هەرگیز ناخۆشیی و کارەساتەکانی جەنگی نێوخۆمان بیرچێتەوە. هەموو کاتێ دەبێ، لە ڕۆژانی خۆشیی، سەرکەوتن و ئاشتیدا، ناخۆشیی و کارەساتەکانمان لە بەرچاوبێ، تا خۆشیی و سەرکەوتنەکانمان لێ تێکنەچێ. لە هەمان کاتیشدا دەبێ، لە ڕۆژانی ناخۆشیی و تەنگانەدا، هەرگیز وره بەرنەدەین، ڕەشبین نەبین، بۆ ئاسۆیەکی گەش و پرشنگدار بڕوانین، بۆ ئەوەی بە سەر ناخۆشیی و گرفتەکاندا سەرکەوین. هەروەها نابێ، هێندەش باسی ناخۆشیی بکەین، ورەی ڕۆڵەکانی گەل بڕوخێنین. بۆیە دەبێ، لە ئاشتیدا ڕۆژە سەختەکانی جەنگمان لە یادبێ، لە کاتی جەنگیشدا، ئاشتیی باوەڕ و هیوامان بێ!

OJALAN, A NEW EXPERIMENT AND HISTORICAL LESSON

BY

Dr. HUSSEIN M. AZIZ

1999 (2698K)